

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİĞE İLİŞKİN
TUTUMLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYETİN
VE ROMANTİK İLİŞKİLERDE AKILCI
OLMAYAN İNANÇLARIN ROLÜ**

Gözde ARIKAN
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Zeynep KARATAŞ

Burdur, 2020

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı

ÜNİVERSİTE ÖğRENCİLERİNİN EVLİLİĞE İLİŞKİN
TUTUMLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYETİN
VE ROMANTİK İLİŞKİLERDE AKILCI
OLMAYAN İNANÇLARIN ROLÜ

Gözde ARIKAN
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Zeynep KARATAŞ

Burdur, 2020

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 15.11.2019 tarih ve 2019-313/8 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 13.12.2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Gözde ARIKAN'ın "Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Rolü" konulu tez çalışması Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE :
(Tez Danışmanı) Prof. Zeynep KARATAŞ

ÜYE :
Doç. Dr. Özlem TAGAY

ÜYE :
Doç. Dr. Tuğba SARI

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

(X) Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

() Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

() Tezimin/Raporumun yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Gözde ARIKAN

Tarih

İmza

*Sevgili ailem ve
Değerli danışmanım
Prof. Dr. Zeynep KARATAŞ' a*

Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Rolü

(Yüksek Lisans Tezi)

Gözde ARIKAN

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Burdur ili Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bazı değişkenler açısından katılımcıların evlilik tutum ölçeğinden aldıkları toplam puanlara göre tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olup olmadığının belirlenmesidir. Araştırmada tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim gören 654 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, 'İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETO)', 'Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği (TCRTÖ)', 'Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ)' ve araştırmacının hazırladığı 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılarak toplanmıştır. İETO'nün cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .94, TCRTÖ'nün cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .93 ve RAINÖ'nün cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .85 hesaplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı, Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi, Bağımsız Örneklemeler İçin T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise .05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre evlilik tutumu toplam puanı ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu toplam puanı arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Evlilik tutumu toplam puanı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu toplam puanı ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar toplam puanı arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Kısacası evliliğe ilişkin tutum toplam puanları arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum toplam puanları azalmakta; romantik ilişkilerde akılcı olmayan inanç toplam puanları ise artmaktadır. Bir başka deyişle evliliğe ilişkin olumlu tutum arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum azalmakta ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar artmaktadır. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evliliğe ilişkin tutumları anlamlı şekilde yordamakta olduğu sonucuna varılmıştır. Bu iki değişkenden evliliğe ilişkin tutumları en fazla yordayan değişkenin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamına dâhil edilen bu iki değişkenin evliliğe ilişkin tutumların %11.2'sini açıkladığı görülmektedir. Bu bulgulara ek olarak katılımcıların cinsiyeti, yaşı, yaşamının çoğunun geçtiği yer, romantik ilişki durumu ve aile birlikteliği değişkenlerine göre evliliğe ilişkin tutumlarında farklılaşma durumu incelenmiştir. Katılımcıların yaş düzeyleri açısından evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunamamış ancak erkeklerin kadınlara göre, kırsal bölgelerde yaşayanların kentsel bölgelerde yaşayanlara göre, şu an ilişkisi olanların olmayanlara göre ve ebeveynleri bir arada olanların boşanmış olanlara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Tutumu, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar, Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum

Sayfa Adedi: 116

Danışman: Prof. Dr. Zeynep KARATAŞ

The Role Of Gender And Non-Rational Beliefs In Romantic Relationships In University Students' Attitudes Towards Marriage

(Master Thesis)

Gözde ARIKAN

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the relationship between marriage attitudes, gender roles attitudes and irrational beliefs in romantic relationships among university students studying at Mehmet Akif Ersoy University in Burdur and whether statistically significant differentiation according to the total scores of the participants from the marriage attitude scale in terms of some variables or not. Relational survey model was used in the study and the study group consisted of 654 students studying at Burdur Mehmet Akif Ersoy University in 2018-2019 academic year. Data were collected by using 'İnönü Marriage Attitude Scale(IMAS)', 'Gender Roles Attitude Scale(GRAS)', 'Non-Rational Beliefs in Romantic Relationships Scale(NRBRRS)' and 'Personal Information Form' prepared by the researcher. It is computed that Cronbach's alpha reliability coefficient of IETO was .94, Cronbach's alpha reliability coefficient of .93 and Cronbach's alpha reliability coefficient of NRBRRS were .85. Pearson Product Moment Correlation Coefficient, Multiple Hierarchical Regression Analysis, t-Test for Independent Samples and One-Way ANOVA were used to analyse the data. Significance level was accepted as .05. According to the findings of the study, a significant negative relationship was found between the total score of marital attitude and the total score of gender roles attitude. A positive significant relationship was found between the total score of marital attitude and the total score of irrational beliefs in romantic. A significant negative correlation was found between the total score of gender role attitude and the total score of irrational beliefs in romantic relationships. In short, as the total scores of attitudes towards marriage increased, the total scores of attitudes toward gender roles decreased; total scores of irrational beliefs in romantic relationships increase. According to another finding of the study, attitudes towards gender roles and irrational beliefs in romantic relationships significantly predicted the attitudes related to marriage. Of these two variables, it is seen that irrational beliefs in romantic relationships is the most predicting variable to attitudes towards marriage. It is seen that these two variables included in the study explained %11.2 of the attitudes towards marriage. In addition to these findings, differentiation status of marital attitudes according to gender, age, place of life, romantic relationship and family unity variables were examined. No significant difference was found in the attitudes of the participants about marriage in terms of age levels however, it was seen that males had more positive attitudes towards marriage than females, the attitudes of the people living in rural areas towards marriage were more positive than those living in urban areas, the attitudes of those who have a relationship with marriage are more positive than those who do not and , attitudes of the people whose parents were together were more positive than the divorced ones.

Key Words: Attitudes towards Gender Roles, Irrational Beliefs in Romantic Relationships, Marriage Attitude

Number of Pages: 116

Advisor: Prof. Zeynep KARATAŞ

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
İTHAF.....	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
KISALTMALAR	viii
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	7
1.2.1. Araştırma soruları.	7
1.3. Araştırmanın Önemi ve Amacı.....	7
1.4. Sayıtlar.....	11
1.5. Sınırlılıklar.....	11
1.6. Tanımlar.....	12
BÖLÜM II.....	13
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	13
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	13
2.1.1. Evlilik.....	13
2.1.2. Evlilik tutumu.	16
2.1.3. Evlilik türleri.	19
2.1.4. Aile.....	20
2.1.4.1 Aile tipleri.	20
2.1.4.1.1. Büyüklüklerine göre.	21
2.1.4.1.2. Yerleşim yerlerine göre aileler.	21
2.1.4.1.3. Parçalanmış aileler.....	22
2.1.5. Evlilik ve ailenin fonksiyonları.....	22
2.1.5.1. Biyolojik fonksiyonlar.....	22
2.1.5.2. Ekonomik fonksiyonlar.	22
2.1.5.3. Psikolojik ve sosyal fonksiyonlar.....	23
2.1.6. Evlilik ve eş seçimi ile ilişkili kavramlar.....	24
2.1.6.1. Cinsiyet.....	24
2.1.6.2. Yaş.....	25
2.1.6.3. Din.....	26
2.1.6.4. Kültürel ve sosyo-ekonomik durum.....	27

2.1.6.5. Eğitim durumu.....	28
2.1.6.6. Ailenin tutumu.....	29
2.1.6.7. Evlilik dışı birlikte yaşama.....	30
2.1.6.8. Fiziksel özellikler.....	31
2.1.6.9. Toplumsal değişimler ve beklentiler.....	31
2.1.6.10. Aile yapısı.....	32
2.1.7. Eş seçme kuramları.....	33
2.1.7.1. Ortak özellikler kuramı.....	33
2.1.7.2. Zıt özellikler kuramı.....	34
2.1.7.3. Birbirini tamamlayan gereksinimler görüşü.....	34
2.1.7.4. Uyarıcı-değer-rol kuramı.....	35
2.1.7.5. Sosyal rol kuramı.....	35
2.1.8. Evliliği açıklamaya yönelik yaklaşımlar.....	36
2.1.8.1. Öğrenme yaklaşımı.....	36
2.1.8.2. Sosyal alışveriş yaklaşımı.....	36
2.1.8.3. Bağlanma yaklaşımı.....	36
2.1.8.4. Sevginin evrimi yaklaşımı.....	37
2.1.8.5. Kültürel yaklaşımlar.....	37
2.1.9. Eş seçimi kararı.....	37
2.1.10. Toplumsal cinsiyet rolü.....	40
2.1.11. Romantik ilişkiler ve akılcı olmayan inançlar.....	47
2.2. İlgili Araştırmalar.....	52
2.2.1. Türkiye’de evlilik tutumu ile ilgili yapılan araştırmalar.....	52
2.2.2. Yurt dışında evlilik tutumu ile ilgili yapılan araştırmalar.....	56
BÖLÜM III.....	60
YÖNTEM.....	60
3.1. Araştırmanın Modeli.....	60
3.2. Çalışma Grubu.....	60
3.3. Veri Toplama Araçları.....	62
3.3.1. Kişisel bilgi formu.....	62
3.3.2. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği.....	62
3.3.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği.....	63
3.3.4. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği.....	64
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	65
BÖLÜM IV.....	67

BULGULAR VE YORUM.....	67
4.1. Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumları ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları Arasındaki İlişki.....	67
4.2. Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları Tarafından Yordanması	68
4.3. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları	69
4.4. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyleri Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları	70
4.5. Üniversite Öğrencilerinin Yaşamının Çoğunun Geçtiği Yer Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları	71
4.6. Üniversite Öğrencilerinin Şu An Romantik İlişki Yaşayıp Yaşamamaları Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları	74
4.7. Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Aile Tipi Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları	74
BÖLÜM V.....	76
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	76
5.1. Sonuç ve Tartışma	77
5.2. Öneriler.....	88
EKLER.....	102
EK-1.....	103
EK-2.....	105
EK-3.....	107
EK-4.....	110
EK-5.....	114
ÖZGEÇMİŞ.....	116

KISALTMALAR

İETÖ	: İnönü Evlilik Tutum Ölçeği
TCRTÖ	: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği
RAINÖ	: Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
RPD	: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
MAKÜ	: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikleri.....	61
Tablo 2. Ölçeklerin Normallik Dağılımları.....	66
Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ve Evlilik Tutumu Ölçeklerinden Alınan Toplam Puanlar Arasındaki Korelasyonlar.....	67
Tablo 4. Evlilik Tutumunun Yordayıcıları Olarak Toplumsal Cinsiyet Rollerine ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlara İlişkin Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi	68
Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonucu.....	70
Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyleri Açısından Evlilik Tutumu Ölçek Puanlarının Betimsel İstatistikleri	70
Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyleri Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Analiz Sonucu.....	71
Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Yaşamlarının Çoğunun Geçtiği Yer Açısından Evlilik Tutumu Ölçek Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	72
Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Yaşamlarının Çoğunun Geçtiği Yer Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu.....	73
Tablo 10. Üniversite Öğrencilerinin Şu An Romantik İlişki Yaşayıp Yaşamamaları Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonucu	74
Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Aile Tipi Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonucu	75

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu kısımda problem durumu, problem cümlesi, araştırma soruları, araştırmanın önemi ve amacı, araştırmanın sayıtları, araştırmanın sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan kavramların kısaltmaları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

İnsanın hayatında iki önemli karar dönemi vardır. Bunlardan biri meslek seçimi diğeri ise eş seçimidir. Bu iki konuda doğru karar verilebilmesi, kişinin yaşamının devamında mutlu olmasında büyük önem taşımaktadır (Tarhan, 2012).

Bireyin ömrü boyunca öngördüğü şekilde hayatını paylaşabileceği bir eş bulması, genç yetişkinlik döneminde önemli sonuçları da beraberinde getiren bir kritik yaşam olayıdır. Bireyin geri kalan yaşamı, vereceği evlilik kararıyla birlikte olumlu veya olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Evlilik süreci ve ilişkisi insanın yaşam süresinin yarısından fazlasını, hatta bazen üçte ikisinden fazlasını kapsayabilmektedir. Yani insanlar yaşamının neredeyse üçte ikisini evli olduğu kişi ve doğması muhtemel çocuklarıyla birlikte oluşan yeni bir hayat tarzı ile geçirecektir. Bu nedenle eş seçimi çok önemli bir karar olmakla birlikte evliliğin her birey tarafından uyum sağlanması gereken karmaşık bir yapı olduğu söylenebilir (Başay, 2015).

Alan yazında evlilik konusunda pek çok tanım yapıldığı görülmektedir. Bir tanıma göre evlilik ile iki ayrı kültürden gelen eşlerin tek çatı altında bir araya gelerek 'yeni ve farklı' bir ailenin alt yapısı oluşmaktadır (Topaloğlu, 2008). Bir başka tanıma göre ise evlilik, yasalara göre gelecekteki ekonomik faaliyetleri ve yükümlülükleri paylaşmayı gerektiren ekonomik bir sözleşmedir. Bir diğer deyişle evlilik, kazançların ve sorumlulukların paylaşımından güç almaktadır. İki tarafın da katkıda bulunup fayda sağlayabileceği ortak bir yapıdır. İnsanlar, sadece çocuk sahibi olmak için evlenmemekte, daha ziyade bir tür duygusal tatmin aramaktadır. Bu yüzden evliliğin amacının, çocuk yetiştirmek değil duygusal bir arayış olduğu söylenebilir (Campbell,

2012). Evlilik başka bir tanıma göre, yasalarla onaylanmış, önemli toplumsal bir davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bireyler genelde belli bir yaşa geldiğinde karşı cinsle birlikte hayatını yaşama ve yaşamı paylaşma ihtiyacı duymakta ve kendilerine uygun olduğunu düşündükleri bir eş bulup evlenmektedir (Ondaş, 2007). Evlilik; yiyecek, içecek, barınma ve dış tehlikelerden korunmayı kapsayan, birlik ve beraberlik, doyum, sosyal rol ve sorumlulukların paylaşımı ve kabulünü içermektedir. Bu alanlarda birbirini bütünleyebilen eşlerin oluşturduğu evlilikler toplumsal gelişim ve olgunlaşmayı da sağlamaktadır (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009).

Evlilik kavramı ile ilişkili olan aile kavramı ise bir grubu ya da örgütü ifade etmektedir. Aile, toplumsal yaşamın en küçük temel birimidir. Türkçe sözlükte aile, kan bağına dayanan, eşler ve çocuklar arasındaki ilişkilerin şekillendirdiği, toplumdaki en küçük birlik olarak tanımlanmaktadır. Buna göre ailede eşler yasal olarak evlenme yoluyla, anne-baba ve çocuklar ise kan bağı yoluyla birbirine bağlıdır (Özgüven, 2000).

Evliliğin yaşamımızda bazı fonksiyonları bulunmaktadır. Evlilik, bireylerin birçok ihtiyacını karşılayabilmesi için imkân sunmaktadır. Bireylerin biyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına olanak sağlamaktadır. Biyolojik ihtiyaç olan cinsel doyum evliliğin temel koşulu olarak düşünülmektedir. Cinsel ilişki, eşlerin çocuk sahibi olmak, çocuk yetiştirmek ve bu yolla nesillerinin devamını sağlamak ihtiyacını da karşılayabilmektedir. Birlikte güven içinde olma, birbirinden onur duyabilme, geleceğe güvenle bakabilme, yalnız olmadıklarını bilme ve yaşama sıkıca sarılma, ortak amaca yönelme gibi sosyal ihtiyaçları evlilik aracılığıyla karşılanabilmektedir. Sevme, beğenilme, birlikte olma hazzını yaşama gibi psikolojik ihtiyaçları da evlilik aracılığıyla karşılanabilmektedir (Özgüven, 2000). Evlilikle karşılanabilecek bu ihtiyaç ve isteklerin çiftler tarafından karşılıklı anlaşılabilmesi ve bu ihtiyaç ve isteklerin paylaşılabilirdiği evlilikler ise daha sürdürülebilir olmaktadır (Eryorulmaz, 2010).

Evlilik mutlu olmada önemli bir faktör olarak görülmektedir. Evlilikteki uyumsuzluğun kişinin mutlu olmamasına evlilikte uyumun ise kişinin mutlu olmasına zemin hazırladığı söylenebilir. Evlilikten ve eşten beklentilerin gerçekçi olup olmaması ve kişinin beklentilerinin diğer eşin beklentileri ile örtüşüp örtüşmemesi de evlilikte uyumun kalitesini etkilemektedir (Tarhan, 2012). Karşı tarafın evlilikten

beklentilerini bilmek ve bu beklentilerin kendisinin yaşama ve evliliğe bakışına ne kadar benzediğini görmek kişiyi rahatlatmakta, bu duyguyla geleceğe daha güvenle bakması kolaylaşmaktadır (Küçük ve Topkara, 2010). Evlilikte eşlerin beklentileri ortak olur ve evliliği ortak bir proje olarak görürlerse evliliğin kalitesi artmaktadır. Ancak bunun yerine iki taraf da kendi gemisinin kaptanı olmaya çalışırsa evlilikte sorunlar yaşanmaktadır (Tarhan, 2012) .

Evlilik hayatımızda önemli bir role sahip olmasına rağmen evliliğe bakış açıları bazı değişimlere uğramıştır. 50 yıldan kısa bir süre önce evlilik, yetişkin örgütlenmesi için hayatın merkezi kabul edildiğinden evliliğin rolü sorgulanmamaktaydı. Ancak günümüzde boşanma, evlilik dışı hamilelik ve evlilik öncesi birlikte yaşamının toplumsal kabulünün artması ile birlikte aile hayatı büyük değişimler geçirmekte ve evlenme neredeyse kural olmaktan çıkmaktadır. Evlilik, bu değişimlere rağmen hala birey, aileler ve toplum için önemli bir değere sahiptir. Ancak tüm bunlar düşünüldüğünde toplumun omurgası olan evlilik kurumunun tehdit altında görülmektedir (Toit, 2005).

Yoğun çaba ve itina ile kurulan evlilikler istendik olmasa da nihai sonuç olarak boşanmayla sonuçlanabilmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Son yıllarda boşanma oranlarında meydana gelen artış, toplumun ve özellikle de bireylerin evlilik kurumuna ilişkin inançlarında değişim meydana getirmektedir (Bayoğlu ve Atli, 2014). Evlilik birliği ve evliliğe ilişkin bazı görüş ve tutumlarda birçok değişiklik olmasına rağmen, evlilik 21. yüzyılda hala önemli bulunmakta ve hala toplumda birçok genç yetişkinin bir amacı olmaya devam etmektedir (Goslin, 2014). Akın ve Aydemir'in (2007) yaptığı araştırma sonucuna göre de öğrencilerin iş sahibi olmayı evliliğe önceliklerine rağmen yine de evliliği önemli buldukları sonucuna ulaşmıştır.

Bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarıyla ilişkili olabileceği düşünülen ve çalışmada incelenen bir faktör toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıdır. Pınar'a göre (2008) de özellikle, kadınların ekonomik ve sosyal alanlarda yer almaya başlaması, evlilik yaşının yükselmesi, toplumsal cinsiyet rollerindeki geleneksellikten eşitlikçi bakış açısına geçiş, bireylerin evliliğe bakış açılarını değiştirebilmektedir. Nitekim Bener ve Günay (2013) tarafından yapılan çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre evlilik ve aile yaşamına yönelik olarak daha geleneksel bir bakış açısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum kız ve erkek öğrencilerin, aile ve evlilik

yaşamına ilişkin tutumları üzerinde toplumsal cinsiyete ilişkin bakış açısının etkisine bağlanmıştır. Kumcağız ve Ertuğ'a göre (2016) de ailenin temel üyelerini oluşturan kadın ve erkekten beklenen toplumsal cinsiyet rolleri bulunmaktadır. Her toplumda toplumsal cinsiyet rol algısının etkisiyle kadın ve erkekten beklenen davranışlar birbirinden farklılık göstermektedir. Bu nedenle evliliğe ilişkin tutumlar ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmektedir.

Kadınlık ve erkeklik yani toplumsal cinsiyet rolleri, insanlara yaşam süreci içerisinde başta aileleri olmak üzere yakın çevre tarafından öğretilen rollerdir. Sosyal öğrenme yaklaşımına göre insan davranışları 'ödül-ceza' yöntemleriyle şekillendirilmektedir. Kadınlara ve erkeklere çocuklukta, hangi durumlarda ne tür davranışlar göstermeleri gerektiği öğretilmektedir. Ayrıca çocuklar bunun yanında çevrelerindeki kadınların ve erkeklerin farklı davranışlar sergilediklerini de gözlemleyerek öğrenmektedir (Solmuş, 2010). Yaşamın ilerleyen yıllarında ise toplum da üyelerine pek çok yönden, çeşitli kurumlarıyla, normlarıyla, gelenek ve görenekleriyle, ekonomik koşulların ağırlığıyla, başarmaya yönelik rekabetle, moda vb.'larla birçok açıdan baskı yapmaya çalışmaktadır. Böylece cinsiyetler ayrıştırılmakta ya da tipleştirilmektedir. Kadın ve erkekler olarak ayrılmış iki grubun üyeleri, bükülüp katlanmış kâğıtlardan makasla kesilmiş, açınca el ele tutuşan birbirinin aynı bir sürü bebek gibi ya da patates baskısı gibi ayrıştırılmaya çalışılmaktadır. Kadın ya da erkek, en çok da kadın, bu baskı altında bunalmakta, sıkılmakta ve mutsuz olmakta, özgürce kendine yol çizememekte, kendini gerçekleştirememektedir. Bunun sonucunda da psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklar yoğun olarak ortaya çıkabilmektedir. Kadınların da erkeklerin de toplumsal, ekonomik, psikolojik sorunlarının çoğu kadına ve erkeğe toplum tarafından biçilen rollere ilişkin yaşanan çatışmalardan kaynaklanmaktadır. Çoğu zaman toplumun beklentileri kadın ya da erkek tarafından karşılanmak istenmez. Kadına başka, erkeğe başka kuralların işletilmesi, bireyin kendisini gerçekleştirmesi konusunda engellerle karşılaşmasına zemin hazırlamaktadır. Kimi için bu dayatmalar çok sıkıntı yaratmazken çoğu birey için bunlar gerçek birer sancılı zorlamalar olmaktadır (Dökmen, 2010).

Kadın ve erkek arasındaki farklılıklar düşünüldüğünde gerçek farklılıklar bazı biyolojik özelliklerdir. Diğer farklılıklar gerçek farklılıklar değil, genelde kültürden kaynaklanan ya da daha doğru bir deyişle toplumun yarattığı farklılıklardır. Gerçek

farklılıklar ile doğuştan getirilen, öğrenilmemiş, değiştirilemez ve kalıcı farklılıklar kastedilmektedir. Son zamanlarda kadın ve erkek arasındaki farklılıkların biyolojik süreçlerden ziyade sosyal süreçlere bağlı olduğuna işaret etmek üzere cinsiyet farkları terimi yerini toplumsal cinsiyet farklılıkları terimine bırakmıştır. Kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklara cinsiyet farklılıkları denmektedir. Toplumsal cinsiyet farklılıkları, erkek ve kız çocuklarının toplumsallaşma süreci ile öğrendikleri, toplumun ve kültürün kız ve erkek cinsiyetlerine ‘uygun’ bulduğu duygu, tutum, davranış ve roller arasındaki farklılıklardır (Dökmen, 2010). Toplumsal cinsiyet rolleri, topluma aidiyet geliştirmenin bir yolu olup kişinin kendisi ve başkası hakkındaki beklentilerini, neleri yapabileceğini ve bunları nasıl ve ne zaman yapabileceğini belirlemektedir (Altan Arslan, 2000). Bu toplumsal cinsiyet farklılıklarına ilişkin oluşan beklentiler cinsiyet kalıp yargıları şeklinde toplum tarafından kabul gören inançlara dönüşmektedir ve insanların sosyal davranışlarını büyük ölçüde şekillendirmektedir. Bu inançlar, kadınların ilgi ve bakım verici ve pasif olma gibi özelliklere sahip olduklarını ve erkeklerin de aktif ve başarı yönelimli oldukları inancını beraberinde getirmektedir (Dökmen, 2010).

Evlilikte toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar özellikle kadının ve erkeğin evlilikten farklı şekilde etkilenmesine sebep olmaktadır. Örnek verilecek olursa evli erkekler hiç evlenmemiş erkeklere kıyasla daha uzun yaşamakta ve daha başarılı olmaktadır. Evli kadınlar hiç evlenmemiş kadınlardan daha iyi durumda olmakla birlikte ruh sağlığı açısından evli erkeklerden daha kötü durumda bulunmuştur (Balkan, 2010). Bu durum özellikle evlilik ilişkisinin bireylerin ruh sağlığının olumlu oluşunda önemli olduğunu göstermekle birlikte, toplumsal cinsiyet rolleri farklılıklarından ötürü evliliğin kadına daha fazla sorumluluk (ev işleri) getireceğinden ve erkeğe meslekte ilerleme gibi imkân sunacağından bu kurumdan erkeklerin kadınlara göre daha fazla olumlu kazanımlar elde edeceği söylenebilir.

Yukarıda açıklandığı gibi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algı bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine, kişisel gelişimlerine engel olabilmekte, fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklara zemin oluşturabilmektedir. Kısacası bireylerin yaşantılarını önemli ölçüde sınırlandırmaktadır. Evlilik ilişkisinde de evliliğin getirdiği sorumluluklar kadın ve erkek için farklılık göstermektedir. Evlilikte kadından ve erkekten beklenen rollerin farklılık göstermesi, bireylerin evlilik öncesinde bu beklentileri ne kadar

yerine getirip getiremeyeceklerini ya da bu beklentilerin yaşamlarını ne kadar sınırlandırıp sınırlandırmayacağını düşünerek evliliğe ilişkin tutumlarını farklılaştırabilir. Bu sebeple çalışmada toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile evliliğe tutumlar arasındaki ilişki incelenmek istenmektedir.

Romantik ilişkiler de evlilik için önemli bir zemin oluşturmaktadır ve romantik ilişkilere yönelik inançlar/şemalar bir eşten neyin bekleneceğini belirlemektedir (Solmuş, 2010). Yirmili yaşların başında olan genç yetişkinlerin çoğunun romantik bir ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Ergenlikte yaşanan romantik ilişki sonucu deneyimler, yetişkinlikteki ilişki sonuçlarına önemli öncüller oluşturmaktadır (Wood, Avellar & Goesling, 2008). Furman'a göre (2002) de her ne kadar bu konuyla ilgili sınırlı deneysel veriler olsa da üniversite yıllarında yaşanan romantik ilişki deneyimlerinin bireylerin genç yetişkinlik dönemindeki eş seçimlerini ve yapacakları evlilikler de dâhil olmak üzere sonraki kuracakları tüm romantik ilişkileri etkilediği bilinmektedir. Bu sebeple bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarıyla ilişkili olabileceği düşünülen ve çalışmada incelenen diğer bir faktör ise romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlardır. Sevgi ve evlilik hakkındaki tutum ve inançların, genç yetişkinlerin romantik ilişkilerini etkileyebileceği düşünülmektedir (Shimkowski, Punyanunt-Carter, J. Colwell & Norman, 2017). Park ve Rosen'e göre (2013), bireylerin evlilik ile ilgili yerleşik olan olumlu ve olumsuz tutumları, ilişkiler konusundaki inançları, ilişkilerindeki davranış şekilleri gibi unsurlar, bireylerin evlilikle ilgili olan davranışlarını ve kararlarını olumlu ya da olumsuz etkilemektedir (akt. Karabacak ve Çiftçi, 2016). Romantik ilişkilerin, gelişimsel görevlerin yerine getirilmesinde, yetişkin rollerinin kazanılmasında, mutlu ve istikrarlı ilişkiler ile sorunsuz bir evlilik yaşantısının kurulması ve sürdürülmesinde etkili olduğu görülmektedir. Sağlıklı duygusal ilişkiler içerisinde olan bir toplumun oluşmasında önemli bir role sahip olan romantik ilişkilerin kalitesini akılcı olmayan inançlar ve ilişkiye yönelik algılar etkilemektedir. Evlilik öncesinde bir takım akılcı olmayan inançlara sahip olmak, bireylerin ilişkilerinde problem yaşama ihtimallerini arttırmakta ve yaşamlarında doyum veren ilişkilerin önüne geçmektedir. Ayrıca bu inançlar, ileride yaşanan evlilik sürecini de olumsuz yönde etkilemekte ve boşanmalara neden olabilmektedir (Saraç, 2013). Düşünceler, tutumun en önemli öğelerinden biridir ve bireylerin algılarını etkileyerek davranışlarını şekillendirmektedir (Başay, 2015).

1.2. Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.2.1. Araştırma soruları. Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları tarafından anlamlı olarak yordanmakta mıdır?

Üniversite öğrencilerinin cinsiyeti açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Üniversite öğrencilerinin yaş düzeyi açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Üniversite öğrencilerinin yaşamının çoğunun geçtiği yer açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki yaşayıp yaşamama açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Üniversite öğrencilerinin aile tipi açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Toplumun temelinde aile, ailenin temelinde de evlilik yer almaktadır. Sevgi, saygı ve uyuma dayalı sağlıklı bir evlilik, sağlıklı aileleri; sağlıklı aileler de sağlıklı toplumları yaratacağından toplumun temelini oluşturan evlilik kurumu ayrı bir önem taşımaktadır (Zeybekoğlu Dündar, 2012).

Özellikle modernleşme ile birlikte toplumsal yaşamın her alanında kırılmalar yaşanmakta bununla birlikte aile kurumu değişmekte, yeni biçimler kazanmakta,

bireyler kimi rollerini kaybetmekte ve kimi yeni rolleri ise kazanmaktadır. Endüstrileşme, değişen iş yaşamı, kadın ve erkeğin işgücüne katılım oranının artması, kent yaşamında ilişkilerin değişmesi, artan bireyselleşme, aile ve evlilik ilişkilerinin yeni biçimler kazanması, değişimin temel itici gücü olmaktadır (Timurturkan, 2012). Özellikle kadınların ekonomik ve sosyal alanlarda yer almaları, evlilik yaşının yükselmesi, toplumsal cinsiyet rollerindeki değişmeler, bireylerin evliliğe bakış açılarını değiştirebilmektedir (Pınar, 2008). Eskiden ekonomik temelli ortaklık, çocuk bakımı, statü elde etmenin önemli bir aracı olarak görülen evlilik, yerini giderek daha bireysel istek ve arzuların hâkim olduğu bir birlikteliğe bırakmaktadır. İstek ve arzular karşılıklı örtüşmediği ya da karşılanmadığı zaman da evlilik ilişkisi tehlikeye girmekte ve kimi zaman evlilik boşanmayla sonuçlanabilmektedir (Timurturkan, 2012). Türkiye’de boşanma oranları her sene sistemli bir şekilde yükselmektedir. Boşanma oranlarındaki bu yükselme ile birlikte psikoloji, sosyoloji, psikolojik danışmanlık gibi bilim dallarında çalışan bireylerin evlilik konusu ile daha fazla ilgilendikleri görülmektedir (Artukoğlu, 2016).

Evlilik ile ilgili araştırmalar 1930’lu yıllarda başlamış olup, evli olmayan bireylerin evlilik tutumlarının araştırıldığı az sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Ayrıca buna ek olarak evlenme oranlarındaki hızlı azalma, bireylerin evliliğe ve aileye ilişkin tutumlarının incelenmesi gereksinimini ortaya çıkarmaktadır (Artukoğlu, 2016). Akın ve Aydemir’e göre (2007) de Türk toplumunda aile ve evlilik normları genel toplumsal değişmeye bağlı olarak değişmektedir. Bu sebeple yaklaşık 10 yıl içinde aile kuracak olan 20’li yaşlardaki genç neslin, cinsiyet rolleri bağlamında anne ve babalarından farklı türde anlam, norm ve değerlere sahip bir aile kurumu oluşturacakları öngörülmektedir.

Toplumsal değişimlere rağmen yine de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algının, cinsiyet açısından farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu sebeple toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların evliliğe ilişkin tutumlarla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Sosyal yapı içinde yer alan erkekler ve kadınlar evliliğin gerekliliğine ilişkin inançla sosyalleşmektedir (Dedeoğlu, 2000). Hatta evliliğin gerekli olduğuna inanan bazı insanlar, kötü bir evliliğe sahip olmanın hiç evlenmemiş olmaktan daha iyi olduğu algısını taşımaktadır (Treas, Lui & Gubernskaya, 2014). Tam tersi şekilde kimi insanlar ise evliliği olumsuz olarak algılayabilmektedir. Altan Arslan’a göre (2000) evli bazı kadınlar, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ev işleri ile ilgili sorumlulukları

yerine getirmekte güçlük yaşamakta, bu nedenle de kendisinde baskı hissetmekte ve bunun sonucunda ya çalıştığı işi bırakmakta ya da boşanmayı tercih etmektedir. Bu bağlamda evlilik öncesinde kadınların, evliliği yükümlülüğü fazla olan bir kurum olarak algılayıp evliliği erteleme yoluna gidebilecekleri düşünülebilir.

Toplumda evlilikle ilgili var olan inanışlar toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açısından etkilenmektedir. Kadın korunması gereken bir varlık olarak ele alınabilmekte ve namusunun korunmasının erkeğe bırakılması görüşü hakim olabilmektedir. Toplumsal cinsiyete ilişkin algı toplum dilinde, ‘Evde kalmış kız. Kızın ayağı yere değiyorsa evlilik zamanı gelmiştir. Kızı gözü açılmadan evlendir ki, uyumlu ve itaatkâr olsun.’ gibi inanışlar şeklinde evlilikte kendisini göstermektedir (Ceylan Enez, 2015).

Evlilik bireylerin toplumun bir üyesi olarak kimlik kazanmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Evli bir kadın, saygı duyulacak bir kadın olarak görülebilmekte ve aynı zamanda fikirleri benzer durumdaki kişiler içinde belli bir önem taşımaktadır (Dedeoğlu, 2000). Bununla birlikte eş seçiminde asıl amaç mükemmel insanı bulmak değil, kendisi ve toplumuna uygun, doğru kriterler belirleyip ve yine kendisi ve toplumuna uygun özelliklerdeki, hayatını paylaşabileceği kişiyi seçmek ve acısıyla ve tatlısıyla hayatını bu kişi ile sürdürmektir (Başay, 2015). Buna ek olarak genelde evlilikte kadınlar erkeklerin yaşça daha büyük olmasının evliliği yürütmeyi kolaylaştıracağını düşünmektedir. Bu düşüncenin altında kadının içgüdüsel olarak korunmayı ve sahiplenilmeyi; erkeklerin ise korumayı ve sahiplenmeyi istemesi yatmaktadır. Buna göre kadından yaşça büyük olan erkeğin, ilişkiyi daha rahat yürütebileceği düşünülmektedir (Tarhan, 2012). Bu açıdan evliliğin toplumsal cinsiyet bağlamında kadına belli bir statü kazandırdığı ve kadın ve erkeğin davranışını şekillendirdiğini söylenebilir. Ayrıca toplumumuzda ataerkil kültür hâkim olduğundan kadın ve erkeğe biçilen roller daha net ayrılmaktadır. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ile evlilik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmektedir.

Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşımına göre de bireyin günlük yaşamında karşılaştığı psikolojik güçlüklerin temelinde akılcı olmayan inançları yer almaktadır. Akılcı olmayan inançların altında olumsuz duygular yatmaktadır. Bu olumsuz duygular daha mantıklı düşünülerek, uygun ve kabul edilebilir olumsuz duygulara

dönüştürülebilmektedir. Böylece karşılaşılan psikolojik güçlüklerle daha etkili başa çıkılabilmektedir. Bireylerin sağlıklı ve etkili kararlar alabilmesi mantıklı düşünebilmesi ile doğru orantılıdır. Her türden akılcı olmayan inançlar, bireylerin tarafsız ve doğru kararlar almasını engellemektedir. İnsanlar yaşamın her döneminde çeşitli durumlara ilişkin kararlar vermek durumunda kalabilmektedir. Bu kararlar ise bireyin değerleri, tutumları ve inançlarından etkilenmektedir (Can, 2009). Bireylerin ilişkilerinin doğasını etkileme potansiyeli olan, evliliğe dair olumsuz tutumları besleyebilen ve ileriye dönük evlilik gibi kararların verilmesinin ertelenmesine neden olabilen akılcı olmayan inançların incelenmesi önem taşımaktadır (Karabacak ve Çiftçi, 2016).

Yukarıda verilen bilgiler ışığında bireylerin belli bir yaşa geldikten sonra evlendikleri, evliliğin özellikle genç yetişkinlerin hayatındaki önemi ve günümüzde boşanmaların artışı da dikkate alındığında evlilik ile ilgili çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Evlilik, genç yetişkinlik döneminin kritik yaşam olayı olduğundan üniversite öğrencilerinin bu konuya ilişkin tutumlarının incelenmesi önemli görülmektedir. Evliliğe ilişkin tutumlar, ileriye dönük ilişkilerin kalitesini etkileyebildiğinden özellikle de evlilik yapmamış bireyler ile yapılan bu çalışma ile genç yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları incelenerek önleyici çalışmalar kapsamında evlilik öncesi ilişki geliştirme programlarının hazırlanmasının gerekliliğine ilişkin veri sağlayacağı düşünülmektedir. Evlilik öncesi çeşitli programlar hazırlanarak ve psikolojik yardım ile bireylerin ilişkilerine ve yapacakları evliliğe ilişkin olumlu tutumların gelişimi desteklenebilir. Ayrıca evlilik tutumları ile ilişkili olabilecek toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar konusunda da evlilik öncesinde önleyici hizmetler verilip farkındalık kazandırılarak bireylerin sağlıklı ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olunabilir. Bu nedenle bu çalışma, üniversite gençlerinin geleceğin sağlıklı, mutlu ailelerini oluşturmalarına katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın yurt içi ve yurt dışı alan yazın taramasında, evlilik tutumu, toplumsal cinsiyet rolü ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ilişkisinin incelendiği çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu bağlamda çalışmanın özgün olduğu söylenebilir. Ayrıca çalışmanın alanda var olan çalışmaları destekleyeceği ve yeni yapılacak çalışmalara

kaynak oluşturacağı düşünüldüğünden çalışma önem taşımaktadır. Aynı zamanda üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ilişkisel olarak incelendiğinde yeni deneysel çalışmalara da ışık tutabileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi ile toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik tutumlarını ne derece yordayıp yordamadığının belirlenmesi ve evliliğe ilişkin tutumların çeşitli demografik değişkenlerce incelenmesidir.

1.4. Sayıtlar

1. Çalışmaya katılan katılımcıların kullanılan veri toplama araçlarına ve kişisel bilgi formuna samimi ve içten bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın verileri Burdur İli Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi 2018-2019 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 654 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Katılımcıların evliliğe ilişkin tutumlarına yönelik bulgular “Evlilik Tutum Ölçeği” nden elde edilen verilerle, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına yönelik bulgular “Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği” nden elde edilen verilerle, katılımcıların romantik ilişkilere ilişkin akılcı olmayan inançlarına yönelik bulgular ise “Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği” nden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Evlilik: Farklı değerlere ve farklı kültürlere sahip iki yabancı bireyin birbirinden farklı aile öyküsüyle bir araya geldikleri ve kendilerini yeniden tanımladıkları yeni ve özel bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Ateş, 2009).

Tutum: Çok iyi pratik edildiği için düşünmeden hareket etmemize neden olan olumlu ya da olumsuz bir düşünce stilidir (Gunzburg, 2018).

Toplumsal Cinsiyet: Biyolojik bir cinsiyete(kadın ya da erkek) atanma temelinde belirli bir cinsiyet kategorisine eşlik eden tutum ve davranışlardır (Hendrick, 2016).

Toplumsal Cinsiyet Rolü: Toplumun belirlediği ve toplumun üyelerinden kadın ve erkek olarak cinsiyetleriyle ilişkili onlardan beklediği bir takım beklentilerdir (Dökmen, 2010).

Romantik İlişkiler: Duygusal bağlılık(sevgi, aşk), eşin duygusal ihtiyaçlarıyla ilgilenilmesi, bu ihtiyaçların tatmin edilmesi (rneğin, duyguların paylaşılmaması ve güvenin kazanılması) ve eşler arasındaki karşılıklı dayanışma süreci olarak tanımlanabilir (Solmuş, 2010).

Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar: Ellis'e göre (1986) bireyin, ilişkinin doğası ve kendisiyle ilgili abartılı, mantıkdışı ve değişime karşılı dirençli olan inançları olarak tanımlanmaktadır (akt. Karabacak ve ifti, 2016).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde öncelikle kuramsal çerçeve içerisinde evlilik kavramı açıklanmaktadır. Ardından evlilik ve aile türleri, evliliğin fonksiyonları, evlilik ve eş seçimi ile ilişkili kavramlar, eş seçme kuramları, evliliği açıklamaya yönelik yaklaşımlar, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile ilgili bilgiler verilmektedir. İlgili araştırmalar bölümünde ise evlilik tutumu ile ilgili, evlilik tutumu ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilgili ve evlilik tutumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1.1. Evlilik. İnsanlar evlilik kurumunun yakınlık, bağlılık, arkadaşlık, dostluk, sevgi, şefkat, saygı, cinsel doyum ve güven gibi pek çok ihtiyacını karşılayacağına inanmaktadır. Buna dayanarak yapılan araştırmalar evli insanların evli olmayan insanlara göre daha sağlıklı ve mutlu olduklarını göstermektedir, bu nedenle evlilik konusu pek çok araştırmacının yoğun ilgisini çekmektedir (Özen, 2010).

İnsanlar hayatları boyunca karşı cinse ihtiyaç duymakta ve karşı cinsle birlikte yaşamak durumundadır. Jung'un arketip olarak adlandırdığı kolektif bilinçdışı yapılar yoluyla insanların beynine yaratılışında "karşı cinsle birlikte yaşamayı" içeren bir kod yerleştirilmiştir. Bu kod tüm insanlık için geçerlidir ve aile kurumunun oluşturulmasında etkili olmaktadır. Aile kurumu ise "evlilik" olgusuyla karşımıza çıkmaktadır (Başay, 2015).

Çoğu insan başkalarına bağlanmak istemekte ve evlilik çok derin bir bağlılık biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Hiç kimse bir ada olarak yaratılmamıştır; bütünüyle kendine yeten bir kadın ya da erkek yoktur. İnsanlar sevecen ve yakın ilişkilerde birbirine bağlı olmak üzere yaratılmaktadır. Hatta ilişkilene ya da bağlanma

deneyimleri kendilerine bakım veren kişiler ile yaşamın erken dönemlerinde bebeklikten itibaren başlamaktadır (Harper & Ellis, 2017).

Evlilik, bireylerin yaşamlarında önemli değişikliklerin oluşmasına yol açan toplumsal bir yapıdır. Bu toplumsal yapının incelenmesi aile kurumunun sağlamlığı açısından önem taşımaktadır. Aile kavramı da evlilik kavramından bağımsız düşünülemeyeceğinden kuramsal açıklamalarda aile kavramı da ele alınmıştır.

Eşleşme ve çiftleşme bütün canlılarda görülen biyolojik bir özellik, evlilik ise psikolojik ve kültürel bir olaydır. Fakat her kültür, evliliği kendine göre tanımlamakta ve buna göre yaşamaktadır. Bu sebeple evlilik kavramının tanımında tek bir doğru yoktur (Tarhan, 2005). Alan yazın incelendiğinde evlilik ile ilgili birçok tanımlama yapıldığı görülmektedir. Bir tanıma göre evlilik, dört bin yıllık geçmişe sahip olup, toplum düzenini, kültür ve gelenek sürekliliğini, yeni nesillerin bakım ve eğitim gereksinimlerini gidermeyi sağlayan bir kurumdur (Özgüven, 2000). Başka bir tanıma göre evlilik, farklı değerlere ve farklı kültürlere sahip iki yabancı bireyin birbirinden farklı aile öyküsüyle bir araya geldikleri ve kendilerini yeniden tanımladıkları yeni ve özel bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Ateş, 2009). Evlilik, oldukça farklı özellikteki iki insanın yaşamlarında yeni ve önemli bir sayfa açtıkları bir dönemdir (İlgar, 2009). Bir başka tanıma göre evlilik, bir kadın ve bir erkeği, 'karı-koca' olarak birbirine bağlayan ve doğacak çocuğa belli bir statü sağlayan, toplumsal açıdan da devletin kontrol, hak ve yetkisi bulunan kurumlaşmış ve yasal bir ilişki biçimi olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz Bingöl, 2015). Evlilik, iki bireyin birbiriyle yüksek düzeyde bağlılığını ifade etmektedir (Ovalı, 2010). Evlilik, erkeklerin ve kadınların bir takım amaçlar etrafında bir araya gelmesi olarak tanımlanmaktadır. Bireyler tek başına iken farklı amaçlara ve hareketlere sahip iken evlilik yaşantısı içinde eş konumundayken ortak bir amaç ve benzer bir hareket içine girmektedir (Tarhan, 2005). Evlilik kurumu insanoğlunun neslinin devamını sağlamaya, düzenli yaşamaya ve toplumsal kurallara uymasını sağlamaya yönelik toplumsal bir kurumdur (Bacanlı, 2001). Evlilik, karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantılarını paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve çocuk yetiştirmek gibi birtakım amaçlar için yaptıkları sözleşme olarak tanımlanmaktadır (Gül, 2010). Evlilik, cinsel birlikteliği yasallaştıran, toplum düzenini koruyan, yeni nesillerin oluşumu ve bu neslin ortak kültüre göre yetiştirilmesini hedefleyen, devlet, din ve toplum destekli sosyal bir birlikteliktir

(Evren Turan, 2014). Evlilik, hayatı birlikte paylaşma, güçlükleri birlikte göğüsleme ve mutluluğu da birlikte yaşama anlayışıdır (Kaya, 2003). ‘Evlilik kurumu’ içinde yaşanan toplumun kendi kurallarını, kendi değer yargılarını aktardığı bir yaşama biçimidir (Atabek, 1989). Bir diğer tanıma göre de evlilik, bireyin kendisini gerçekleştirmesinde etkili bir sistem olup, toplumsal kural ve yasalarla şekillendirilmiş özel bir beraberlik olarak tanımlanmaktadır (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Başka bir tanıma göre de evlilik, karşı cinsten iki kişinin aile üyelerinin bütün ihtiyaçlarının karşılanması, bireyin gelişimi ve ruhsal iyi oluş halini destekleyen uygun ortamın sağlanması ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmesini öngören, ailenin meşru bir şekilde kurulmasını, korunmasını ve sürdürülmesini sağlayan bir sözleşme olarak tanımlanmaktadır (Başay, 2015). Tüm bu tanımlar değerlendirildiğinde evlilik; iki farklı insanın, psikolojik, sosyal, biyolojik olmak üzere çeşitli yaşam gereksinimlerini gidermesine katkı sağlayan, aile kavramının oluşmasına zemin hazırlayan ve aile üyelerine belli hukuki haklar kazandıran, toplumsal düzenin sağlanmasına katkı sağlayan sözleşmeye dayalı bir kurum olarak tanımlanabilir.

Evliliğin dönemleri düşünüldüğünde evlilik, başından sonuna kadar monoton değildir. Birbirinden farklı üç dönemden oluşmaktadır. İlk dönemde eşlerin ilişkisine ‘balayı’ denilen romantik duygular hâkim olmaktadır. Daha sonra karşılıklı kişilik çatışmalarının yaşandığı ‘gerçeklik dönemi’ başlamaktadır. Eğer eşler empati yapıp birbirlerini anlamaya çalışırlarsa bu dönemi aşmakta ve daha sonra ‘bağlılık dönemi’ ortaya çıkmaktadır. Üçüncü dönemde ise evlenmeden önce yaşanan aşk karşılıklı sevgi ve saygıya dönüşmektedir. Hem sevginin hem arkadaşlığın olduğu evlilikler bu yüzden en ideal evlilik olarak tanımlanmaktadır (Çankırılı, 2011).

Evliliğe dışarıdan bakıldığında ömür boyu süren bir mutluluk olduğu, güzel geçinmeyi içinde barındırdığı, saygı ve sevgiye dayalı zevkli bir hayat olduğu hayal edilebilmektedir. Ancak evlendiğinde iniş çıkışlarla dolu zorlu bir hayat olduğu görülüp zorluklara çözüm üretilmediği ve bu hayata uyum sağlanamadığı noktada boşanmalar görülebilmektedir (Topaloğlu, 2008). Romantik ilişkilerin ve evliliklerin sürekli ve tatmin edici oluşu ya da boşanmayla sonuçlanması üzerinde etkili bazı faktörler bulunmaktadır. Kişilerin duygularını yönetebilme ve iletişim becerisi, karşılıklı rol beklentileri, kültürel-sosyal farklılıklar, büyük yaş farklılıkları, hamilelik nedeniyle yapılmış evlilikler, erken yaş evlilikleri, düşük gelir ve düşük eğitim

seviyesi, kişilerin anne-babalarının evliliğinin bitmiş olması ya da problemlerinin devam ediyor olması evliliklerin devamı ya da bitimi üzerinde etkili olmaktadır (Eryorulmaz, 2010).

Evlilikten beklentiler ve evlenilecek kişiye ilişkin düşünceler önem taşımaktadır. Sanderson ve Cantor'a göre (2001) bir ilişkide bireylerin partnerleri hakkındaki düşünceleri ve inançları aşırı derecede önemlidir (akt. Hendrick, 2016). Günayer Şenel'e göre (2009) de evlenilecek kişiye yönelik hissedilenlerin ve düşünülenlerin bir başka deyişle evlenilecek kişiye ilişkin duygu ve düşüncelerin onunlayken ya da onsuz olumlu olması önemli bulunmaktadır. Başay'a göre (2015) kişi, evlenmeyi düşündüğü kişiye ilişkin duygu ve düşüncelerini onunlayken ve onsuzken olmak üzere değerlendirmeye çalışmalıdır. Eşi olacak kişiye karşı düşündükleri ve hissettikleri olumlu duygu ve düşünceler olmalıdır. Örneğin, "O iyi bir insan, onu çok beğeniyorum, onunla birlikte mutlu oluyorum, kendimi iyi hissediyorum, onsuzken onu özlüyorum, keşke şimdi yanımda olsaydı, onun sahip olduğu özellikleri takdir ediyor, hayranlık duyuyorum, ona çok önem veriyorum, onun için endişeleniyorum," gibi... Ayrıca Kaya'ya göre (2003) her çiftin kafasında, klişeleşmiş beklentiler bulunmaktadır. Bunların birbirine uyup uymadığının netleştirilmesi, mutlu evliliğin temellerinin atılmasına katkı sağlamaktadır. Çünkü beklentiler gerçekleşmediğinde düş kırıklığı başlamakta, sevgi giderek nefrete dönüşmektedir. Buna ek olarak Günay'a göre (2007) de evlilik ilişkisinin çıktıkları eşlerin evlilikten beklentilerinin üstünde olduğu zaman evlilik doyum verici algılanmakta, beklentilerin altında olduğu zaman ise ilişki doyum sağlamayan bir ilişki olarak algılanmaktadır. Bazen tarafların gerçek dışı beklentileri de bulunabilmektedir. Eşin evlendikten sonra bazı huylarının değişeceğine inanmak/zannetmek, aşırı romantizm beklentisi ya da evlilik sürecinde hiçbir sorunla karşılaşılmayacağını düşünmek gerçekdışı beklentilerdir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2017) .

2.1.2. Evlilik tutumu. Başarılı evlilikler kazara gerçekleşmemektedir. Her iki partnerin de eşlerini değerli bulup onayladığı, evliliğe pozitif baktıkları zaman doyum verici ve başarılı evlilikler gerçekleşebilmektedir. Evlilik için yapılabilecek en önemli şey evliliğe ilişkin olumlu bir tutum geliştirebilmektir. Evliliğe ilişkin olumlu tutum sonucu bireyler evliliği geri çekilmek istenilen bir yer, sıcak bir alan olarak

algılamaktadır (Smith, 2017). Tutum, çok iyi pratik edildiği için düşünmeden hareket etmemize neden olan olumlu ya da olumsuz bir düşünce stilidir. Olumsuz/olumlu düşünme ve karşıdakinden olumsuz/olumlu yanıtlar beklemek olumsuz/olumlu bir tutumun ürünüdür (Gunzburg, 2018). Özellikle evlilik ile ilgili tutumlar geliştirirken bireyler evlilik öncesinde yaşadıkları ilişki deneyimlerini dikkate almaktadır. Bu sebeple evlilik öncesi arkadaşlık ilişkilerinin ölçülü, saygılı ve sakin bir iletişim ve etkileşim ortamında yürütülmesi önem taşımaktadır. İlişkilerin gergin ve duygusal olması tarafların incinmesine birbirlerine olan güvenin azalmasına ve olumsuz görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Her flört ilişkisi evlilikle sonuçlanmayacağı için ilişkilere dikkat ve özen gösterilmesi gerekmektedir. Flörtün sonlandırılması söz konusu ise karşı tarafı incitecek davranışlarda bulunmamak önemli görülmektedir (Özgüven, 2017). Bu bağlamda evlilik öncesi flört döneminde yaşanan ayrılıklarda partnerlerin birbirlerine göstermiş oldukları davranışların, tarafların evliliğe ilişkin tutumunu olumlu ya da olumsuz etkilediği söylenebilir.

Bireyler yetişkinlik döneminden önce sosyalleşmeye başlamaktadır. Bireyler bu sosyalleşme sürecinde olumlu ya da olumsuz yaşam deneyimleri edinmektedir. Bu yaşam deneyimleri evliliğe ve uzun vadeli romantik ilişkilere yönelik tutumlarla ilgili yeni hedeflerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Ayrıca bireyler yeni durumlarla karşılaştıkça ve kendi kendilerine öğrendikleri yeni fikirleri benimseyerek tutumlarında değişiklik meydana getirebilmektedir. Bir ebeveynin boşanmış olmasını deneyimlemek, evliliğe alternatif olarak evlilik dışı birlikte yaşamayı öğrenmek ya da yetişkinlik döneminde rol modellerinin evlilik çatışmalarını gözlemlemek gibi yaşantılar evliliğe ve uzun vadeli romantik ilişkilere yönelik tutumları etkileyebilmektedir (Hippen, 2016). Shimkowski, Punyanunt-Carter, Colwell ve Norman'a göre (2017) aile değerleri (örneğin, dini inançlar), kültürel normlar (örn. Evlilikle ilgili beklentiler) ve kişisel deneyimler (örn. Aşk ve evlilik hakkındaki fikirler), insanların evlilik ve boşanmayı nasıl algıladıklarını etkilemektedir. Genç yetişkinlerin boşanma ve evlilik hakkındaki görüş ve tutumları ile romantik inançları kendi aileleri ve özellikle ebeveynlerinin evli veya boşanmış olmalarından büyük ölçüde etkilenebilmektedir. Miga, Hare ve Allen'a göre (2009), bireylerin ebeveynlerinin evlilikteki eş ilişkisinin etkisi, bireyin yaşamının ilerleyen dönemlerinde akran ilişkileri de dâhil olmak üzere tüm romantik ilişkilerini etkilemektedir. Buna ek olarak Shimkowski vd. göre (2017), bireylerin aileleriyle olan

ilişkilerinin yakınlığı da evlilik tutumunu etkilemektedir. Ebeveyn yakınlığı (özellikle annelerle olan yakınlık) evlilik ve ilişki beklentileri ile ilgili olumlu düşünceler ve tutumlarla pozitif ilişkili bulunmaktadır. Ebeveynleri ile uyumlu veya sevgi dolu bir bağ kurabildiklerini hissetmeyen çocuklar, bir partner ile romantik ilişki kurma yeteneklerinden ve bir başkasının kendileriyle bir yakınlık geliştirmek istediğinden şüphe duymaktadır.

Türk kültürü genel itibarıyla geleneksel ve doğu toplumlarına özgü bir yapıya sahip olsa da küreselleşme ile birlikte değişen değerler, değişen yaşam koşulları, ekonomik gelişmeler, kadınların iş hayatında önemli ölçüde rol almaları, büyük şehir hayatı gibi faktörler ile birlikte Türk toplumunda da batı toplumlarına özgü yapılar görülmektedir. Başka bir deyişle değişen sosyo-ekonomik yapı ve eğitim düzeyi, kültürel yapıyı etkilemekte ve bu durum da bireylerin evlilik ilişkilerini, evliliğe ve eşe ilişkin algıları etkilemektedir (Sunbas, 2010). Amerika’da evliliğin bir yaşam biçimi olarak önceliği ile ilgili tutumlar son yirmi yılda belirgin bir şekilde değişmiştir. Amerikalıların çoğu artık, evlenmeyi bekârlıktan daha iyi bulmamaktadır. Genç kuşaklar evlenmeye yönelik büyük bir ebeveyn baskısı yaşamadıklarından gençler genel olarak evlenmemekten rahatsızlık duymamaktadır. Ancak her ne kadar evlenme zorunluluğu azalmış, evliliğin bekâr yaşamla kıyaslandığında avantajları azalmış olsa da genç Amerikalılar için evlilik halen değerli bulunmaktadır (Thornton & Freedman, 1982).

Wood vd. (2008), gençlerin çoğunun evlilik hakkında olumlu görüşlere sahip olduğu ve gençlerin çoğu zaman bir gün evlenme beklentisi içinde olduğunu belirtmiştir. Thornton ve Freedman’a göre (1982), gençlerin %90’ı 1960’lı yıllardan bu yana evlilik beklentisi içerisinde bulunmaktadır ve yüksek boşanma seviyelerine rağmen, çoğu genç evliliğinin kalıcı olmasını ummaktadır. Evlilik beklentisi değişmemekle birlikte özellikle kadınlarda evlenilecek yaşın yükselmesi kendini göstermektedir. Bir diğer deyişle artık evlilik erkekler gibi kadınlar tarafından da ertelenmektedir.

İngiltere’de de aile ve ilişki alanında evliliğe ilişkin tutumlarda değişiklik yaşanmakta ve artık evlilik aile hayatının temel taşı olarak nitelendirilmemektedir. Sadece bir grup azınlık insan evliliği çocuk dünyaya getirmek için başlangıç noktası olarak görmekte ancak çoğu gencin evlenmenin gerekliliğine dair inançları ortadan kalkmaktadır. Sosyal bir araştırma grubu olan NatCen tarafından 3.000’den fazla insanla yapılan görüşmeye dayalı araştırma sonucuna göre çocuk sahibi olmak isteyenlerin

“evlenmeleri gerekip gerekmediği” sorulduğunda, 1989 yılında 10 kişiden 7'si evliliği gerekli bulurken 2012 senesinde yapılan araştırma raporuna göre ise, 10 kişiden sadece 4'ü evliliği gerekli bulmuştur. Farklı yaş gruplarından alınan yanıtlar karşılaştırıldığında, bu çalışma gençlerin yaşlılara göre evliliğe karşı daha rahat bir tavır sergilediklerini göstermektedir (Bingham, 2013).

Günümüzde evlilik için gerekli yaşam standardına sahip olmak için evlilik geciktirilmektedir. Hatta bu durum beliren yetişkinlik adıyla yeni bir gelişim evresinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Beliren yetişkinlik dönemi kendi kendini keşfetme dönemi olduğundan bireylerin evlilik ve uzun süreli ilişki tutumları yetişkinlik döneminde değişkenlik gösterebilmektedir. Yirmili yaşların başında bireyler kendilerini yetişkin olarak değil, yetişkinliğe giden yolda yürüyen bir birey olarak görmektedir. Çocuk sahibi olmak, evlenmek yerine okula devam etmekte, evliliği bu nedenle geciktirebilmektedir (Arnett, 2000).

2.1.3. Evlilik türleri. Evlilik türlerinin sınıflandırılmasında en çok kullanılan kriterler eş seçimi, eş sayısı, soyun izlenmesi ve yerleşim yeri gibi özelliklerdir. Eş seçimine göre evlilikler, endogami(içten evlenme) ve egzogami (dıştan evlenme) şeklinde ikiye ayrılırken, eş sayısına göre evlilik tipleri monogami ve poligami şeklinde iki grupta toplanmaktadır. Monogami, bir kadınla bir erkeğin evlenmesidir. Tek eşlilik olarak da bilinmektedir. Poligami ise erkeğin ya da kadının birden fazla eş alabilmesi ya da çok eşliliğidir. Poligami, polijini ve poliandri şeklinde iki alt gruba ayrılmaktadır. Polijini, bir erkeğin birden fazla eş alabilmesine, poliandri ise bir kadının birden fazla eş alabilmesine izin veren evlilik sistemi olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt, 2015). Erdentuğ'a göre (1990) eşin kaldığı çevreye göre evlilik tipleri ise baba yanı yerleşme, ana yanı yerleşme, ayrı yerleşme, iki taraflı yerleşme ve dayı yanı yerleşmesidir. Baba yanı yerleşme, kadının ana-baba evini bırakıp erkeğin ana-baba ailesine (aynı hane ya da yanı başındaki bir haneye) yerleşmesidir. Ana yanı yerleşme erkeğin ana-baba evini bırakıp kadının ana-baba ailesine (aynı hane ya da yanı başındaki bir haneye) yerleşmesidir. Ayrı yerleşme evli çiftin ana-baba ailelerinden bağımsız hatta uzak bir yere yerleşmeleridir. İki taraflı yerleşmede ise çiftin ikamet edecekleri yeri belirleyici göreneğin bulunmadığı toplumlarda hangi tarafın ailesi yanında oturulacağını ana-baba ailelerinin zenginlikleri, topluluktaki konumları ya

da iki tarafın evlilik birliğine karşı tutumlarının belirlediği yerleşmedir. Dayı yanı yerleşme ise çiftin erkeğin dayısının yanına yerleşmesinin zorunlu olduğu evlilik tipidir. Soyun izlenmesine göre evlilik türleri ise baba soyunun izlenmesi, ana soyunun izlenmesi, soyun iki yanlı izlenmesi şeklinde sınıflandırılmaktadır (akt. Bozkurt, 2015).

2.1.4. Aile. Aile, her birinin diğerini etkilediği ve diğerinden etkilendiği, evlilik, ebeveyn-çocuk ve kardeşler alt sistemlerinden oluşan sosyal bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Balkan, 2010). Evlilik ailenin temelini oluşturan bir kurum olduğundan evlilik konusu ele alınırken aile kavramının incelenmesi önemli görülmektedir.

Tüm toplumsal kurumların oluşumunda olduğu gibi aile kurumu da, toplumu oluşturan kişilerarası ilişkilerin ahlaksal, töresel ve normsal boyutta düzenlenmesi ve sistemleşmesi sonucu oluşmaktadır (Gürel, 1996). Aile, insanların toplumda birlikte yaşamalarını sağlayan bir kurum olarak tarih boyunca insanlık tarafından kabul görmekte ve kültürlerin ve değerlerin toplumsal sürekliliğini sağlamaktadır (Ondaş, 2007).

Alan yazın taramasında aile kavramıyla ilgili birçok tanım yapıldığı görülmektedir. Bu tanımlarla ilgili birkaç örnek şu şekilde sıralanmaktadır; Aile; kan, yasa ve evlilik yoluyla birbirlerine belirli derecede akrabalıkları bulunan hane halkı üyelerinden meydana gelen bir yapıdır (Gürel, 1996). Aile, aile bireylerinin arasında bulunan ikili veya daha çok kişi arasında sosyal ilişkileri olan insanlardan oluşan bir birlik olarak tanımlanmaktadır (Macit, 2016). Toplumun yapısında var olan diğer kurumlardan (eğitim, yönetim, din vb..) farklı olarak aile; tüm insan ilişkileri içinde en uzun ömürlü, sevgi saygı, özveri, paylaşma ve destek olma gibi değerlerle süslenen ilişkiler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Ondaş, 2007).

2.1.4.1 Aile tipleri. Aile tipleri, büyüklüklerine göre, yerleşim yerlerine göre ve parçalanmış aileler olmak üzere 3 grupta toplanmaktadır. Aşağıda aile tipleri ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

2.1.4.1.1. Büyüklüklerine göre. Büyüklüklerine göre aileler geniş aile ve çekirdek aile olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Aşağıda bu iki aile tipi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Geniş aile: Anne, baba ve çocukların dışında birkaç kuşağın bir arada yaşadığı aile şeklindedir (Bozkurt, 2015). Az gelişmiş ülke ve yörelerin kırsal kesimlerinde daha yaygın bulunmaktadır. Geniş ailenin varoluş yaşamının kökeninde, toprağa bağlı aileye yetecek kadar üretim sağlamayı amaçlayan ekonomik bir düzen, geleneksel ve dinsel etkenler, aile bütünlüğünü bozmama çabaları bulunmaktadır. Bu aile tipinde toplumsal yaşamla ilgili sorumluluklar aile üyelerinin tümüne dağılmış olduğundan bireysel sorumluluklar azalmaktadır (Özgüven, 2017).

Çekirdek Aile: Anne, baba ve çocukların bir arada yaşadığı aile şeklindedir. Bu aile modelinde çocuklar belirli bir yaşa geldiğinde evden ayrılmaktadır (Bozkurt, 2015). Toplumsal değişim süreçlerinde, endüstrileşme ile gelen sosyal değişimler sonucu ortaya çıkmıştır. Kırsal kesimden ve geniş aileden ayrılarak endüstri merkezlerine göçen, çoğunluğu genç ve çalışan insanlar kentleşmenin bir ürünü olarak, kişi sayısı az, ana-baba ve çocuklardan oluşan 'çekirdek' aile türünü oluşturmuştur (Özgüven, 2017).

2.1.4.1.2. Yerleşim yerlerine göre aileler. Yerleşim yerlerine göre aileler köy ailesi, kent ailesi ve kasaba ailesi olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. Aşağıda bu üç aile tipi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Köy ailesi: Köy ailesi tarım ve hayvancılık yapan ve bunu değişen ölçülerde de olsa, kendi tüketimi için yapan bir ailedir (Ozankaya, 1984).

Kent ailesi: Kent ailesi, tarımdan uzak işçi, bürokrat ya da küçük ve büyük serbest meslek sahiplerinin oluşturduğu bir aile biçimidir (Ozankaya, 1984).

Kasaba Ailesi: Kasaba ailesi, esas olarak küçük esnaf ve zanaatkâr, küçük tüccar, toprağını kendisi işlemeyen çiftçi, küçük memur ve kısmen de işçi ailelerinden oluşur (Ozankaya, 1984).

2.1.4.1.3. Parçalanmış aileler. Tam aile; anne baba ve çocuklardan oluşan, üyeleri arasında sevgi saygı ve birbirlerine ait olma duygusu bulunan bir topluluk olarak tanımlanmaktadır (Akyüz, 1978). Parçalanmış aile ise ölüm, boşanma, ayrı yaşama gibi nedenlerle bu aile üyelerinden, eşlerden birinin ve her ikisinin bulunmadığı aile olarak tanımlanmaktadır (Timur, 1972).

2.1.5. Evlilik ve ailenin fonksiyonları. Yakınlık, anlayış, duyguların paylaşılması ve empati gibi önemli öğeler içeren evlilik, bireylere olumlu katkılar sunmaktadır (Balkan, 2010). Evlilik ve aile kurumunun birçok fonksiyonu bulunmaktadır. Evlilik ilişkileri sağlıklı olduğunda evlilikten beklenen fonksiyonlar amaçlanan düzeye ulaşabilmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

2.1.5.1. Biyolojik fonksiyonlar. Evliliğin temel işlevleri arasında ‘biyolojik’ bir gereksinim olarak ‘cinsel güdüyü doyumak’ evliliğin en temel işlevlerinden birisidir. Eşlerin cinsel yönden uyum içerisinde olması, birbirlerinin cinsel istek ve beklentilerini karşılaması, cinsel güdünün doyuma ulaşması gerekmektedir (Özgüven, 2017). Çünkü cinsellik; temel sevgi, ilgi, bakım, korunma, yakınlık ve başkalarınca kabul görme, benlik saygısının arttırılması gibi ihtiyaçların tatmini için temel bir araçtır (Solmuş, 2010). Yılmaz Bingöl’e göre (2015) insanların cinsel yaşam ihtiyaçları, evlilik sayesinde resmi olarak karşılanmaktadır. Schaefer ve Lamm’a göre (1995), toplumun kendi varlığını sürdürebilmesi için aile neslin devamını sağlamaktadır. Cinsel normlar toplumdan topluma değişebileceği gibi aynı toplum içinde de zamanla da değişebilmektedir. Ancak aile bu konuda bir düzenleme getirmektedir (akt. Bozkurt, 2015).

2.1.5.2. Ekonomik fonksiyonlar. Evlilik kurumu erkeğe de kadına da güvence vermektedir. Evlilik kurumunun temelinde ‘ekonomik güvence’, ‘toplumsal güvence’ ve ‘psikolojik güvence’ vardır (Atabek, 1989) ve bazı insanlar da maddi yönden rahat etmek için parası olan, iyi para getiren bir işe sahip biriyle evlenmeyi düşünmektedir (Üsküp Koca,2017). Campbell’a göre (2012) evlilik, kazançların ve sorumlulukların paylaşımından güç almaktadır. Schaefer ve Lamm’a göre (1995) ise diğer canlılardan

farklı olarak insan yavrusu uzun süreli bir bakım ve ekonomik güvenliğe ihtiyaç duymaktadır. Çocukların bu ihtiyaçları aileler tarafından karşılanmaktadır. Bütün kültürlerde aile bu konuda sorumlu tutulmaktadır (akt. Bozkurt, 2015).

2.1.5.3. Psikolojik ve sosyal fonksiyonlar. Evlilikte eşler ‘psikolojik ve sosyal’ gereksinim olarak, sevme-sevilme, birlikte güven içinde olma, korunma, dayanışma içinde olduğunu hissetme, geleceğe ilişkin güven duyabilme, toplumda yer edinebilme, birbirinden onur ve kıvanç duyabilme gibi ‘bireylerin koşulsuz sevgi, destek, korunma ve yaşam gereksinimlerini de doyurma’ olanağı bulabilmektedir (Özgüven, 2017). Yılmaz Bingöl’e göre (2015), insanların güvende hissetme, sevme ve sevilme gibi psikolojik ve sosyal ihtiyaçları evlilik sayesinde resmi olarak karşılanmaktadır. Sevilmek istemenin karşıtı olarak sevmek ya da âşık olmak da yaşamsal kendini vermenin başlıca biçimlerinden biridir (Harper & Ellis, 2017). Eşten gelen bu duygusal destek eşlerin bedensel ruhsal ve sosyal iyi oluşlarına katkı sağlamaktadır (Balkan, 2010). Hatta evli olan ve hastalığı olan bireylerin, bekârlara göre daha iyi ruhsal gelişim gösterdiği görülmektedir. Özellikle evli olan erkeklerin hastalık sonrasında kaygılarının hızla düştüğünü gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Balkan, 2010).

Bireyler, neslinin devamını sağlamak için çocuk sahibi olma arzusunun yanında aynı zamanda anne baba olma duygularını yaşamak için de çocuk sahibi olmayı istemekte ve bu sebeple evlenmektedir (Üsküp Koca, 2017). Özabacı’ya göre (2009) insanlarda kendini aşma eğilimi bulunmaktadır. Kadın ve erkek evlilik ve çocuk sahibi olma ile anne ve baba rollerini kazanarak yaratıcılık ve üretkenlik duygusuyla kendini aşma gereksinimini karşılamaktadır. Schaefer ve Lamm’a göre (1995) ailede ebeveynler ve diğer akrabalar, çocukları gözetmektedir; onlara normları, değerleri ve kültürü aktarmaktadır. Aile, mensuplarına sıcak ve şefkatli bir ortam sağlamaktadır. İnsanlar kendilerini aile kurumu içinde güvende ve mutlu hissetmektedir. Ek olarak her birey ailesinin geçmişinden gelen belirli sosyal statüleri miras almaktadır. Bu miras sonucu ailenin çeşitli imkânlarla sahip olup olmaması, çocuklarının eğitimleri de dâhil pek çok alanda aile üyelerini etkilemektedir (akt. Bozkurt, 2015).

2.1.6. Evlilik ve eş seçimi ile ilişkili kavramlar. Bu kısımda evlilikte eş seçimi ve evlilik tutumu ile ilişkili olduğu düşünülen cinsiyet, yaş, din, kültürel ve sosyo-ekonomik durum, eğitim durumu, bireyin ailesinin evliliğe yönelik tutumu, evlilik dışı birlikte yaşama, fiziksel özellikler, toplumsal değişimler ve beklentiler ile aile tipi(yapısı) kavramlarına yer verilmiştir.

2.1.6.1. Cinsiyet. Kadın ve erkek için evlilik kavramı farklı anlamlar içermektedir. Kadınların evlilikle karşılaşmaya çalıştıkları temel sevgi gereksinimlerinin şefkat, anlayış, saygı, bağlılık, haklı görülme ve güvence olduğu, erkeklerin aradıkları temel sevgi gereksinimlerinin ise güven, kabul, takdir, beğenilme, onay ve teşvik olduğu görülmektedir. Evlilikte kadınlar konuşmak ve paylaşmaktan hoşlanmakta, erkekler ise çoğu şeyi kendisine saklamayı yeğlemektedir. Kadınların eşlerinden beklentisi genellikle dinlenilmek ve konuşmaktır. Erkeklerin eşlerinden beklentisi ise dinlenilmek ve konuşmak yerine sessiz kalarak dinlenmektir (Kaya, 2003).

Heteroseksüel ilişkilerde kadınların erkeklere göre daha romantik olduğu görülmektedir. Kadınların sevgilileri için erkeklerden daha yoğun duygular yaşadıkları ve romantik ilişkileri konusunda daha canlı anılara sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Ancak bazı araştırmalar da erkeklerin kadınlardan daha çabuk âşık olduklarını ve sevgililerinden daha zor ayrıldıklarını göstermektedir. Ayrıca erkekler kadınlara göre ilk görüşte aşka, evlilikte aşkın gerekli olduğuna ve yaşadıkları romantik ilişki ile partnerinin mükemmel olduğuna daha çok inanmaktadır (Dökmen,2010) .

Gençlerin evliliğe karşı tutumları cinsiyete göre farklılık göstermektedir (Wood, Avellar & Goesling, 2008). Keldal (2015), cinsiyetin evliliğe ilişkin tutumları etkilediğine katılmakla birlikte cinsiyete göre evliliğe ilişkin tutumların farklılaştığına dair net ifadeler kullanmanın doğru olmayacağını vurgulamaktadır. Thornton ve Freedman'a göre (1982) evlilik, daha eşitlikçi cinsiyet rollerine yönelik son eğilimlere rağmen, genç kadınlar için genç erkeklerden daha önemli olmaya devam etmektedir. Wood vd. göre (2008) ise genelde, genç erkekler genç kadınlara göre evliliğe karşı daha olumlu tutumlara sahiptir ve erkekler kızlara oranla evliliği bekârlıktan daha iyi bulmaktadır. Erkekler, evlendiğinde insanların daha olgun ve mutlu yaşadıklarını

kabul etmektedir. Evlilikle ilgili daha olumlu görüşlerine rağmen, erkekler evliliği bir süre ertelemeyi tercih etmektedir. Evliliği erteleyen gençlerin oranında cinsiyet farkı devam etmesine rağmen, son yıllarda, kızların da evliliği ertelemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

2.1.6.2. Yaş. Evlilik konusunda iki partnerin aralarındaki yaş farkı ve bireylerin evlenilecek yaşa ilişkin tutumları önem taşımaktadır. Evlenilecek kişi ile aradaki yaş farkının fazla olması, kişilerin yaşam döngüsü içinde buldukları aşamaları, hayata bakış açılarını etkileyeceğinden evlilikte uyumu zorlaştırıcı bir etmen olarak değerlendirilmektedir (Günayer Şenel, 2009). Evlilikte yaş farkı arttıkça psikolojik ihtiyaç ve beklentilerin de farklılaşmasıyla birlikte evlilikte uyumun sağlanması zorlaşmaktadır (Tarhan, 2012). Buna karşın genellikle toplumda erkeğin yaşının, kadından birkaç yaş daha büyük olması yadırganmamakta ve bu yaş farkının evlilik için tehlike oluşturmayacağı düşünülmektedir. Ancak, eşler arası yaş farkı 10-15 yılı geçtiğinde, evlilik ilişkilerinin tehlikeye girme olasılığının artacağı düşünülmektedir. Buna karşın büyük yaş farkının olması her durumda ve herkes için mutlaka bir tehlike olarak kabul edilmemektedir (Özgüven, 2017). Evlenecek çiftler evlilikle ilgili psikolojik olgunluğa ulaştıklarında aralarındaki yaş farkının çok büyük önemi bulunmamaktadır (Tarhan, 2012). Ancak partnerin yaşı büyük olan partnerin ileri yaşlarında kendilerine oranla daha fazla fiziksel yetilerini kaybedeceğini düşünüp bunu kabul etmeleri önemli görülmektedir (Tarhan, 2005).

Thornton ve Freedman'a göre (1982) artık evlilik erkek ya da kadın cinsiyete göre farklılaşmaksızın gençler tarafından ertelenmektedir. Kaya'nın (2003) yaptığı araştırmaya göre çok geç evlenenlerin cinsel yönden tam uyum sağlayamamış oldukları ancak ruhen iyi anlaştıkları sonucuna varılmıştır. Aynı araştırma 19 yaşından aşağı gençlerin evliliklerinde cinsel uyumun iyi ancak ruhen anlaşmanın ise zayıf olduğunu göstermektedir. Akın ve Aydemir'in (2007) yaptığı araştırmaya göre ise üniversite öğrencilerinin önemli bir kısmı eğitimlerini tamamlamayı ve bir işe sahip olmayı amaçladıklarından geleneksel anlayışın(erken evlilik) aksine evlenmek için uygun yaşın "26" olduğunu ifade etmişlerdir. Ondaş'ın (2007) yaptığı araştırmada da katılımcıların yarısından fazlası 26-29 yaş en uygun evlilik yaşı, yarıya yakını ise en uygun evlilik yaşını 22-25 yaş olarak belirtmiştir.

Gençler hala yetişkinlere göre yüksek bir boşanma riskiyle karşı karşıya olsalar da, daha yeni verilerle ilgili analizler, otuzlu yaşlarından sonra evlenenlerin artık yirmili yaşlarında evlenenlere göre boşanma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmaya göre 32 yaşından önce yapılan evliliklerde evliliğin her ek yılı boşanma olasılığını yüzde 11 azaltmaktadır. Ancak bu yaştan sonra yapılan evliliklerde boşanma ihtimali yılda yüzde 5 artmaktadır. Bu durum evliliği erteleyenlerin doğal olarak kişilerarası ilişkiler ile sorun yaşamalarından ve çoğu zaman evlenmeye istekli olan partnerler bulamamalarından kaynaklanmaktadır. Şöyle ki evliliği erteleyenler evliliği düşündükleri yaşta eşlerini belli bir potansiyel eş havuzundan seçmektedir. Ayrıca evlilikleri için otuzlu yaşlara kadar beklemekte olan insanlar, evlendiklerinde eşlerine iyi davranmaya yatkın olmayan insanlar olabilmektedir (Wolfinger, 2015).

Genç yetişkin erkekler ve kadınlar evliliği yaşam planlarının 'önemli' bir parçası olarak görmeye devam etmektedir ve 25 yaşındaki bekâr kadınların yüzde 30'u evlenmeyi istemektedir (Hales, 2014). Ancak kadınlar genellikle erkeklerden daha genç yaşta evlenmekte ve bu nedenle çoğu zaman daha yaşlı erkeklerle romantik ilişkiler kurmaktadır (Wood vd., 2008).

2.1.6.3. Din. Evlilikte dini inanç faktörü, evlilik töreninin nasıl yapılacağı, çocuğun dininin, isminin ve dini eğitiminin ne olacağına varıncaya kadar uzlaşılması gereken birçok konuyu içerisinde barındırmaktadır. Kişinin hayatında dini inanç çok önemli bir yere sahip olduğunda evlenilecek partnerin başka bir dini inanca sahip veya kendisiyle aynı dinden ancak aynı ölçüde dindar olmaması evlilikte sorun oluşması ihtimalini arttırmaktadır (Günayer Şenel, 2009).

Eş seçmede dini inanç her iki partner için de önemli bulunmaktadır. Kızların bu konuda daha tutucu bir tutum içinde olup, evlenecekleri kişinin dini inançlarının kendilerinininkine benzer olmasını tercih ettikleri görülmektedir. Dini inanç farkları, yiyecek, içecek ve eğlence şekillerini, yaşam kurallarını ve özellikle de çocukların dini eğitimlerini şekillendirdiğinden, evlilikteki mutluluğu etkileyebilmektedir (Özgüven, 2017). Kaya'ya göre (2003) evlenecek çiftlerin dini açıdan aynı ya da birbirlerine yakın görüşte olmaları, evliliğin sağlıklı ve uyum içinde yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Çünkü eşlerden birinin dindar olup diğerinin olmaması durumunda pek

çok noktada fikir ayrılıkları yaşanmakta, istek ve beklentiler birbirine zıt olduğundan anlaşmazlıklar çıkmaktadır. Başay'a göre (2015) dini görüşlerdeki aşırılıklar ve katı farklılıklar eşlerdeki günlük yaşantıları etkilediğinden, sağlıklı bir evlilik ilişkisinin sürdürülmesinde sorunlar oluşturabilmektedir.

Toit'nin (2005) yaptığı araştırma sonucuna göre dindarlık değişkeninin evliliğe ilişkin tutumları olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Dini faaliyetlere katılan ebeveynler, çocuklarının din, sadakat ve evlilik konusundaki görüşlerini düzenli ve olumlu bir şekilde etkilemektedir.

2.1.6.4. Kültürel ve sosyo-ekonomik durum. Eryorulmaz'a göre (2010) gelir durumu, eş seçiminde önemli bulunmaktadır. Ekonomik durum eş seçiminde önemli olmakla birlikte Kaya'ya göre (2003) evlenecek çiftlerin birçok açıdan olduğu gibi ekonomik açıdan da aynı ya da birbirlerine yakın düzeyde olmaları, evliliğin sağlıklı ve uyum içinde yürütülmesine katkı sağlamaktadır.

Evlenme çağına gelen bireyler ve aileleri için maddi gelir seviyesi çok önemsenmektedir. Hatta bu durum evlilik kararında çok önemli bir yere sahiptir. Evliliğin sağlıklı bir şekilde devam ettirilebilmesi için tüm ihtiyaçların karşılanma düzeyi önem arz etmektedir. Aile ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, boşanmaların ekonomik krizlerin yoğun olarak yaşandığı dönemlerde daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Başay,2015). Bu sebeple evlilikten beklentinin ekonomik ihtiyaçların giderilmesi olduğunda, maddi durumu yüksek bireyler eş seçiminde öncelikli tercih edilebilmektedir.

Günümüzde ekonomik özgürlük kavramı erkekler için önemli olmakla birlikte artık kadınlar için de önemli bir kavram olarak kabul edilmekte ve evliliği düşünen her iki cinsin de sahip olması gereken bir önkoşul olarak algılanmaktadır (Günayer Şenel, 2009). Öyle ki Ostner'a göre (2001) günümüzde kadınlar, ekonomik özgürlüğünü kazandıktan sonra kötü bir evlilik yapmaktansa hiç evlenmemeyi tercih etmektedir (akt. Tekdoğan, 2014).

Özellikle kadınlar açısından bakıldığında da, belirli bir statüye sahip olan, başarılı yani sosyal olarak onay gören erkeklerin kadınlar tarafından daha çekici algılandıkları görülmektedir (Solmuş, 2010). Sosyo-ekonomik düzeyleri açısından farklı kişilerin

yaptığı evliliklerdeki başarı ve mutluluk durumuna bakıldığında, kadının kendisinden daha yüksek sosyo-ekonomik durumda olan birisiyle yaptığı evliliklerin, daha düşük durumda olan birisiyle yaptığı evliliklere göre daha mutlu ve başarılı evlilikler olduğu görülmektedir (Özgüven, 2017). Nitekim özellikle kadınlar, ilişkide bir seçim yaparken ait oldukları sosyal sınıfın bir üst sınıfından biriyle ilişki içine girmeye çabalamaktadır (Özabacı, 2009). Çünkü yaratılış itibarıyla kadın, eşinin kendisine denk ya da daha üstün olmasını istemektedir. Böylelikle bu özelliklere sahip erkeği daha çok sayabilmekte ve onunla daha iyi anlaşabilmektedir (Kaya, 2003).

Evlilik konusunda kültür açısından partnerlerin benzerlik taşıması önemli bulunmaktadır. Genelde bireyler, ailelerinden getirdikleri değer ve önceliklere benzer bir ailede yetişmiş bir eşle daha kolay anlaşabilmektedir. Benzer şekilde dünürler arasında da anlaşmazlık daha az olacağından, çiftlerin ilişkileri bu uyumdan olumlu yönde etkilenmektedir (Günayer Şenel, 2009).

2.1.6.5. Eğitim durumu. Çiftlerin, öğrenim düzeyi, genel kültür ve hayata bakış açılarının birbirine yakın olması önemli görülmektedir (Kaya,2003). Evlenmeyi planlayan çiftlerin aileleri eğitim, gelir ve kültür düzeyi bakımından birbirlerinden çok farklı değilse çiftler için uyum daha kolay olmaktadır. Yakın eğitim seviyesine sahip çiftlerin olayları ele alış biçimleri ve verecekleri kararlar daha benzer ve uyumlu olabilmektedir (Günayer Şenel, 2009). Yapılan araştırmalar sonucunda partnerlerin eğitim düzeylerindeki dengenin evlilikte mutluluğu olumlu etkilediği görülmektedir. Partnerlerin eğitim düzeyleri arasındaki fark fazlaştıkça ilgi, ihtiyaç ve arkadaşlık gibi alanlarda da farklılıklar fazlalaşacağından evlilikten kişilerin duyduğu mutluluk azalmaktadır. Ayrıca iletişim kurma ve kişiler arası ilişkileri yönetme becerileri bireylerin eğitim seviyelerinden etkilendiği için partnerlerin bu becerilere sahip olma durumundaki farklılıklar onların birbirleriyle iletişim kurmalarını güçleştirmektedir (Özgüven, 2017).

Özgüven'in (2017) yapmış olduğu araştırmada, evlilikte eğitim düzeyinin farklı olmasının evlilik üzerindeki etkisinin ne olacağına ilişkin sorulan soruya, farklı cinsiyetteki bireyler farklı yanıtlar vermiştir. Kızların %32'sinin erkeklerin ise %16'sının evliliğin yürümeyeceğine ilişkin tutuma sahip olduğu sonuca varılmıştır. Aynı araştırmaya göre kızların %91'i, erkeklerin ise %70'i evleneceği eşinin eğitim

düzeyinin ‘kendisinininki kadar’ ya da ‘daha yüksek’ olmasını beklediklerini ifade etmektedir.

Kaya’ya göre (2003) evlenecek çiftlerin aynı ya da birbirine yakın eğitim düzeyinde olması daha sağlıklı bir birlikteliği sağlamaktadır. Çiftlerin birbirini anlayabilmeleri ve hayatı paylaşımları açısından bu gereklidir. Çünkü çiftlerin oturup konuşacakları, paylaşacakları ve zevkle tartışacakları ortak paydalarının olması önemli görülmektedir. Tarhan’a göre (2012) ise eğitim seviyesini kendi aralarında savaş haline getirmeyen çiftlerde eğitim seviyesi farkı anlaşmazlık ya da evliliğin bitişinde bir neden olmamaktadır. Tartışmalarda eğitim seviyesinin yüksek oluşu diğer eşe karşı hissettirilmediği müddetçe evlilikler bu durumdan etkilenmemektedir.

2.1.6.6. Ailenin tutumu. Evlilikte bireylerin eş seçimi yaparken belli faktörlere göre eşlerini değerlendirdikleri gibi aileleri de evlatlarının eş adayını değerlendirmekte ve tarafların aileleri eş seçim sürecini yönlendirebilmektedir. Bu sebeple evlilikte eş seçiminde ailenin önemli rolü bulunmaktadır. Bu rol, evlilik kararında anne ve babanın hem doğrudan hem de dolaylı etkisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetişkinlik döneminde kadının erkek ve erkeğin kadın modeliyle ilgili davranış ve düşünce kalıplarını, çocuklukta anne ve baba şekillendirmektedir. Bu şekilde ailenin bireyin evlilik ve eş seçimi üzerinde dolaylı etkiye sahip olduğu söylenebilir. Kız çocuğunun ağabeyi ve babası ile kurduğu ilişki onun beyninde bir erkek modeli oluşturmaktadır. Bu model de onun karşı cinsle olan tavrını etkilemektedir. Evleneceği kişiden de bu erkek modeline karşılık gelen davranış ve düşünce yapısına sahip olan bir eş adayını seçmektedir (Tarhan, 2012). Hatta bu sebeple insanlar ilişkilerinde kendilerini flörtlerine, nişanlılarına ya da eşlerine ‘Tıpkı annem ya da babam gibi konuşuyorsun/anneme ya da babama benziyorsun’ derken bulabilmektedir. Veya anne ya da babalarında eleştirdikleri bir şeyi yapmakta ya da eleştirdikleri şeyin tam tersini yapmak için uğraşmaktadır (İşmen, 2009). Ailenin eş seçiminde doğrudan etkisi ise evlilik kararına ve eş seçimine müdahale etmesi olarak görülmektedir. Bu durum anne ve babanın çocuğunun doğru karar vermesini istemesinden ve bu önemli karar konusunda kendisini sorumlu hissetmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak eş seçimine anne babanın engellemeleri ya da başka bir adayın seçimi konusundaki baskıları

kişinin yanlış karar vermesi ve uyumsuz bir evlilik yapmasına neden olabilmektedir (Tarhan, 2012).

Evlenme kararı veren kişiler duygusal yoğunluk nedeniyle tarafsız ya da doğru düşünemeyebilir. Ailelerin karşı çıktığı eş seçimi ya da evlilik kararı durumunda, bu karşı çıkışın nedeninin anlaşılmaya çalışılması, ailelerin de duygusal ve yanlış davranma ihtimalleri de unutulmadan değerlendirildiğinde doğru karar vermeye yardımcı olabilmektedir (Günayer Şenel, 2009).

Anne-babanın evliliğe ilişkin geliştirdikleri olumlu ya da olumsuz kendi tutumları, çocuklarının evliliğe ilişkin tutumlarını etkileyebilmektedir. Evlilik alt sistemi ebeveyn-çocuk ilişkisindeki bağ yoluyla aile hayatını etkilemektedir. Çocuklar sosyal öğrenme kuramına göre anne ve babalarının evlilikte göstermiş oldukları olumsuz davranışları, evlilikteki uyumsuzluğu öğrenmekte ve ilişkilerinde model almaktadır (Balkan, 2010). Wood vd. göre (2008) gençlerin evliliğe karşı tutumları, ailelerinin romantik ilişkileri ile bağlantılıdır. Gençlerin romantik bir ilişkinin nasıl olması gerektiği ile ilgili beklentileri, kendi ebeveynlerinin romantik ilişkilerinden etkilenmektedir. Özellikle ebeveynlerin evlilikleri son bulduğunda taraflar evliliğe ilişkin olumsuz tutum geliştirebilmekte ve bu tutum çocuklarının evliliğe ilişkin tutumlarını da olumsuzlaştırabilmektedir. Çünkü boşanmış aile çocukları anne babalarından ilişkilerinden, ilişkilerin kalıcı olmadığı, ilişkilere şüphe ile yaklaşmak gerektiği, sadakatsiz ilişkilerin olduğu ve ilişkilere güvenilemeyeceğine ilişkin mesajlar aldıklarından bu bireyler ilişkilerdeki sevgi, güven ve saygının getireceği mutluluğa daha az aşina olmaktadır (Goslin, 2014).

2.1.6.7. Evlilik dışı birlikte yaşama. Genç yetişkinlerin evlilik oranları son yıllarda önemli ölçüde azalmışken, birlikte yaşama oranları artış göstermektedir (Wood vd., 2008). Bazı ülkelerde daha yaygın görülmeyle birlikte ülkemizde formal olarak nikâh yapılmadan birlikte yaşamak, diğer bir deyişle ‘nikâhsız birliktelik’ daha az görülmektedir (Özgüven, 2017). Türk hukukunda evlenmeden birlikte yaşayan kişilerin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen herhangi bir kural yoktur. Ancak bu durum Türk toplumunda evlilik dışı birlikte yaşamın hiçbir şekline rastlanmadığı anlamına gelmemektedir. Özellikle farklı cinsiyetten çiftler arasında imam nikâhı vasıtasıyla evlenmeksizin birlikte yaşamın, Türkiye’de yabancı olunan bir kavram

olmadığı görülmektedir (Tekdoğan, 2014). Özgüven'e göre (2017) evlilik dışı birlikte yaşam, cinsiyetler açısından değerlendirildiğinde nikahsız beraberlik konusunda kızların erkeklere göre daha dikkatli ve çekimser olduğu görülmektedir.

Cinsel ahlak hakkındaki inançlarda meydana gelen değişimler ve doğum kontrolü ile birlikte bireylerin evlenmesine gerek kalmadan istedikleri kadar kişiyle cinsel ilişkiye girmesinin yolu açılmıştır (Arnett, 2004). Evlilik dışı birlikte yaşamayı öğrenme ile birlikte de bireylerin evliliğe ilişkin tutumları etkilenebilmektedir (Hippen, 2016). Doğum kontrol haplarının geliştirilmesiyle birlikte istikrarlı evlilikler teşvik edilememekte, evlilik dışı cinsel ilişki ve birlikte yaşama normalleşmekte buna bağlı olarak da evlilik geciktirilmekte hatta reddedilebilmektedir. Birlikte yaşama giderek kabul edilebilir bir ilişki yapısı haline geldikçe, daha fazla insan birlikte yaşamayı evliliğe alternatif olarak görmektedir. Evliliğin faydalarına rağmen evlilikteki bu zayıflama evlilik kurumunun tehdit altında olduğunu göstermektedir (Toit, 2005).

2.1.6.8. Fiziksel özellikler. Kadın ve erkeğin güzelliği ve çekiciliği eş seçimi yapmada etkili bulunmaktadır (Eryorulmaz, 2010). Evlenilecek kişinin fiziksel özellikleri kapsamında boy, kilo, vücut yapısı ve yüz güzelliğine ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır. Kişinin evlenmeyi düşündüğü kişinin fiziksel özelliklerini nasıl bulduğu, beğenip beğenmemesi önemlidir (Günayer Şenel, 2009). İlk etkileşimde, çiftler tamamıyla fiziksel özelliklere, dış görünüme bağlı kalmaktadır (Özabacı, 2009). Özgüven'nin (2017) yaptığı araştırmaya göre erkeklerin %85'i, kızların ise %30'u fiziksel çekiciliği eş seçmede önemli bulduklarını ifade etmektedir. Fiziksel özellikler her ne kadar ciddi şekilde önemsense de evlilik kararı alırken eşlerin, birbirlerinin ekonomik durumuna, kariyerine ve fiziksel özelliklerine bakılmasının makul olmadığı öne sürülmektedir (Tarhan, 2012).

2.1.6.9. Toplumsal değişimler ve beklentiler. Günümüzde gençler eş seçmede daha özgür davranmaktadır ve aşk, sevgi odaklı evlilikler yapma eğilimleri artmıştır. Eş seçme süreci ve evliliğe ilişkin algı ve tutumlar değişime uğramış ve eş adayında aranan özellikler ve beklentiler farklılaşmıştır. Toplumsal değişimler, toplumda yaşayan bireylerin aile, evlilik ve eş seçme sürecine ilişkin bakış açısını değiştirmiş ve

bireyler daha özgürlükçü, sevgi ve aşk odaklı tercihler yapmaya başlamıştır (Başay,2015).

Toplumdaki ve teknolojideki hızlı değişimler ailenin yapısında değişikliklere yol açmıştır. Kadının iş yaşamına girmesi ve ekonomik özgürlüğünün önem kazanması ile birlikte evlilikten ve eşten beklentiler farklılaşmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine göre kadın tarafından yapılması beklenen işler/sorumluluklar kadının çalışma hayatına girmesi ile birlikte ağır gelmektedir (Çınar, 2008). Bu durumun kadının evliliği bir kez daha düşünmesine, ertelemesine ve evliliğe ilişkin tutumlarının olumsuzlaşmasına zemin oluşturacağı düşünülebilir.

2.1.6.10. Aile yapısı. Ebeveynlerin evlilik ilişkisi ve evlilik memnuniyeti, çocuklarının daha iyi duygusal uyum sağlamasına yardımcı olmakta ve çocukların ergenlik döneminde daha sağlıklı ve daha samimi yakın ilişkiler geliştirmesine olanak sağlamaktadır (Miga, Hare & Allen, 2009). Gençlerin evliliğe karşı tutumları ailesinin özelliklerine(evli-boşanmış) göre farklılık göstermektedir (Wood vd., 2008). Bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarını anne ve babalarının boşanmış olmaları olumsuz yönde etkilemektedir (Shimkowski vd., 2017). Evliliğe ilişkin olumlu/olumsuz tutum ve davranışlar kuşaklar arası bir aktarım ile ailelerden çocuklara geçebilmektedir. Kuşaklar arası aktarım romantik ilişkilerdeki tutumları ve deneyimleri açıklamak için kullanılmaktadır. Anne babası ayrılmış olan genç yetişkinler arasında evliliğin olumsuz bir görünümü bulunmaktadır (Goslin, 2014). Boşanmış ailelerde yetişen çocuklar geleceğin ailelerini oluşturmakta ve bu çocukların gelecekte kuracakları evlilikte başarılı olma durumları umut verici görünmemektedir (Toit, 2005).

Çok sayıda genç yetişkinin ebeveynlerinin boşanma yaşadığı ve bunun da genç yetişkinin kendi romantik ilişkilerinin ve gelecekteki medeni durumunun oluşumu üzerinde bir etkisi bulunduğu düşünülmektedir (Goslin, 2014). Wood vd. göre (2008) bireylerin ebeveynlerinin ilişki durumu ve ilişki kalitesi, çoğu gencin romantik ilişkilerini etkilemektedir. Yaptıkları araştırma sonucuna göre de her iki ebeveynin de öz olduğu ailelerde yaşayan gençlerin evliliğe karşı tutumları daha olumlu bulunmuştur. Ayrıca bu gençler evlilik hayatının bekârlıktan daha iyi olduğunu düşünmektedir.

Eş seçiminde bireysel tercihlerin nelerden etkilendiği ve bireylerin eşlerini nasıl seçtikleri ile ilgili olarak çeşitli kuramlar geliştirilmiştir (Üsküp Koca, 2017). Evlilik kararı verilirken eş seçim sürecinde bireylerin seçimlerinin nelerden etkilendiğiyle ilgili bazı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlere yer vermenin bireylerin eş seçimi kararının belirleyicileri ile ilgili farkındalık kazanması ve böylelikle başarılı evlilikler oluşturulabilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

2.1.7. Eş seçme kuramları. Evliliğin tanımı, dinamikleri, eşlerin alacağı sosyal roller kültürlere göre farklılık gösterse de, evlilik her kültürde korunması ve sürdürülmesi gereken önemli sosyal bir kurum olarak görülmektedir (Özen, 2010). Evlilik emek isteyen bir ilişki olup bu çabaya evlenmeden önce başlanması gerekmektedir. Gençlerin, evliliği geleneksellikten çağdaşlığa doğru değişimi içinde kazandığı yeni anlamıyla değerlendirmeleri önemli görülmektedir. Buna ek olarak gençlerin eş seçimi yaparken eş seçimine ilişkin kendi beklentilerinin ve değerlerinin ne kadar gerçekçi olduğunun farkında olması gerekmektedir. Bu anlamda bireyin karşı cinsten biri ile flörte başlamadan önce ilişki için gerekli olan kişinin kendisini tanıması, iletişim, duygusal yakınlık, sorumluluk duygusu gibi konularla ilgili kendisini geliştirmesi ve böylelikle evliliğe hazır olup olmadığına karar vermesi önem taşımaktadır (Efe, 2013).

Aşağıda Ortak Özellikler Kuramı, Zıt Özellikler Kuramı, Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Görüşü ve Uyarıcı-Değer-Rol Kuramı olmak üzere eş seçme konusundaki beş görüşe yer verilmiştir.

2.1.7.1. Ortak özellikler kuramı. Eş seçmede ortak özellikler görüşüne göre, evlenecek kişilerin özelliklerinin birbirine benzer olmasının evlilikte başarı şansını arttıracığına inanılmaktadır. Buna göre, başarılı bir evlilik için tarafların özellikleri kendisine benzeyen kişileri seçmesi gerekmektedir. Ekonomik durum, dini inanç, ırk, eğitim, yaş ve sosyal değerler açısından eşler önemli ölçüde birbirlerine yakın ve benzer olduklarında anlaşmazlık ve çatışma konularının az, mutlu olma olasılıklarının ise yüksek olması öngörülmektedir. Ayrıca eşlerin birbirlerini anlamaları ve etkileşim daha kolay olduğundan evlilikte sorun yaşandığında gerçekçi ve objektif yaklaşımlarla sorunlar çözülebilmektedir (Özgüven, 2017). Genel olarak eş seçiminde en çok tanık

olunan özellik, çiftler arasındaki benzerliktir. Benzerlik ne kadar fazla ise, evlilikte uyum şansının da o kadar arttığı iddia edilmektedir (Bozkurt, 2015). Toplumsal bakış açıları, alışkanlıkları, sahip oldukları değerleri, hayat görüşleri, siyasi fikirleri ve aile yapılarındaki benzerlikler, çiftin evlilikteki mutluluklarına katkıda bulunmaktadır (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2017).

2.1.7.2. Zıt özellikler kuramı. Eş seçmede zıt özellikler görüşüne göre, evlenecek kişilerin özelliklerinin birbirine zıt olmasının evlilikte başarı şansını arttıracığına inanılmaktadır. Buna göre, başarılı bir evlilik için tarafların özellikleri kendisine benzemeyen, kendisine zıt özellikteki kişileri seçmesi gerekmektedir. Böylelikle konuşulan konuların ve yaşantıların da çeşitlilik ve zenginlik kazanacağı belirtilmektedir (Özgüven, 2017). İki eş arasındaki farklılıkların, eşlerin birbirinden ve ilişkilerinden keyif almalarına ve bireysel alanlarını kaybetmeden ilişkilerini sürdürmelerine katkıda bulunduğu belirtilmektedir (Göral Alkan, 2010). Uyumlu eşler incelendiğinde genellikle suskun bir erkek konuşkan ve neşeli bir kız seçmektedir. Eşlerden birinin titiz ve düzenli, diğerinin savruk ve düzensiz olduğu görülmektedir. Ya da birinin buyrukçu, diğerinin boyun eğici olduğu görülmektedir. Bu özellikler eşleri ayırmak yerine bütünlemektedir. Önemli olan kişiliklerdeki ayrılık değil beklentilerdeki ortaklıktır. Karşılıklı doyurulan bu ortak beklenti ve gereksinimler evlilik bağına güçlendirmektedir (Yörükoğlu, 1991).

2.1.7.3. Birbirini tamamlayan gereksinimler görüşü. Bireylerin temel gereksinimleri birbirinden farklı ve bazı gereksinimleri diğerlerinden daha önemli bulunmaktadır. Özellikle kadınlar ve erkekler olarak cinsiyete göre bu gereksinimlerin öneminin farklılaştığı belirtilmektedir. Kişilerin birbirlerine ‘benzeyen’ ve birbirlerini ‘tamamlayan’ gereksinimler nedeniyle karşılıklı olarak birbirlerinden hoşlandıklarını vurgulamaktadır (Özgüven, 2017). Eşler ilişkilerinde çok da farkında olmadan karşılıklı olarak, psikolojik yönden eksik kalan kısımlarını tamamlamaktadır. Bir başka deyişle partneriyle ilişkisinde kişi kendisini tamamlamakta, bütünlemektedir (Göral Alkan, 2010). Eryorulmaz’a göre (2010) bireylerin tamamlayıcı özelliklere sahip kişileri eş olarak seçmeleri, bireylerin kendisine onu tehlikelerden koruyacak ve

çevresini de keşfetmesinde ona yardımcı olacak ‘güvenli bir liman’ arayışında olduğunu göstermektedir.

2.1.7.4. Uyarıcı-değer-rol kuramı. Eş seçiminin 3 aşamada gerçekleştiğini savunmaktadır. ‘Uyarıcı’ döneminde dış görünüş, sosyal ve zihinsel özelliklerin değerlendirilmesi gibi kadın ve erkeğin ilk tanıştığı ve birbirini gördüğünü ve ilk izlenimlerinin alındığı dönemi ifade etmektedir. ‘Değer’ aşamasında ise kişiler ilgi, tutum, inanç ve gereksinimlerinin birbirlerine uygunluğunu belirlemektedir. ‘Rol’ dönemi aşamasında ise eşler, evlilikte ve birliktelikte ‘ birbirini tamamlayıcı’ veya ‘ birbirine uyan rollerinin’ olup olmadığını test etmekte ve bir sonuca ulaşmaktadır (Özgüven, 2017).

2.1.7.5. Sosyal rol kuramı. Bireylerin eş seçiminde bireylerin içinde yaşadıkları sosyal yapının etkili olduğunu öne sürmektedir. Kadın ve erkek toplumda farklı rollere sahip oldukları için eş seçerken farklı özellikleri önemsemektedir (Kalkan, Hamamcı ve Yalçın, 2012).

Bireylerin çocukluktan bu yana içselleştirdikleri, yakın bağılılıklarla ilgili bir takım imajları, yani rolleri vardır. Rol modelleri kişilerin kendilerinin ve diğer kişilerin göstereceği davranışlar hakkındaki beklentileri şeklinde tanımlanmaktadır. Bireylerin, kendi ailelerinin, ebeveynlerinin bir takım olaylara karşı sergiledikleri davranışlarını öğrenerek, gözlemleyerek kendi yaşamlarında da benzer olaylara benzer tepkiler verdikleri bilinmektedir. Dolayısıyla çocukluktan itibaren bireylerde yerleşmektedir (Ateş, 2009). Çocukluktan itibaren yerleşen bu toplumsal roller kadın ve erkek için farklılık göstermektedir. Eş seçiminde toplumda cinsiyete dayalı iş bölümü, toplumda kadın ve erkeğin rolleri, kadın ve erkekten beklentiler, çocukluktan itibaren nasıl eğitildikleri, sınıf ve cinsler arası eşitsizlikler, ataerkil ideoloji, sosyalleşme süreci belirleyici bir rol oynamaktadır. Kadın ve erkeğin cinsiyete göre sosyalleştirilmeleri sonucu fiziksel çekicilik ve aile terbiyesi kadınlarla özdeşleştirilmekte, kazanç, fiziksel güç, statü ve özgüven ise erkeklerle özdeşleştirilmektedir. Erkeklerden iyi bir aile reisi olmaları, yarışma ve başarı odaklı olmaları, kadınlardan ise fiziksel açıdan çekici ve terbiyeli olmaları beklenmektedir. Bu nedenle bireyler eş seçim aşamasında erkekler

eş adayında fiziksel çekicilik ve terbiye ararken, kadınlar ise yüksek kazanç, fiziksel güç ve özgüven aramaktadır (Yıldırım, 2007).

2.1.8.Evliliği açıklamaya yönelik yaklaşımlar. Eşlerin birbirlerine yönelik algı, tutum ve davranışlarını açıklamaya çalışan yaklaşımlar aşağıda yer almaktadır.

2.1.8.1. Öğrenme yaklaşımı. Bu yaklaşıma göre sevgi ve bağlanma doğuştan olmayıp sonradan koşullanma ile öğrenilmektedir. Evlilikte de, eşlerin birbirlerine yönelik davranış ve algılamalarında geçmiş yaşamdaki öğrenmeler etkili olabilmektedir. Toplumsallaşma öğrenme sürecini desteklemektedir. Buna göre, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzlarına bağlı gelişen kişilik özellikleri ileri yıllardaki yakın ilişkilerine yansımaktadır. Ebeveyni ‘yetkeci’ stilde yetiştirdiğinde çocuklar ileride evliliklerinde kendilerini yetersiz hissedebilirken, ebeveyni ‘güvenilir’ stilde yetiştirdiğinde çocuklar ileride, evliliklerinde, özgüvenleri daha yüksek yetiştirildiklerinden evlilikten daha fazla doyum alabilmektedir (Sunbas, 2010).

2.1.8.2. Sosyal alışveriş yaklaşımı. Bu yaklaşım bütün ilişkileri ödül, bedel, sonuç diğer seçenekler ile karşılaştırma düzeyi gibi kavramlarla açıklamaktadır. Kişi evlilik ilişkisinde kazancı yani ödülü olabildiğince yüksek; bedeli ise en düşük düzeyde tutmak istemektedir. Evlilikten alınan fayda ödenen bedelden yüksek ise ilişkiden memnun olunmaktadır (Sunbas, 2010).

2.1.8.3. Bağlanma yaklaşımı. İlk çocukluk yıllarında anne figürüne bağlanmayı açıklamak için geliştirilen bu yaklaşım, aynı zamanda, yetişkinlikteki evlilik ilişkisini de açıklayabilmektedir. İnsan yaşamın ilk yıllarında bağlanma ilişkisi kurmak üzere programlanmıştır. Bebeklikte anne figürü ile kurulan ilişkinin niteliği yetişkinlik yıllarındaki yakın ilişkilere olumlu ya da olumsuz yansıtılabilmektedir (Sunbas, 2010).

2.1.8.4. Sevginin evrimi yaklaşımı. Yakın ilişkilerdeki davranışları, ilk çocukluk yıllarına dayandırmakta ve konuya güdüsel bir açıklama getirmektedir. Buna göre davranışların temelinde üç güdü vardır: Bunlar, korunma ihtiyacı, koruma ihtiyacı ve cinselliktir. Korunma ihtiyacı bebeklikteki anne figürü tarafından korunmanın devamıdır. Bu sebeple eş seçiminde yetişkinlikte ebeveyn benzeyen eşler tercih edilebilmektedir. Ayrıca eşe bağımlı olmanın temelinde bu güdü yatmaktadır. Koruma ihtiyacı ise eşlerin birbirlerini yetişkin gördükleri kadar çocuk olarak da görmelerine dayanmaktadır. Bu durum kadınların annelik koruma güdüsüyle eşlerine yönelik koruyucu kontrolcü davranışlarını açıklamaktadır. Son güdü ise cinselliktir. Evlilik ile bu güdü doyurulmaktadır (Sunbas, 2010).

2.1.8.5. Kültürel yaklaşımlar. Bu yaklaşım kültürel farklılıklara odaklanmaktadır. Her insan bağımsızlık kazanarak çevresini kontrol etmek istemekle beraber (ayrışma), sosyal çevresiyle uyumlu ve doyumlu ilişkiler de kurmak istemektedir (bütünleşme). Kişinin sahip olduğu potansiyeli gerçekleştirme ve çevreyle uyumlu ilişkiler kurabilmesi için bu ayrışma-bütünleşme ihtiyaçlarının dengesi önemli bulunmaktadır. Batı ve doğu kültürlerinde bu denge farklılık göstermektedir. Batı toplumları ayrışmadan yana doğu toplumları bütünleşmeden yanadır. Doğal olarak bu kültürel öğretiler evlilik ilişkilerine de yansımaktadır. Batı toplumlarında eşin denetleyici oluşu ya da bağımlı davranışlar güvensizlik olarak algılandığından evlilikteki mutluluğu olumsuz etkilerken, doğu toplumlarında sevgi gösterisi olarak algılandığından evlilik ilişkisini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Sunbas, 2010).

2.1.9. Eş seçimi kararı. Bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu oluşunun verdiği itici güç ile birlikte eş seçimine yöneldiği söylenebilir. Bu bağlamda evlilik ve evliliğe ilişkin tutumlar ele alınırken eş seçimi kararına ilişkin açıklamalar da önemli görülmektedir.

Eş seçimi kararı insan yaşantısındaki en önemli kararlardan biridir. Çünkü evlilik ilişkisi kişinin yaşamının yarısını hatta bazen üçte ikisine ulaşan bir süreyi kapsamaktadır. Eş seçimi kararı ile birlikte birey kiminle birlikte nasıl bir yaşam sürdüreceğine, gelişip değişeceğine, kimden çocuk sahibi olup, kiminle birlikte çocuk yetiştireceğine karar vermiş olmaktadır. Önemli olmasının yanı sıra zor ve karmaşık

bir süreçtir. Kişinin geri kalan yaşamı, vereceği bu kararlarla birlikte birçok yönden olumlu ya da olumsuz yönde etkilenebilmektedir (Günayer Şenel, 2009). Eş seçimi yapılırken birey sadece kendi eşini seçmemekte, aynı zamanda da çocuklarının muhtemel anne- babasını da seçmektedir. Dolayısıyla bir eş, 'partner' den daha derin anlamlar içermektedir. Evlilik ilişkisinde bireylerin birbirleriyle uyumlu ve sorunsuz bir yaşantı sürmeleri beklenmektedir. Ancak iki farklı aile öyküsünden gelen bireylerin birlikteliği zaman zaman sorunlara neden olabilmektedir (Ateş, 2009).

Üniversite yıllarında özellikle ergenlikten gençliğe adım atan birey bir yandan iş bulma kaygısı taşıırken bir yandan sosyal ilişkileri sırasında geleceğe yönelik olarak karşı cinsle iletişime geçmektedir. Karşı cinsle kurulan bu iletişim, kimilerinde problemlili kimilerinde problemsiz olmaktadır. Karşı cins arkadaşlarıyla kuracağı ilişkilerinde yaşadığı olumlu ve olumsuz yaşantıları sonucunda ise geliştirdiği ölçütlere göre eş seçimini yapmaktadır (Ondaş, 2007).

Gençler evlilik kararı gibi önemli bir kararı şansa bırakmamak için ne aradığını, nelerin kendisi için önemli olduğunu bilmesi gerekmektedir (Çankırılı, 2011). Evlilik kararı gibi önemli bir olaya karar vermeden önce, evlenecek bireylerin birbirlerine uygun olup olmadıklarını her alan için değerlendirmesi önemli görülmektedir. Sağlıklı ve mutlu toplumlar için birliktelikte partnerlerin gerek duygu ve düşünce gerekse sosyo-ekonomik açıdan birbirleriyle uyum sağlayabilmeleri gerekmektedir (Kaya, 2003). Bu sebeple eş seçim kararının değerlendirilmesinde de önem arz eden üç aşamalı bir karar süreci tanımlanmaktadır. Birinci aşamada, kişinin öncelikle kendisini çok iyi tanıması gerekmektedir (Günayer Şenel, 2009). Çünkü sevgililer geçmişten gelen elçilerdir. Bu yüzden kişi başkasını tanıdığı kadar kendisini de tanımalıdır (Karaosmanoğlu, Şaşıoğlu ve Azizlerli, 2018). Kişinin kendisinin güçlü ve zayıf yönlerini bilmesi, kendisi hakkında gerçekçi olması, psikolojik olarak ailesinden ayrılmaya hazır olması gerekmektedir. Kişinin kiminle ve nasıl biri ile evlenmesi gerektiği, aslında kişinin kendi özelliklerinden yola çıkarak cevaplarına ulaşacağı sorulardır. Kişinin kendisini çok iyi tanıması, evleneceği kişide aradığı özellikleri belirlemesi veya ne tür özelliklerin o kişide olmasına tahammül edemeyeceğini bilmesi gerekmektedir. Ben kimim? Nasıl bir yaşam istiyorum? Güçlü ve zayıf yanlarım neler? Önceliğim neler? Neler beni mutlu ediyor? Hangi tür özellikleri olan kişilerle daha iyi anlaşıyorum? Hangi tür insanlarla neden anlaşamıyorum? gibi bazı

sorular üzerine düşünmüş ve net cevap verebilmiş olması gerekmektedir. İkinci aşamada, kişinin evlenmeyi düşüneceği kişiye ilişkin özellikleri tanımlaması gerekmektedir. Bunlar, aradığı insanda olmazsa olmaz ve asla tahammül edemeyeceği özellikler olarak sıralanabilir. Bu aranan özelliklerin sayısının ise sınırlı sayıda olması aranan kişiye ulaşılabilmesi açısından fayda sağlamaktadır (Günayer Şenel, 2009). Eş adayında aradığı özellikleri sıralarken bunları öncelikle olmazsa olmaz özelliklerle asla tahammül edemeyeceği özellikler olmasına dikkat etmesi önem taşımaktadır. İki konuda sıralayacağı pozitif ve negatif özelliklerin sayısı sınırlı olmalıdır. Makul sınır on olarak belirlenmiştir. Uzmanlar, eş adayında aranan özelliklerin sayısı fazla oldukça evleneceği o kişiyi asla bulamayacaklarını söylemektedir. Bunun için de pozitif ve negatif özelliklerin sayısının yirmi beşi geçmemesi gerektiği belirtilmektedir (Çankırılı, 2011). Üçüncü aşamada ise kişinin evlenmeyi düşüneceği kişide olmasını ve olmamasını istediği özellikler ile karşısındaki kişinin bu özelliklere ne ölçüde sahip olup olmadığını değerlendirmesi yer almaktadır. Özellikle duygusal ilişkilerin başında kişilerin davranışları normalde diğer insanlara davrandıklarından farklı olabilmektedir. Bu nedenle evlenilecek kişinin başka insanlarla olan ilişkileri ve farklı ortamlardaki davranış biçimleri de değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Diğer insanlara karşı sergilediği davranışlar, örneğin arkadaşları ve aile üyeleri ile olan ilişkilerinde gösterdiği davranışlar, ilerdeki yıllarda da evliliği esnasında göstereceği davranışlara benzer olacağı öngörülebilir (Günayer Şenel, 2009). Ayrıca çiftler bazen sevginin her zorluğun üstesinden geleceğini, farklılıkların ve zıtlıkların zamanla düzeleceğini düşünebilmektedir (Gökner, 2011). Eş olarak seçilecek kişi için sorunlu davranışlarının azalacağı yönündeki beklenti ile seçim yapmamak gerekmektedir. Karar sürecindeki halini koşulsuz şartsız kabul edip, seviyorsa, sorunlu davranış ya da farklılıklarından rahatsızlık duymuyorsa ve onları değiştirmesi gerektiğini düşünmüyorsa evlilik kararı vermesi uygun görülmektedir (Günayer Şenel, 2009). Bir ilişkide erkek ve kadın birbirlerini ne kadar çok severse sevsin, farklı olduklarının farklı düşünebileceklerinin, farklı hissedebileceklerinin bilincine varmadıkları sürece eşler birbirleri tarafından anlaşılamadıklarını hissetmektedir (Gökner, 2011). Ayrıca eşler birbirlerinin farklılıklarını görmezden gelip birbirlerine benzedikleri yanılgısına düştüklerinde ilişkiler bilmece gibi gelmektedir. Kadınlar ve erkeklerin birbirine benzedikleri varsayımı ilişkileri olumsuz etkilemektedir (Gray, 2003). Bu sebeple

evlenilecek kişinin kişisel farklılıklarını koşulsuz kabul ederek seçim yapmanın sağlıklı evlilikleri beraberinde getireceği söylenebilir.

Evliliğin kurulmasında izlenen ve ülkemizde biraz da yaygın olan uygulama, eş seçiminin büyükler tarafından yapılma yoludur. Genellikle erkek tarafı (çoğunlukla anne ve baba) kendi çocuklarının özelliklerini, niteliklerini bilerek çocuklarını mutlu edebilecek, ona her yönden denk ve uygun olabilecek bir eş aramaktadır. Bazı insanlar eş seçimini kendileri yapmakta ve hiç kimseyi bu konudaki kararlarına karıştırmamaktadır. Arkadaşlık kurarak, birbirlerini beğenen kimi insanlar aralarındaki arkadaşlık biraz yoğunlaştıktan sonra artık birbirleriyle anlaşabilecekleri, uyuşabilecekleri sonucuna varıp sonunda evlenmeye karar vermektedir. Bazı insanlarsa gazete, dergi ve internet siteleri aracılığıyla evlenmektedir (Ondaş, 2007). Geleneksel toplumlarda evlilik ve eş seçiminde aile büyükleri evlenecek gençler adına karar verse de modernleşme ile birlikte bu durumun değişerek bireylerin kendi kararları ve tercihleri ile evlendikleri görülmektedir (Akın ve Aydemir, 2007). Geleneksel otoriter yapı çözülmesiyle birlikte günümüzde özellikle de kadın, eşini serbestçe seçmektedir. Aile içinde karar alma sürecinde erkek kadar kadının da ağırlığı artmaktadır (Bozkurt, 2015).

Eş seçimi ve evlenme kararı verirken yeni evlenecek çiftler aile içindeki anne-baba ve diğer büyüklerin yanı sıra kendi çabalarıyla seminerlerden, kitaplardan, danışmanlardan, faydalanabilmektedir. Ayrıca televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçları ile evlilik ve aile konularında yaygın eğitim programları yapılmaktadır (Topaloğlu, 2008).

2.1.10. Toplumsal cinsiyet rolü. Günümüzde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ayrımı üzerinde daha çok durulmaya başlanmıştır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de bu ayrımın yeni olduğu görülmektedir. Bu konu üzerinde yapılan bilimsel araştırmaların en çok 90’lı yıllardan itibaren yapılmasına rağmen en erken 1970’li yıllara dayandığı bilinmektedir (Dökmen, 2010).

Cinsiyet terimi, kadın veya erkek olmanın biyolojik yönünü ifade eden demografik bir kategoridir. Toplumsal cinsiyet terimi ise, kadın ve erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade eden kadınsı ve erkeksi olarak

karakterize eden biyolojik yapıyla da ilişkili psiko-sosyal bir yapı olarak adlandırılmaktadır (Dökmen, 2010). Kültür, davranış ve tutumlar için rehber olarak görev yapmaktadır. Kültür insanların nasıl davranacaklarını, problemlerini nasıl çözeceklerini, nasıl iletişim kuracaklarını, stresle nasıl başa çıkacaklarını ve ruh sağlığı problemleri ile nasıl baş edeceklerini belirlemektedir. Toplumsal cinsiyet rolü de kültürün bir sonucudur (Çınar, 2008). Toplumsal cinsiyet, biyolojik bir cinsiyete(kadın ya da erkek) atanma temelinde belirli bir cinsiyet kategorisine eşlik eden tutum ve davranışlar olarak düşünülebilir (Hendrick, 2016). Toplumsal cinsiyet rolü ise toplumun belirlediği ve toplumun üyelerinden kadın ve erkek olarak cinsiyetleriyle ilişkili onlardan beklediği bir takım beklentidir. Toplum tarafından yazılan senaryoya uygun rolleri ‘oynamaları’ beklenmektedir. Sosyalleşme süreciyle birlikte kız ve erkek çocuklar kendileri için uygun olan ve olmayan nesnelere, oyuncakları, etkinlikleri, meslekleri hatta kişilik özelliklerini bile öğrenmektedir (Dökmen, 2010).

Cinsiyete özgü algı yaşamın ilk yıllarında kendisini göstermektedir. Nitekim bebekler doğdukları andan itibaren (hatta doğmadan önce) cinsel organlarına bakılarak kadın ya da erkek cinsiyet grubuna dâhil edilerek kimliklendirilmektedir. Ardından nüfus cüzdanının rengi gibi birçok ayırım bebek için işletilmeye başlanmaktadır (Dökmen, 2010). Benzer şekilde bebek daha doğmadan anne ve babalar doğacak bebekleri için kıyafet ve eşya hazırlıkları yapmaktadırlar. Bu hazırlıklarda eşya ve kıyafet seçiminde eşya ve kıyafetin rengi ve biçimi üzerine yoğunlaşarak çocuğun hayatı boyunca mensubu olması istenecek davranış, tutum ve roller dizinini inşa etmenin ilk adımını atmaktadırlar. Çocuk doğduktan sonra da bu adımlar saçın boyu ve biçimi, hitaplar, oyuncaklar ve çocuğa gösterilen davranışlardaki sevecenlik biçimi ve düzeyi, çocuk için cinsiyetine uygun bulunan meslekler vb. şeklinde kendini göstererek devam etmektedir (Vatandaş, 2007).

Toplumsal cinsiyet ilişkileri ise sadece kadın ve erkek olmak değil, anne ve baba olmak, karı ve koca olmak ve kız çocuk ve erkek çocuk olmak gibi sosyal ilişkileri içermektedir (Dedeoğlu, 2000). İnsanlar bu cinsiyet rollerini sosyal öğrenme yoluyla ailelerinden öğrenmektedir. Kadınsı ve erkeksi rollerin kazanımında aynı karaktere sahip anne ya da babanın önemli etkisi bulunmaktadır. Birey, onlarla özdeşim kurarak rolleri kazanmaktadır (Aşılı, 2001). Çocuklar, anne babanın ödül ve cezalandırmalarıyla, akran gruplarının ödül ve cezalandırmalarıyla, televizyon ve

çocuk kitapları gibi kaynaklar aracılığıyla kadın ve erkek rollerini kazanmaktadır. Ancak özellikle bu kaynaklarda erkekler, amacına ulaşan, zorluklar karşısında yılmayan, problem çözücü yapıda konumlandırılırken; kadınlar, tehlikeli durumlardan kaçan ve korkularını belli eden yapıda konumlandırılmaktadır (Aşılı, 2001).

Toplumsal cinsiyet rolü algısının geleneksel evlilik anlayışına yansımalarına bakıldığında kadın evin iç, erkek dış yöneticisidir. Evrimsel psikoloji içinde erkekte avcı özellikleri(ev halkını besleme ve tehlikelerden uzak tutmak) bulunmaktadır. Kadının ise korkuya karşı duyarlı olma özelliği(çocukları besleme ve koruma) bulunmaktadır. (Tarhan, 2005). Türk toplum yapısı ve çocuk yetiştirme stillerinden dolayı genelde Türk kadını ile ilgili ‘Türk kadını erkeğe bağımlıdır, erkek ise yöneten ve kontrol edendir’ şeklinde düşünülse de son yıllarda yapılan araştırmalar göre - özellikle yüksek eğitilmiş ve çalışan kadınlar için- yukarıda belirtilen durumun pek de doğru olmadığı görülmektedir (Sunbas, 2010).

Kadınlar ailelerinden ve içinde buldukları sosyal gruplardan evlilik yapmaları gerektiğine ilişkin baskı yaşamaktadır (Goslin, 2014). Buna ek olarak ise evlendiklerinde toplumda ev işleri kadının ‘boynunun borcu’ olarak görülmekte ancak değerli bulunmamaktadır. Pek çok ev işinde(yemek yapma, çamaşır yıkama, sökülme vb.) kadın ve erkek eşit sorumluluk almamaktadır. Kadın bu işlerden birinci derecede sorumlu tutulmaktadır. Hatta şaşırtıcıdır ki kadınlar bile ev işlerini gerçek bir iş olarak saymamaktadır (Dökmen, 2010). Altan Arslan’a göre (2000) de kadınların, geleneksel kadın rollerini içselleştirdiklerinden eşlerine oranla kendilerine ilişkin daha geleneksel rol beklentisi içinde olduğu görülmektedir. Ancak eğitim durumu arttıkça bu geleneksel bakış açısının azaldığı belirtilmiştir. Ogletree’ye göre (2015) de günümüzde evlilikte kadın ve erkeğin refahı giderek önemli hale gelmektedir. Bu nedenle artık ev işleri ile ilgili beklentiler tartışılmakta, geleneksel varsayımlar sorgulanmaktadır

Toplumsal cinsiyet rolleri, olumsuz etkisinin daha fazla olmasıyla birlikte, kadın ve erkeğin hayatına olumlu ve olumsuz etki etmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin toplumsal aidiyet duygusunun pekişmesine ve sosyal kabulüne olanak sağlamaktadır. Ancak buna karşın kadınların yaptıkları işlerden elde edilen ürünler genellikle çabuk tüketildiğinden kadın emeği daha değersiz ve görünmez hale gelmektedir. Erkeklerin yaptıkları işlerin toplumda daha statüsü yüksek ve meslekte

yükselmeye olanak tanıyan ve daha yüksek gelir getiren işler olduğu, kadınların ise ve emeğine dayanan, mevsimlik, yarı zamanlı veya düşük ücretli işler olduğu görülmektedir. Çünkü kadın ve erkeğin rolleri ve sorumlulukları farklıdır, yapılan işler de buna göre şekillenmektedir (Altan Arslan, 2000). Toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin yaşamına olumsuz etkisiyle ilişkili olarak da evlilikle ilgili araştırmalar bakıldığında eşiyile yaşayan evli erkekler de bekârlara göre daha az ölüm olasılığı bulunmaktadır. Ancak bu durum kadınları kapsamamaktadır; evlilik erkekler için koruyucu bir etki yapmaktadır. Benzer yönde erkeklerin dezavantajlı olduğu konular da bulunmaktadır. Kadınlar çocuk doğurmaları nedeniyle gelecek kuşakların sağlığını korumak amacıyla riskli işlerde çalıştırılmamaktadır. Bu da erkeklerin sağlığına yönelik (toksik madde, radyasyon vb yer alan işlerde erkeklerin daha çok çalıştırılması) tehlikeleri barındırmaktadır. Ayrıca erkeklerin daha güçlü olduğu inancından kaynaklı olarak erkekler çoğu zaman hastalıklarını görmezden gelmektedir. Bu durum sağlık personelleri tarafından da erkeklerdeki hastalıkların görülmemesine ve önemsenmemesine yol açabilmektedir. Geçmiş zamanlarda kadınlar da sağlık açısından çeşitli problemler yaşamaktaydı. Dönemin moda anlayışı nedeniyle kadınların çok sıkı giysiler giymesi zorunluluktuydu. Moda korseleri iç organlara basınç yaptığından kadınlar zor nefes alma, baygınlık geçirme, göğüs ve karın ağrısı yaşamaktaydı, ancak bunlar kadının güçsüzlüğüne bağlanarak önemsenmemekteydi. Kadınların ve erkeklerin fiziksel sağlıklarında gözlenen bu farklılıklar üzerinde sosyal rollerdeki farklılıkların etkisini göstermektedir (Dökmen, 2010).

Erkekler kendilerini gerçekleştirmek için değil, para ve statü kazanmak için çok çalışmak zorundadır. Çünkü toplum tarafından 'ailenin ekmeğini kazanma' rolü ve ekonomik güç kazanma zorunluluğu yüklenmiştir. Bu durum erkeklerin ev ile değil daha çok işte bulunmalarına ve zamanlarının çoğunu işte/dışarıda geçirmeleri sebebiyle evlerine yabancılaşmakta çocuklarıyla yeterince vakit geçirememekte ve sürekli özlem duymalarına neden olmaktadır. Ayrıca duygusal olarak güçlü olmaları beklentisi duygularını yaşayamamalarına ve 'maço' erkeklik gibi erkeklik kalıp yargılarına ayak uydurmalarına neden olmaktadır. Çünkü duygularını sarılarak, yakınlaşarak gösterme kadınlar için uygun görülmemekte, erkeklere ise yasaklanmaktadır. Bu yüzden erkekler kadın gibi olmama normuyla karşı karşıya kalmaktadır. Erkeklerden bilgili olma ve akıllıca karar verme beklentisi ise onların

bilmedikleri bir şeyi öğrenmeleri yönünde soru sormalarını zorlaştırmaktadır. İnsanlara kadın ya da erkek olarak bakmak ve her tür davranışı bununla sınırlandırmak iki taraf için de büyük bir haksızlıktır (Dökmen, 2010). Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rolü algısının kadın ve erkek davranışları üzerinde etkisi ortaya çıkmaktadır. Kadınların ev işlerine ilişkin cinsiyet rollerini, erkeklerin ise güçlü olma ve para kazanma rollerini ciddi şekilde kanıksayabilecekleri söylenebilir.

Kadın ve erkek için belirlenen bazı kadınsı ve erkeksi özellikler bulunmaktadır. Özel günleri (doğum günleri, evlilik yıldönümleri gibi) önemseme, merhamet, duyarlılık, sadakat, kibarlık kadınsı özellikler olarak algılanmaktadır. Kavgacı, rekabetçi ve uyumlu olma da erkeksi özellikler olarak algılanmaktadır (Vatandaş, 2007). Yukarıda sayılan kadınsı özellikler de dikkate alındığında kadın üzülüşü zaman, morali bozuk olduğı zaman duygularını rahatlıkla ağlayarak dışa vurmaktadır. Erkek ise bunu öfke şeklinde yansıtmaktadır. Kadın ve erkek eğer kendini olgunlaştırabilirse ağlama isteğini ve öfkesini kontrol edebilmektedir (Tarhan,2009). Erkek çocuğı küçük yaştan itibaren, bir erkek nasıl değer görür bunu öğrenmektedir. Aileden sevgi görmek için onların beklentilerini(Erkek adam ağlamaz. Erkek adam korkmaz. Erkek adam cesur olur.) karşılamaktadır. Bunları gerçekleştirmediğı zaman kendisini değersiz hissedip güvenini kaybetmektedir. Değer görmek için ailenin ve toplumun beklediğı davranışlarda bulunma çabası erkekleri birbirine benzeyen kişiler yapmaktadır. Erkek toplumun kendisine biçtiğı role göre güçlü görünmek zorundadır. Korktuğunu söylemesi ona göre bir zayıflık işaretidir. Zayıf bir erkeğıe karısı da toplum da saygı duymayacak, aşağılayacaktır. Bu yüzden karısıyla ilgili olumsuz duygularını da dile getirememektedir. İçine kapanmaktadır. Bu durum iki tarafı da mutsuz etmekte, duygusal olarak birbirlerinden uzaklaştırmaktadır (Çankırılı, 2011).

Toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin algılar kadını kariyer noktasında da olumsuz etkileyebilmektedir. Kadınlar büyük ölçüde ev işleriyle ilgili rollerini yerine getirmekten dolayı kariyerlerine zaman ayıramamaktadır. Nitekim 20'li yaşlarında evlenen erkeklerin daha iyi finansal başarı elde etme olasılıkları yüksek bulunmakla birlikte, erken evlilik kadınlar için tersi etki yapmaktadır (Hales, 2014). Toplumsal cinsiyet eşitliğı kadınlarla erkeklerin kanunlar ve politikalar açısından eşit olmaları; aileler, topluluklar ve genel olarak toplum içinde kaynaklara ve hizmetlere eşit erişime sahip olmaları şeklinde tanımlanmasına rağmen genelde ayrımcılığı konu olan ve daha

çok zarar gören çoğu zaman kadın olmaktadır. Çünkü bu kalıp yargılara göre kadınsı özellikler zayıflığı temsil ederken, erkeksi özellikler gücü temsil etmektedir (Özcan, 2012). Ayrıca dil ve düşünce arasındaki ilişki düşünüldüğünde ise yine cinsiyet ayrımcılığı karşımıza çıkmaktadır. Erkek egemen ideolojinin dili de kontrol altına aldığı söylenebilir. Kullanılan kelimelerde bu durum kendisini göstermektedir: “Devlet adamı, din adamı, insanoğlu, eloğlu” gibi ifadelerden kadının yer bulmadığı, “karı gibi ağlamak, evde kalan kadınlar, şirret kadınlar” gibi ifadelerden de kadınların küçümsendiği anlaşılabilir (Güden, 2006). Kültürümüze baktığımızda ise bir kadının azim, kararlılık ve dayanıklılık isteyen bir işte gösterdiği başarı ‘erkek gibi’ sözleriyle nitelendirilerek erkeklerin özelliklerinin daha fazla yüceltildiği görülmektedir (Atabek, 1989).

Evlilikte toplumsal cinsiyet rolleri incelendiğinde, evlilikteki görev ve sorumluluklar aklı gelmektedir. Erkeğin görevi evin ekmeğini kazanıp aileyi geçindirmek olarak, kadının görevi ise annelik yaparak ev halkının beslenme ve bakımıyla ilgilenmek olarak belirlenmiştir (Dedeoğlu, 2000). Toplumda genellikle fiziksel güç gerektiren ve dışarıya ait işler erkeksi, fiziksel güç gerektirmeyen ve daha çok ev içi ile ilgili işler de kadınsı bulunmaktadır (Vatandaş, 2007). Bu sebepten ötürü toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında evliliğe ilişkin tutumlar düşünüldüğünde kadının, evliliği kendini koruma altına almak ve kendine sahip çıkılmasını sağlamak için bir yol olarak gördüğü erkeğin ise evliliği, hayatının düzene girmesi, evin çekip çevrilmesi olarak gördüğü söylenebilir (Atabek, 1989). Hatta kadın beslenme ve bakımdan sorumlu olmanın getirdiği annelik rolünü o kadar benimsemektedir ki eşi ile ilişkisinde kontrolcülükle bu öğrendiği annelik rolünü kocasına yansıtabilmektedir. Benzer şekilde erkek de eşiyle olan ilişkisinde bu kontrolcülükten memnun olarak evliliğinde anne figürünü aradığını düşündürmektedir. Özellikle batı toplumlarında kontrolcülük evliliklerde olumsuzluk olarak görülürken, Türk toplumunda erkeklerin evlilik doyumlarını arttıran bir etken olarak görülmektedir (Sunbas, 2010).

Birey evlilik aracılığıyla dönüşüm yaşamakta, toplum tarafından farklı algılanmaktadır. Evlenmiş bireyler evlenmemiş bireylerin sahip olmadıkları hak/ayrıcılıklara sahip olmaktadır. Evli çiftler toplum tarafından, kendi evliliklerinin görüş ya da değerine bakılmaksızın evli olmayan bireylere göre daha kararlı, olgun ve sorumluluk sahibi olarak algılanmaktadır (Toit, 2005). Öyle ki kadının meslek sahibi

olması, mesleğinde yükselmesi, toplumda yetki sahibi olması gibi önemli aşamalar bile bir kadının ‘eş ve anne’ olması kadar toplumsal prestij sağlamamaktadır (Atabek, 1989).

Kadının iş yaşamında daha aktif olması, ekonomik özgürlük kazanması ve bunlara bağlı olarak eşinden farklı beklentiler içine girmesi evlilikte problemlere yol açmakta ve bunların hepsinin cinsiyet rollerindeki değişimlerle ilgili olduğu ifade edilmektedir. Toplumdaki ve teknolojideki hızlı değişimlerin ailenin yapısında da bir takım değişikliklere yol açmıştır. Örneğin kadının iş yaşamına daha aktif katılması, ekonomik özgürlüğünü kazanması ve bundan kaynaklı eşinden farklı beklentiler içine girmesi eşler arasında problemlere yol açmaktadır. Kadının hem işte çalışıp hem de ev içinde erkekte daha fazla sorumluluk yüklenmesi eşler arasında çeşitli sıkıntılar doğurmaktadır, eşler arasındaki bu farklılığın temeli de toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkilidir (Çınar, 2008).

Çağımızda ne kadar sosyolojik değişimler ve kültürel farklılıklar olsa da erkek hala evlilikte birinci derecede sorumlu kişi rolündedir. Ailesini koruyan, evin geçimini temin eden ve aileyi yöneten kişidir. Kadın da erkeğin kazancını kollayan, çocuklu çocuğu yetiştiren ve aileyi ayakta tutan rolüyle varlığını sürdürür (Topaloğlu, 2008). Kadın ve erkek birlikte çalışıyor olsalar bile iş dönüşü erkeğin yerinin televizyon, kadının yerinin ise mutfak olduğu görülmektedir (Dökmen, 2010). Akıner ve Eren’e göre (2013) evlilik, erkek için büyük bir sorumluluğun başlangıcıdır. Evlilikte ‘sahip çıkması’ gereken bir karısı ve çocukları yer almaktadır. Erkeğin her zaman her koşulda güçlü olması gerekmektedir. ‘Erkekler ağlamaz’ kalıp yargısı da erkek üzerindeki güçlü olması gerektiği ile ilgili baskıyı açıklamaktadır. Kadın daha çok erkeğin verdiği kararlara uymak durumundadır. Günümüzde ‘ben bilmem eşim bilir’ şeklinde düşünce kalıbı kullanılmasa da kadınlar üstü örtülü şekilde bu anlayışı sürdürmekte ve erkek ve kadın arasındaki hiyerarşiyi meşrulaştırmaktadır. Erkeğin gözünden kadın evi ve çocukları düzene sokan kişi olarak görüldüğünden erkek çocuklarıyla bazı sebeplerden dolayı (boşanma, ölüm) tek başına kaldığında hemen evlenme yoluna gitmektedir. Aksi durumda ise kadın, çocuklarıyla bazı sebeplerden dolayı (boşanma, ölüm) tek başına kaldığında evlenmeden hayatını sürdürmek kadın için gurur kaynağı bile olabilmektedir. Kısacası evlilikte erkeğe ve kadına yüklenen roller hem kadını hem de erkeği ezebilmektedir. Ancak çağdaş olma bireyin değer kazanması olarak

tanımlanmakta ve eşyaların kafaların içinden daha hızlı çağdaşlaştığını ve bu sebeple çağdaşlaşma hızının yeterince hızlı olmadığını, insanın en değerli yanının kadın ya da erkek olmaktan öte insan olmak olduğunu vurgulamaktadır (Atabek, 1989).

2.1.11. Romantik ilişkiler ve akılcı olmayan inançlar. İnsan sosyal bir varlık olup çevresindeki kişilerle ilişki kurarak yaşamını sürdürmektedir (Ovalı, 2010). İlişkiler insanlar için hem en büyük mutluluk hem de en büyük kaygı kaynağı olabilmektedir. İnsanlar, bireysel katılım, duygusal bağlanma ve sürekli etkileşimi içeren yakın ilişkilerle yoğun olarak ilgilenmektedir (Harper & Ellis, 2017). Romantik ilişkiler, duygusal bağlılık(sevgi, aşk), eşin duygusal ihtiyaçlarıyla ilgilenilmesi, bu ihtiyaçların tatmin edilmesi(örneğin, duyguların paylaşılması ve güvenin kazanılması) ve eşler arasındaki karşılıklı dayanışma süreci olarak tanımlanabilir (Solmuş, 2010). Romantik ilişkiler, arkadaşlar ile ilişkiler ve aile ile ilişkilerin tümü insanlar için önemlidir. Her insan bazen doyurucu-bazen değil, bir aile ilişkileri takımı içinde büyümektedir. Ayrıca insanlar, yetişkinler olarak da genellikle arkadaşlar ve romantik bir partnerle yakın ilişkiler içinde yer almaktadır (Harper & Ellis, 2017). Romantik ilişkiler bireylerin mutluluğunda önemli rol oynamaktadır. Diener ve Seligman'ın (2002) çok mutlu insanlar konusunda üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışma ile çok mutlu insanların, romantik ilişkilere ve diğer sosyal ilişkilere sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

İnsanlar öncesinde bir kullanma kılavuzu verilmeden dünyaya gelmektedir. Seçmediği ailelerle yaşamını sürdürmektedir. Birey büyüyüp aileden uzaklaştığında, onu çok da umursamayan, en azından ailesinin küçükken onu önemseddiği kadar önemsemeyen bir dünyada kendini bulmakta ve kendisini yalnız, değersiz hissetmektedir. Bu yüzden bu boşluk romantik bir ilişki ile doldurulmaya çalışılmaktadır. Anne ve babası gibi onu koşulsuz seven ve en gizli duygu ve düşüncelerini paylaştığında onu dinleyen güvenilir bir sırdaş aramaktadır. Bu sırdaşın hem kendisine hayran olması hem de kendisine yol göstermesini beklemektedir. Kişinin yaşamındaki bütün boşlukları hiçbir ilişki tam olarak dolduramasa bile bu anlamda romantik bir ilişki değerli görülmektedir. Sorunları konuşabileceği birinin olması insanın yalnızlığını bir nebze de olsa hafifletmektedir (Campbell, 2012).

Evlilik öncesinde yaşanan arkadaşlık ilişkisi, partnerlerin hem kendilerini hem de diğer partnerini tanıma, ısınma ve deneyimleme yaşantısı sağlaması açısından önemli görülmektedir. Bu dönem evliliği düşünen bireyler için bir ‘ arayış’ dönemi olarak adlandırılmaktadır (Özgüven, 2017). İlişkilerin süreci düşünüldüğünde ise insanlar öncelikle kendilerine benzeyen, onlar gibi davranan kişileri seçmek istemektedir. Daha sonra karşısındaki kişilerin becerilerini anlamakta, onu daha yakından tanımaktadır. Değerlerini, inanç sistemlerini görmektedir. Ondan sonra ilişki ancak daha da yakınlaştıkça derinleşmektedir. Duygular, istekler ve ihtiyaçlar ifade edildikçe ilişkide partnerler birbirlerine iyice yaklaşmaktadır (Karaosmanoğlu vd., 2018).

Bir ilişki, iki tarafın karşılıklı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla taşınmaktadır. İnsanın duygularına özen gösterilme, sevmeye ve sevilme ihtiyacı da ilişkilerle karşılanmaktadır. İlişkide sevgi, saygı ve güven değerleri de yeterince alınıp verilebiliyorsa ve yaşanılanlar bireye anlamlı geliyorsa, yaşama sevinci de var ise ilişkiler bu bağlamda ruh halini dengede tutmaya katkı sağlamaktadır (Karaosmanoğlu vd., 2018).

Bireyin ilişkilerinde en temel ihtiyaç olan 5 nitelik bulunmaktadır. Bu nitelikler ilgi, kabul, takdir, şefkat ve bireyin kendisi olmaya gösterdiği hoşgörü olarak tanımlanmaktadır. Birey aileden ayrılarak yetişkinlik basamağına doğru ilerlediği dönemlerde ise bu 5 ihtiyacın daha iyi ve daha düzenli bir şekilde karşılanmasını istemektedir. Bu ihtiyacın karşılanması için de çevresiyle çeşitli ilişkiler kurmaktadır. Bireyin ilgi ihtiyacının karşılanması kendine duyduğu saygıyı arttırmaktadır. Çevresi tarafından kabul görmesi kendine ilişkin iyi bir insan olduğunu düşünmesini sağlamaktadır. Takdir görmek bireyin değerli olduğunu hissetmesini sağlamaktadır. Şefkat ihtiyacının karşılanması bireye sevildiğini hissettirmektedir. Bireyin kendisi olmaya gösterdiği hoşgörü ise bireyin değerlerini, ihtiyaç ve isteklerini gerçekleştirebilmesi için uygun özgürlük ortamı sunmaktadır. Eğer kişi kendisini ve çevresini tanır, farkındalık düzeyini artırır ve bu ihtiyaçları karşılayabilecek kişiyi bulursa o zaman doyum sağlayıcı, sağlıklı ilişkiler kurabilmektedir (Richo, 2007).

Genelde tüm sosyal ilişkilere özelde ise bir romantik ilişkiye yönelik inançlar; kişilik özellikleri kültürel normlar, dinsel tutumlar, ebeveyn çocuk ilişkileri ve sosyalleşme süreci, medya, bireyin geçmiş ilişki deneyimleri ve başka kişilerin (aynı cinsiyette, aynı yaşta olma gibi benzer özelliklere sahip kişilerin) gözlemlenmesiyle oluşmaktadır. Tüm bu deneyimler bir ilişkiden, hatta ideal eşten neyin beklenebileceğini, neyin

istenebileceğini ya da istenmeyeceğini, neyin ‘normal’ olduğunu, nelerin onaylanacağını ya da onaylanmayacağını, ‘doğruları-yanlışları’, ‘iyileri-kötüleri’ vb. belirlemekte ve bireyin yaptığı romantik seçimlere temel oluşturmaktadır (Solmuş, 2010).

İnsanlar, olaylara ilişkin algıları, tutumları ve düşünceleriyle kendilerini mutlu ya da mutsuz etmektedir (Harper & Ellis, 2017). Bireyin kendisini hor görmesine neden olan düşünce ve duygular, genellikle bilimsel açıdan desteklenemeyecek, gerçekçi olmayan aşırı genellemelerden kaynaklanmaktadır. Bu düşünceler insana zarar vermekte ve sağlıklı bir biçimde arzulanan şeylere ulaşmaktan kişiyi boş yere alıkoymaktadır. İnsanlar başkalarının kendilerine zarar veren davranışlarının farkındadırlar ancak kendi akılcı olmayan davranışlarını belirleme konusunda kör olmaktadır (Harper & Ellis, 2017). Benzer durumun ilişkiler için de olduğu düşünülebilir. İlişkiler hakkında bireyin akılcı olmayan inançlarının varlığı, kişilerin ilişkilerini olumlulaştırma çabalarından alıkoymaktadır. Kargın Güner (2014) ‘e göre bireylerin evlilikle ilgili olumlu ya da olumsuz tutumlarını erken dönem şemaları oluşturmaktadır. Özellikle genel olarak kariyer gibi başarı gerektiren işlerde kendileri ile ilgili olumsuz düşüncelere sahip olan, başarısızlık şemasına sahip kişiler, yakın ilişkilerinde de sorunlara, olumsuzluklara odaklanmaktadır.

İnsanlar, genel olarak sahip oldukları ilişkileri hakkında ya da romantik ilişkilerinde akılcı olmayan düşünce ve inançlar geliştirebilmektedir (Beştav, 2007). Ellis’e göre (1986) akılcı olmayan ilişki inançları, bireyin ilişkinin doğası ve kendisiyle ilgili abartılı, mantıkdışı ve değişime karşı dirençli olan inançlar olarak tanımlanmaktadır (akt. Karabacak ve Çiftçi, 2016). Sanderson ve Cantor’a göre (2001) de ‘Aşk tüm engelleri aşar’, ‘ Herkes için gerçek tek bir aşk vardır.’ gibi akılcı olmayan inançlar, romantik inançlar olarak adlandırılmaktadır (akt. Hendrick, 2016). Romantik inançlar, gerçek aşkın sonsuza dek sürdüğü ve bu sevginin tüm engellerin üstesinden geldiği fikrini içermektedir ve romantik inançlara sahip bireyler tarafından bir ilişkinin başarılı ve tatmin edici oluşu, bu özelliklere sahip olup olmama durumuna göre değerlendirilmektedir (Shimkowski vd., 2017).

Ayrıca Özgüven’e göre (2017) de evlilik öncesi ilişkilerde, normal dışı davranmak ve aşırı romantik olmak gibi ilişkilerde yoğun duygusallık şeklinde hatalı davranışlar gösterilebilmektedir. Duygusallık, ilk görüşte âşık olma ya da görür görmez

bağlanma/vurulma gibi inançlara sahip olmayı ifade etmektedir. Bu duygusal tutum içerisinde gösterilen davranışlar ve verilecek evlilik kararları gerçekçi ve akılcı olmamaktadır. Tarhan'a göre (2009) insanlar ilk hissettikleri gibi tepki verme, karar verme eğilimindedir. Ancak evlilik gibi hayatı etkileyecek bir kararda duygularla hareket etmek yanlıştır. Doğru ve akılcı karar verebilmek için bilgi ve sezgiyi bir arada kullanmak gerekmektedir. Bu nedenle evlenirken 'beş yıl, on yıl, yirmi yıl sonra bana nasıl hissettirir? Neler yaptırır?' sorularını sorarak buna göre karar vermek gerekmektedir.

Bilişsel yapıda yer alan akılcı olmayan inançların, bireyin kendisini ve dış dünyasını algılamasındaki düşünce biçimlerine sebep olduğu bilinmektedir (Artukoğlu, 2016). 'Aşk tüm engelleri aşar', 'Herkes için gerçek tek bir aşk vardır.' gibi akılcı olmayan inançlar, romantik inançlar olarak adlandırılmaktadır ve romantik inançların, ilişkinin gelişimini etkilediği belirlenmiştir (Hendrick, 2016). Spencher ve Metts (1999) yaptığı çalışmalar ile romantik inançların ilişkinin nitelik ve kararlılığını yordadığı sonucuna varmıştır. Ancak erkekler için bir sonraki bağlanmayı yordamış, kadınlar için ise bunun tam tersi olmuştur (Hendrick, 2016). Bir ilişki partneri hakkındaki düşünceler ve inançlar aşırı derecede önemlidir ve araştırmalar kişinin partneri hakkındaki düşünce ve inançlarının ve diğer partnerin düşünce ve inançlarının aşırı derecede önemli olduğuna işaret etmektedir (Sanderson & Cantor, 2001, akt. Hendrick, 2016).

İlişki başlatma, sürdürme ve bitirme döneminde, ortaya çıkan sorunlar üzerinde artan deneyimler sonucu katı düşünme, duygulanma ve davranış kalıpları yani şemalar oluşmaktadır. Normalde kendiliğinden olan, herhangi bir özel beceri gerektirmeyen ilişki kurma süreci, kişinin kendisine ve karşısındaki kişiye olumsuz yorumlar yapmasıyla zorlaşmaktadır. Şemalar, doğuştan mizaç yoluyla sahip olunan ya da yaşamın erken yıllarında çevrenin etkisiyle oluşan düşünce, duygu ve davranış kalıplarıdır. Çevreden gelen bilgiyi anlamlandırmada kalıp görevi görmektedir. Tüm duygu, davranış ve ilişkilerimizi şekillendirmektedir. İlişkilerle ilgili olabilen bazı şemalar ise şunlardır; kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, fedakarlık, kuşkuculuk, duygusal yoksunluk, haklılık şemaları... Şemaların kişiyi nasıl etkilediği açıklanacak olursa kuşkuculuk ve başarısızlık şemasına sahip olan kişi eğer farkındalık seviyesi yüksek değil ise kıskançlık ve ilişkide yetersiz hissetme durumuyla karşı karşıya kalabilmektedir (Karaosmanoğlu vd., 2018).

Bireyin yaşamını doğumdan ölüme kadar ele aldığımızda bireyin içinde doğduğu aileden, yuvadan ayrılma sürecinin yaşamında önemli bir dönüm noktasıdır. İlk deneyimleri oluşturan çocukluk yaşantıları ve travmalar bireyi yetişkinlik döneminde etkilemektedir. Ancak çocukluğa dair olumsuz yaşantıların yasını tutmak yerine deneyimleri, zihinde yeniden çerçeveleyerek yeni bir bakış açısına sahip olmak önemlidir. Eğer birey, geçmiş yaşantılarını yeni bir bakış açısıyla değerlendirebilirse yeni kuracağı ilişkilerde doyum sağlama ve kendini geliştirme durumu da bununla birlikte artmaktadır (Richo, 2007).

Erken yaşantılar ve bireye özgü bireysel yaratılış, ilişkilerde bireyi belirli bir bağlanma biçimine eğilimli hale getirmektedir. Ancak yine de bireyler sürekli olarak yeni ilişkiler yaşamakta ve yaşam deneyimleri edinmektedir. Bu ilişki ve deneyimler sırasında bir partnerin ihaneti diğer partnerin güvenli bağlanma biçimini sarsabilmekte ya da sürekli ve kestirilebilir biçimde seven bir romantik partnerle takıntılı bağlanma biçimi kararlı hale gelebilmektedir (Karaosmanoğlu vd., 2018). Bu şekilde bir bağlanma biçiminin de romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları beraberinde getirebileceği düşünülebilir. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar sonucu da ilişkilerde çatışmalar meydana gelebilir.

Olumsuz yüklemeler yapan ve iletişimlerinde daha az esnek olan çiftler ilişkilerinde daha büyük çatışmalar yaşamaktadır. Çatışma, ilişkilerde değişim gereksinimleriyle kararlılık gereksinimlerini dengeleyen karşılıklı konuşmaya dayalı bir süreç olarak ilişkilerde gerekli olabilmektedir. Çatışmalar çocuk ana baba çatışmalarıyla başlamakta ve yaşam boyunca görülmektedir. Eğer çocuklar, ana-baba ve arkadaşlarıyla olan çatışmalarıyla başa çıkabilmeyi iyi öğrenirlerse romantik ilişkilerde de daha iyi çatışma yönetme stratejilerine sahip olabilmektedir (Hendrick, 2016).

Bunlara ek olarak ilişkilerle ilgili inançların oluşumunda, bu inançların kişilerin bir ilişkinin nasıl olması gerektiği ile ilgili düşüncelerinden, ilişki beklentilerinden ve yaşanan olayları algılama şekillerinden kaynaklandığı görülmektedir (Sarı ve Korkut Owen, 2015). Eşlerin ilişkiden, evlilikten beklentileri önemlidir. İnsanlar genellikle ideallerindeki kişiyi aramakta ve bu kişiyle romantik ilişki içinde olmak ve evlenmek istemektedir. Eşlerin birbirlerine verebilecekleri ve birbirlerinden alabilecekleri konusundaki beklentileri ne kadar gerçekçi ise mutlu bir ilişki ya da evlilik yaşama

ihtimali de o oranda artmaktadır. Eski evliliklerde eşlerden aile hayatını korumaktan ve devam ettirmekten başka bir şey beklenmemektedir. Ancak günümüzde eşler ilişkilerinde birbirlerinden daha fazlasını beklemektedir. Bu beklentilerin aşırı olması da kişinin romantik ilişkisinde evliliğe olan tutumunu olumsuz yönde etkilemekte ve onu mutsuzluğa sürüklemektedir (Gökner,2011).

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde evlilik tutumu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Bu çalışmanın alan yazın taramasında evlilik tutumu, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların birlikte ele alındığı çalışmaya ulaşılamamıştır.

2.2.1. Türkiye’de evlilik tutumu ile ilgili yapılan araştırmalar. Akbaş, Köroğlu, Sürücü ve Öztürk (2019) tarafından üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ve evlilik tutumlarını etkileyen faktörleri incelemek amacıyla Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik ve Hemşirelik Bölümlerinde öğrenim gören 791 üniversite öğrencisi ile çalışma yapılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre araştırmaya katılan katılımcıların evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Doğru (2017) tarafından evlilik tutumu ile algılanan anne baba tutumu ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışma yapılmıştır. İstanbul Gelişim Üniversitesinde öğrenim gören 18-24 yaş aralığında olan 96 erkek 98 kadın olmak üzere 194 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Yaş ve cinsiyet açısından evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşma olup olmadığı incelendiği bu araştırmanın sonucuna göre yaş düzeyi ve cinsiyet açısından anlamlı farklılaşma olmadığı sonucuna varılmıştır.

Üsküp Koca (2017) tarafından üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla İstanbul ilinde bulunan altı üniversitenin farklı fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 100 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın bulgularına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin evlilik

tutum ölçeğinden aldıkları toplam puanların cinsiyet, flört ilişkisinin olup olmaması değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Yalçın, Arslan Kılıçoğlu ve Acar (2017) tarafından gençlerin evlilik ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının, çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla biri devlet biri üniversite olmak üzere iki farklı üniversitede öğrenim gören 307 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre evliliğe ilişkin tutumların cinsiyete göre farklılaştığı ve kadınların evliliğe ilişkin tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu ve anne babanın boşanmış olup olmama durumuna göre boşanmamış ailelere sahip bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının boşanmış ailelere sahip bireylere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin evliliğe yönelik tutumları ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Evliliğe yönelik tutumun toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğindeki eşitlikçi cinsiyet rolüne yönelik tutum ve evlilikte cinsiyet rolüne yönelik tutum alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Artukoğlu (2016) tarafından üniversite öğrencilerinin ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmaları ve evliliğe ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin araştırılması ve evliliğe ilişkin tutumların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla İstanbul Kültür Üniversitesi psikoloji bölümünde öğrenim gören 181 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın bulgularına göre, bireylerin cinsiyet, yaş ve ilişki durumu değişkenleri ile evlilik tutumu arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Ancak aile tipi değişkeni ile evliliğe ilişkin tutumlar arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Ebeveyni birlikte olan bireylerin, ebeveyni boşanmış olan bireylere oranla evliliğe ilişkin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca bireylerin evliliğe ilişkin tutum düzeyleri arttıkça; gerçekçi olmayan ilişki beklentisi, zihin okuma ve ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtma düzeylerinin de artmakta olduğu görülmüştür.

Karabacak ve Çiftçi (2016) tarafından üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançları ile evliliğe ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 744 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın bulgularına göre bir romantik ilişkiye sahip olan öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumlarının romantik ilişkisi olmayan öğrencilere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın diğer bulgusuna göre, romantik

ilişkilerde akılcı olmayan inançların alt boyutlarından fiziksel yakınlık alt boyutu hariç diğer alt boyutların (aşırı beklentiler, cinsiyet, farklılıkları, sosyal zaman kullanımı, farklı düşünmek ve zihin okuma alt boyutlarının) evlilik tutumunu anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğrencilerin Aşırı Beklentiler alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumluya dönük olarak arttığı gözlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin Cinsiyet Farklılıkları alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumsuzla dönük olarak azaldığı gözlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin Sosyal Zaman Kullanımı alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumluya dönük olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğrencilerin Farklı Düşünmek alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumsuzla dönük olarak azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğrencilerin Zihin Okuma alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumluya dönük olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır. “Fiziksel Yakınlık” alt boyutunun evlilik tutumuna katkısı istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Keldal (2015) tarafından üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla İnönü Üniversitesi’nde öğrenim gören 718 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Çalışmanın bulgularında yer alan cinsiyet değişkenine göre, erkek öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumları kız öğrencilere göre daha olumlu bulunmuştur. İlişki durumu (nişan, söz, flört vb.) değişkenine göre ilişkisi var olan öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumları ilişkisi olmayan öğrencilere göre daha olumlu bulunmuştur.

Maden (2015) tarafından anne babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu arasında farklılaşma olup olmadığının araştırılması amacıyla Türkiye’nin farklı illerinde yer alan on üç üniversitenin farklı fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 260 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın bulgularına göre iki grup arasında anlamlı farklılaşma olduğu görülmüş ve anne ve babası evli olan üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu olduğu, anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin ise evliliğe ilişkin tutumlarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bener ve Günay (2013) tarafından gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları konusunda gençlerin evliliğe ve aile yaşamına ilişkin tutumlarının bir takım

değişkenlere göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin Karabük Üniversitesi'nde öğrenim gören 931 üniversite öğrencisi ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın bulgularına göre öğrencilerin cinsiyet açısından evliliğe ilişkin tutumları incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre evliliğe ilişkin bakış açılarının daha geleneksel olduğu sonucuna varılmıştır.

Koç (2007) tarafından üniversite öğrencilerinin evlilik kavramına atfettikleri anlamlar konusunda üniversite öğrencilerinin evliliğe yüklediği anlamların olumlu olup olmadığını araştırmak amacıyla Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim gören 762 katılımcı ile ilgili çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin evliliğe atfettikleri anlamlarda cinsiyetin bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bulgusuna göre cinsiyet açısından kız öğrencilerin evliliğe ilişkin atıf ve beklentilerinin erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yurt içinde evlilik tutumu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; evliliğe ilişkin tutumların olumlu olduğu görülmektedir. Evliliğe ilişkin tutumların cinsiyet açısından araştırıldığı çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Kimi araştırmalarda cinsiyet açısından anlamlı farklılaşma bulunamamışken, kimi araştırmalarda ise bulunan anlamlı farklılaşmanın kadınların lehine, kimisinde ise erkeklerin lehine olduğu görülmektedir. Ancak büyük ölçüde evliliğe ilişkin tutumların kadınların lehine farklılaştığı söylenebilir. Evliliğe ilişkin tutumların yaş düzeyi açısından araştırıldığı çalışmalarda ortak bir sonuç olarak evliliğe ilişkin tutumların yaş düzeyine göre anlamlı farklılaşmadığı görülmektedir. Evliliğe ilişkin tutumların ilişki durumu açısından araştırıldığı çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Kimi araştırmalarda ilişki durumu açısından anlamlı farklılaşma bulunamamışken, kimi araştırmalarda ise bulunan anlamlı farklılaşmanın ilişkisi olanların lehine olduğu görülmektedir. Evliliğe ilişkin tutumların yaşamın çoğunun geçtiği yer değişkeni açısından araştırıldığı çalışmalara ise rastlanmamaktadır. Evliliğe ilişkin tutumların aile tipi açısından araştırıldığı çalışmalarda ortak bir sonuç olarak evliliğe ilişkin tutumların ebeveynleri bir arada olanların lehine anlamlı farklılaştığı görülmektedir.

2.2.2. Yurt dışında evlilik tutumu ile ilgili yapılan araştırmalar.

Shimkowski vd. (2017) tarafından boşanmış ve evli ebeveynlere sahip genç yetişkin üniversite öğrencilerinin boşanma, ebeveyn ve çocuk yakınlığı, romantik inançlar, dindarlık ve evliliğe ilişkin tutumları arasındaki farklılığı incelemek amacıyla 401 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucuna göre anne babası boşanmış olanlar anne babası evli olanlara göre boşanma fikrini daha kabul edilebilir bulmuştur. Evli ebeveynlere sahip genç yetişkinlerin boşanmış ebeveynlere sahip genç yetişkinlere göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Bu gençlerin evlilik fikrine daha sıcak baktığı görülmüştür. Ayrıca romantik ilişki beklentisine sahip bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Ogletree (2015) tarafından üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve evliliğe ilişkin bakış açılarını incelemek amacıyla Teksas'taki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 144 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre katılımcıların eşitlikçi bir evlilikten yana oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Goslin (2014) tarafından genç yetişkinlerin evlilik beklentileri ve evliliğe yönelik tutumlarını incelemek amacıyla İrlanda'daki Dublin İşletme Üniversitesi'nde öğrenim gören 200 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Evlilik beklentisi, kadınlarda erkeklere göre daha fazla bulunmuş ve kadınlar erkeklere göre daha yakın zamanda (5-6 yıl içinde) evlenmek istemiştir. Bir diğer bulguda ise kadınların evliliğe ilişkin tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca araştırmada boşanmış ebeveynleri olan genç yetişkinlerin evliliğe karşı olumsuz bir tutum sergilemedikleri, ebeveynlerinin evli ya da boşanmış oluşunun gruplar arasında anlamlı farklılığa yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Servaty ve Weber (2011) tarafından cinsiyet ile evliliğe ilişkin tutumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ABD'de bir üniversitede öğrenim gören 135 katılımcı ile çalışma yapılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla evliliğe ilişkin daha olumlu tutuma sahip olacağına ilişkin hipotez desteklenememiş, cinsiyete göre anlamlı farklılaşma bulunmamıştır.

Alqashan ve Alkadri (2010) tarafından genç yetişkinlerin ebeveynlerin evli ya da boşanmış oluşlarının bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarında herhangi bir farklılaşma oluşturup oluşturmadığını incelemek amacıyla Kuveyt Üniversitesi'nde öğrenim

gören 661 üniversite öğrencileri ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaya göre ebeveynleri boşanmış genç yetişkinlerin evli ebeveynlere sahip genç yetişkinlere göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha az olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Cinsiyet, evlilik ve boşanmaya yönelik tutumları şekillendirmede önemli bir faktör olarak bulunmuştur. Ebeveynleri boşanmış olan ve boşanmış olmayan her iki grup incelendiğinde her iki grupta da kız öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumlarının erkek öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumlarına göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Miles ve Servaty-Seib (2010) tarafından ebeveynlerinin medeni durumlarının evli ya da boşanmış oluşunun genç yetişkin bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarında herhangi bir farklılaşma oluşturup oluşturmadığını incelemek amacıyla 310 bekâr üniversite öğrencisi ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaya göre boşanmış ebeveynlere sahip katılımcıların, ebeveynleri bir arada olan katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumsuz olduğu ve bu bireylerin evlilikten kaçınma davranışı gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Jennings MS, Salts PhD ve Smith (2008) tarafından yaşları 18-22 yaş aralığında değişen 67'si boşanmış ebeveynlere sahip 340 üniversite öğrencisinden oluşan katılımcı ile ebeveyn çatışması algısı, cinsiyet ve aile yapısının genç yetişkinlerin evliliğe ilişkin tutumlarında ne derece etkili olduğunu belirlemek amacıyla çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaya göre ebeveynleri arasında çatışma olan katılımcıların ebeveynleri arasında çatışma olmayan katılımcılara göre, ebeveynleri boşanmış olanların ebeveynleri evli olanlara göre ve erkeklerin kadınlara göre evliliğe ilişkin daha az olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Kozuch ve Cooney (2008) tarafından ebeveynleri yakın zamanda boşanan genç yetişkinlerin evliliğe ilişkin tutumlarını incelemek amacıyla araştırma yapılmıştır. Ebeveynleri yakın zamanda boşanmış 231 katılımcı ve ebeveynleri evli 213 katılımcı grup ile çalışma yapılmıştır. Çalışma grubu yaşları 17-23 yaş aralığında olan hiç evlenmemiş genç yetişkinlerden oluşturulmuştur. Çalışmaya göre anne babası yakın zamanda boşanmış olan genç yetişkinlerin evliliğe ilişkin tutumlarının olumsuz olduğu sonucuna varılmıştır.

Landis-Kleine, Foley, Nall, Padgett, ve Walters-Palmer (2008) tarafından genç yetişkinlerin evlilik ve boşanmaya yönelik tutumlarını incelemek amacıyla yaş ortalaması 23 olan 104'ü kız, 84'ü erkek olmak üzere toplamda 188 üniversite

öğrencisinin katılımıyla araştırma yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre katılımcıların evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Wood vd. (2008) tarafından gençlerin romantik ilişkileri ve evlilik ile ilgili tutum ve deneyimlerini incelemek amacıyla araştırma raporu hazırlanmıştır. Bu tutum ve deneyimler dört büyük ulusal anketten elde edilen veriler kullanılarak incelenmiştir: (1) 1997 Ulusal Gençlik Boylamsal Araştırmaları (NLSY97), (2) Geleceği İzleme (MTF), (3) 2002 Ulusal Aile Büyümesi Anketi (NSFG) ve (4) Gençlerde Riskli Davranışlar Anketi (YRBS). Bu incelemenin bulgularına göre gençlerin evlenmenin bekârlıktan daha iyi olduğuna yönelik inançları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gençlerin evliliğe karşı tutumları cinsiyete ve aile arka plan özelliklerine göre farklılık göstermiştir. Genelde, genç erkeklerin genç kızlara göre evliliğe karşı daha olumlu tutumlara sahip olmalarına rağmen erkeklerin evliliği kızlara oranla daha fazla erteleme eğiliminde olduğu sonucuna varılmıştır. Anne babanın birlikte olduğu evlilikte yaşayan gençler arasında evlilik güçlü bir şekilde desteklenmiştir. Buna ek olarak kırsal bölgelerde yaşayan gençler arasında da evlilik güçlü bir şekilde desteklenmiştir. Herhangi bir romantik ilişkiye sahip olan gençler evli olan gençler ile benzer şekilde ilişki kalitelerini yüksek bulmuştur.

Toit (2005) tarafından 21. yüzyılda üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutum ve algılarını bazı demografik değişkenler açısından incelemek amacıyla Cape Town Üniversitesi psikoloji bölümü lisans 1. Ve 2. Sınıf öğrencilerinden oluşan 77 kişilik bir grupla çalışma yapılmıştır. Bu çalışma, Güney Afrikalı öğrenciler arasında hala evlilik konusunda genel olarak olumlu bir görüşün olduğunu ortaya koymaktadır. Ankete katılanların %99'u evlenirlerse mutlu olacaklarını (hatta çok mutlu olacaklarını) ifade etmiştir. Katılımcıların %91'i bekâr kalmanın evlilikten daha iyi olmayacağına inandığını belirtmiştir. Ancak buna ek olarak ankete katılanların neredeyse yarısı (% 48), günümüzde evliliğin daha az avantaj sağladığı görüşünü benimsemiştir. İstatistikler açıkça göstermektedir ki, çoğu genç, kendilerini evlenmeye eğilimli olarak görmektedir. Gençlerin gelecekte yapacakları evliliğin mutluluk ve başarı getireceğine yönelik inançlarının olduğu ve bu sebeple gençlerin evliliğe ilişkin olumlu bakış açılarına sahip oldukları görülmüştür.

Yurt dışında evlilik tutumu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; genel olarak evliliğe ilişkin tutumların olumlu olduğu görülmektedir. Evliliğe ilişkin tutumların

cinsiyet açısından araştırıldığı çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Kimi araştırmalarda cinsiyet açısından anlamlı farklılaşma bulunamamışken, kimi araştırmalarda ise bulunan anlamlı farklılaşmanın kadınların lehine, kimisinde ise erkeklerin lehine olduğu görülmektedir. Ancak büyük ölçüde evliliğe ilişkin tutumların kadınların lehine farklılaştığı söylenebilir. Evliliğe ilişkin tutumların yaş düzeyi ve ilişki durumu değişkenleri açısından araştırıldığı çalışmalara ise rastlanmamaktadır. Evliliğe ilişkin tutumların yaşanılan yer değişkeni açısından kırsal bölgede yaşayanların lehine anlamlı farklılaştığı görülmektedir. Evliliğe ilişkin tutumların aile tipi açısından araştırıldığı çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bir araştırma hariç diğer tüm araştırmaların bulgularına göre aile tipi açısından evliliğe ilişkin tutumlarda bulunan anlamlı farklılaşmanın ebeveynleri bir arada olanların lehine olduğu görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının incelenmesine yönelik genel araştırma türlerinden ilişkisel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla sayıdaki değişkenin arasındaki birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeye yarayan araştırma modelidir (Karasar, 2016).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören 426'sı(%65,1) kadın, 228'i(%34,9) erkek toplam 654 gönüllü üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubuna katılan öğrenciler; Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği ve Resim-İş Öğretmenliği olmak üzere 11 bölümde öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %72'si 18-21 yaş aralığında, %24,5'i 22-25 yaş aralığında ve %3,5'i 26 ve üzeri yaş düzeyinde yer almaktadır.

Çalışma grubuna ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikleri

Demografik Değişkenler	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kız	426	65,1
	Erkek	228	34,9
	Toplam	654	100
Yaş	18-21 Yaş Arası	471	72,0
	22-25 Yaş Arası	160	24,5
	26 ve Üstü Yaş	23	3,5
	Toplam	624	100
Yaşamın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yer	Köy	101	15,4
	İlçe	192	29,4
	İl	228	34,9
	Büyükşehir	130	20,3
Romantik Durumu	İlişki İlişkisi Var	285	43,6
	İlişkisi Yok	369	56,4
	Toplam	654	100
Anne Birliktelik Durumu	Baba Bir arada	608	93,0
	Boşanmış	46	7,0
	Toplam	654	100

Tablo 1 incelendiğinde 426'sı kız, 228'i erkek olmak üzere toplam 654 öğrencinin çalışma grubunda bulunduğu görülmektedir. Katılımcıların %65,1'i kız, %34,9'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin %72'si 18-21 yaşları arasında, %24,5'i 22-25 yaşları arasında, %3,5'i ise 26 yaş ve yaş düzeyinde yer almaktadır. Ayrıca yaşamın büyük çoğunluğunun nerede geçirildiği incelendiğinde öğrencilerin %15,4'ünün köyde, %29,4'ünün ilçede, %34,9'unun ilde ve %20,3'ünün de büyükşehirde yaşantı geçirdiği görülmektedir. Şu an hâlihazırda ilişki yaşayıp yaşamadığına ilişkin veriler incelendiğinde katılımcıların %43,6'sının ilişkisinin olduğu, %56,4'ünün ise ilişkisinin olmadığı görülmektedir. Anne ve baba birliktelik

durumlarına göre katılımcıların %93'ünün anne ve babasının bir arada olduğu, %7'sinin ise anne ve babasının boşanmış olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarını belirlemek için Bayoğlu ve Atli (2014) tarafından geliştirilen İnönü Evlilik Tutum Ölçeği, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek için Zeyneloğlu & Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarını belirlemek için Sarı ve Korkut Owen (2015) tarafından geliştirilen Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve araştırmacıların hazırladığı 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır. Uygulama yapılırken katılımcılara ölçekle ilgili yönergeler okunmuş ve dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Ölçeklerin cevaplanması yaklaşık 45 dakika sürmüştür. Veri toplama araçları ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Kişisel bilgi formu. Bu formda katılımcıların cinsiyet, yaş, öğrenim görülen lisans programı, sınıf, en çok zaman geçirdikleri yerleşim yeri, annelerinin ve babalarının öğrenim durumu, anne-baba birliktelik durumu gibi sosyo-demografik bilgilerin yanı sıra, romantik ilişkilerinin olup olmama durumu ve yaşanan en uzun romantik ilişkisinin süresi gibi romantik ilişkilerine yönelik bilgilerinin yer aldığı sorulara da yer verilmiştir.

3.3.2. İnönü evlilik tutum ölçeği. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ), genç yetişkinlerin evliliğe ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla Bayoğlu ve Atli (2014) tarafından geliştirilmiştir. 21 maddelik ölçek 5'li likert tipindeki derecelmeler; *Hiç katılmıyorum* (1), *Nadiren katılıyorum* (2), *Biraz katılıyorum* (3), *Katılıyorum* (4) ve *Kesinlikle katılıyorum* (5) şeklindedir. Elde edilen puanın yüksek olması evliliğe yönelik olumlu tutumu, düşük puan ise evliliğe yönelik olumsuz tutumu ifade etmektedir. Güvenirlilik analizleri için yapılan Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı, test-tekrar test güvenirliliği ve Spearman Brown testi yarılama testi sonuçlarına göre, İETÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür. Yapılan faktör analizi

sonuçları, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği'nin (İETÖ), toplam varyasyon % 36'sını açıklayan tek faktörlü bir yapıda olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirlik değerleri .87 ve .90 değerleri arasında bulunmuştur (Bayoğlu ve Atli, 2014).

Bu araştırmadan elde edilen veriler ile de güvenilirlik analizi yapılmış ve bunun sonucunda bu çalışma için İnönü Evlilik Tutum Ölçeği cronbach alfa katsayısının .94 olduğu bulunmuştur.

3.3.3. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ), üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik olarak Zeyneloğlu & Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine, 'tamamen katılıyor' ise 5 puan; 'katılıyor' ise 4 puan; 'kararsız' ise 3 puan; 'katılmıyor' ise 2 puan; 'kesinlikle katılmıyor' ise 1 puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak öğrenciler; 'tamamen katılıyor' ise 1 puan, 'katılıyor' ise 2 puan, 'kararsız' ise 3 puan, 'katılmıyor' ise 4 puan, 'kesinlikle katılmıyor' ise 5 puan olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek değerler öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin 'eşitlikçi tutuma sahip' olduğunu, düşük değerler ise; öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin 'geleneksel tutuma sahip' olduğunu göstermektedir. Ölçek 38 madde (12 eşitlikçi madde, 26 geleneksel madde) ve 5 alt boyut içermektedir. Ölçeğin 'eşitlikçi cinsiyet rolü' (4, 8, 12, 13, 18, 20, 22, 27), 'kadın cinsiyet rolü'(1, 5, 16, 19, 21, 29, 31, 37), 'evlilikte cinsiyet rolü'(2, 6, 9, 10, 14, 15, 26, 36) ve 'geleneksel cinsiyet rolü'(3, 7, 11, 17, 23, 24, 25, 32) alt boyutları 8, 'erkek cinsiyet rolü' alt boyutu ise 6 maddeden (28, 30, 33, 34, 35, 38) oluşmaktadır. Buna göre eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü boyutlarının alabileceği maksimum puan "40", minimum puan ise "8" dir. Erkek cinsiyet rolü boyutunun alabileceği maksimum puan "30", minimum puan ise "6" dır. Ölçekten toplam en fazla 190, en az 38 puan alınabilir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Ölçeğin faktör yükü 0.35-0.79 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.80-0.72 arasında değişmektedir. Her bir alt boyut iç tutarlılık analizleri açısından değerlendirildiğinde 'kadın cinsiyet rolü' alt boyutu alt boyutunun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. 'Eşitlikçi cinsiyet rolü', 'evlilikte

cinsiyet rolü' ve 'geleneksel cinsiyet rolü' alt boyutlarının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.78 olarak saptanmıştır. 'Erkek cinsiyet rolü' alt boyutunun ise Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı (a) 0.72'dir. Güvenirlik katsayılarının yüksek olması ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin ve alt boyutlarının güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin alt faktörlerinin birbirleriyle korelasyonlarının 0.65-0.35 arasında olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını aynı boyutta ölçebildiğini göstermektedir (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011).

Bu araştırmadan elde edilen veriler ile de güvenilirlik analizi yapılmış ve bunun sonucunda bu çalışma için Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği Cronbach Alfa katsayısının .93 olduğu bulunmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutu Cronbach Alfa katsayısı .80, kadın cinsiyet rolü alt boyutu Cronbach Alfa katsayısı .74, evlilikte cinsiyet rolü alt boyutu Cronbach Alfa katsayısı .84, geleneksel cinsiyet rolü alt boyutu Cronbach Alfa katsayısı .81 ve erkek cinsiyet rolü alt boyutu Cronbach Alfa katsayısı da .81 olarak bulunmuştur.

3.3.4. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeği. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ), Sarı ve Korkut Owen (2015) tarafından üniversite öğrencisi olan genç yetişkinlerin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Yapılan faktör analizi çalışmaları sonucunda ölçek 30 maddelik ve beşli likert tipi bir yapıya ulaşmıştır. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 150'dir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30'dur. Ölçekten elde edilen toplam puanlar arttıkça akılcı olmayan inançlar artmakta, puanlar azaldıkça akılcı olmayan inançlar azalmaktadır. Likert formatında hazırlanan alt ölçeklerin maddelerini yanıtlarken katılımcılar görüşlerini "hiç katılmıyorum" a 1 puan, diğer uçta yer alan "tamamen katılıyorum" a 5 puan vererek ifade etmektedir. Ölçeğin 1. ve 22. Maddeleri akılcı ifadeler içerdiğinden bu maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanların artması romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançların arttığı anlamına gelmektedir. Ölçekten en yüksek 150, en düşük 30 puan alınabilmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçek, envanterin toplam varyansın %51.70'sini açıklayan altı faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler "aşırı beklentiler" (sekiz madde), "sosyal

zaman kullanımı” (altı madde), “zihin okuma” (altı madde), “farklı düşünmek” (dört madde), “fiziksel yakınlık” (üç madde), “cinsiyet farklılıkları” (üç madde) olarak isimlendirilmiştir. Bu alt boyutlar Aşırı Beklentiler (21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 numaralı maddeler), Sosyal Zaman Kullanımı (16, 17, 18, 19, 20, 22 numaralı maddeler), Zihin Okuma (5, 6, 7, 8, 9, 10 numaralı maddeler), Farklı Düşünmek (1, 2, 3, 4 numaralı maddeler), Fiziksel Yakınlık (14, 15, 30 numaralı maddeler) ve Cinsiyet Farklılıkları (11, 12, 13 numaralı maddeler) olarak belirtilmiştir. İç tutarlığı saptamak amacıyla hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı ölçeğin tamamı için .85’dir ve alt ölçekler için bulunan katsayılar da .53 ve .81 arasında değişmektedir. Bulgular, bu ölçeğin geçerli ve güvenilir olarak kullanılabilceğini göstermektedir (Sarı ve Korkut Owen, 2015).

Bu araştırmadan elde edilen veriler ile de güvenilirlik analizi yapılmış ve bunun sonucunda bu çalışma için Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği cronbach alfa katsayısının .85 olduğu bulunmuştur. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği alt boyutlarına için cronbach alfa katsayıları incelendiğinde aşırı beklentiler alt boyutu cronbach alfa katsayısı .64, sosyal zaman kullanımı alt boyutu cronbach alfa katsayısı .70, zihin okuma alt boyutu cronbach alfa katsayısı .82, farklı düşünme alt boyutu cronbach alfa katsayısı .72, fiziksel yakınlık alt boyutu cronbach alfa katsayısı .65 ve cinsiyet farklılıkları alt boyutu cronbach alfa katsayısı .64 bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya katılanlardan kimlik bilgileri istenmemiş olup araştırmının hangi amaçla yapıldığı, ölçekleri doldurmak için ne kadar süre harcayacakları ve yapılacak çalışmanın ileride bilimsel çalışmalarda da kullanılabilceği hususunda açıklama yapılmıştır. Veri toplama işlemi Nisan-Mayıs ayları arasında yapılmıştır. Araştırmının çalışma grubu, Burdur ilinde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nde eğitim gören eğitim fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmının amacı doğrultusunda verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS programı 22.0 (Statistical Packet for Social Sciences) sürümü kullanılarak yapılmıştır.

Veri analizleri yapılmadan önce analizlerde kullanılacak yöntemleri belirlemek amacıyla verilerin normal dağılıp dağılmadığını gösteren Basıklık(Skewness) ve Çarpıklık(Kurtosis) katsayıları incelenmiştir. Analiz sonucu Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Ölçeklerin Normallik Dağılımları

Ölçeklerin normallik sonucu	N	\bar{x}	Ss	Skewness	Kurtosis
İETÖ	654	3.65	.82	-.644	.186
TCRTÖ	654	3.99	.67	-.573	-.635
RAİNÖ	654	3.06	.51	.039	1.033

Tablo 2 incelendiğinde ölçeklerden elde edilen puan dağılımlarına ait Skewness-Kurtosis değerlerinin -1.5 ile +1.5 aralığında yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda verilerin dağılımının normal dağılım olduğu sonucuna varılmıştır. Tabachnick ve Fidell (2013)’e göre Skewness ve Kurtosis değerlerinin -1.5 ile +1.5 değerleri arasında yer alması verilerin dağılımının normal dağılım gösterdiği anlamına gelmektedir. Bu nedenle çalışmanın verilerinin normal dağılım varsayımını karşıladığı sonucuna varılmış ve araştırma sorularının analizi için parametrik test teknikleri kullanılmıştır.

Evlilik tutumu, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ilişki olup olmadığı Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile elde edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evliliğe ilişkin tutumu ne düzeyde yordadığına ise Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi ile incelenmiştir. Cinsiyet, şu an romantik ilişki yaşayıp yaşamama ve aile tipi değişkenlerine göre evlilik tutumunda anlamlı farklılaşma olup olmadığının analizinde Bağımsız Örneklem t Testi, yaş ve hayatın çoğunun geçtiği yer değişkenlerine göre evlilik tutumunda anlamlı farklılaşma olup olmadığının analizinde ise Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yapılan yorumlara yer verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar araştırmanın alt problemleri çerçevesinde sunulmuştur.

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumları ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları Arasındaki İlişki

Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasında anlamlı ilişki var mıdır? Araştırma sorusuna ilişkin değişkenler arası ikili korelasyonlar, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonucu Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ve Evlilik Tutumu Ölçeklerinden Alınan Toplam Puanlar Arasındaki Korelasyonlar

Değişkenler	1	2	3
1- Evlilik Tutumu	-		
2- Toplumsal Cinsiyet Rollerini	-.162**	-	
3- Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar	.338**	-.412**	-

**p<.01

Tablo 3 incelendiğinde evliliğe ilişkin tutumlar ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ($r = -.162$, $p < .01$) arasında negatif anlamlı ilişki; evliliğe ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ($r = .338$, $p < .01$) arasında pozitif anlamlı

ilişki, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ($r=-.412$, $p<.01$) arasında negatif anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumun azaldığı, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inanç düzeyleri arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumun arttığı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların azaldığı söylenebilir.

Değişkenler arasında ilişki incelendiğinde ilişkilerin .70'in üzerinde olmadığı görüldüğünden çoklu bağlantı olmadığı varsayılmış ve bir sonraki adımda regresyon analizi yapılmasına karar verilmiştir. Modelde oto korelasyonu test etmede kullanılan Durbin Watson değerine bakıldığında 1.5 ile 2.5 arasında olması arzulanan değer (Kalaycı, 2006) 1.975 olduğu, modelde otokorelasyon olmadığı ve regresyon varsayımının sağlandığı görülmektedir. Yapılan bu istatistikler sonucunda terimlerin bağlantılı olmadığına karar verilmiştir.

4.2. Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Tarafından Yordanması

Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları tarafından anlamlı olarak yordanmakta mıdır? Araştırma sorusuna ilişkin Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4.

Evlilik Tutumunun Yordayıcıları Olarak Toplumsal Cinsiyet Rollerine ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlara İlişkin Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi

Model	Yordayıcılar	B	SHB	β	t	p	ΔR^2	F	p
1.	Toplumsal Cinsiyet Rollerini	-.110	.026	-.162	-4.204	.000	.025	17.67	.000

2.	Toplumsal	-.019	.027	-.028	-.695	.487			
Model	Cinsiyet Rollerine						.112	42.21	.000
	Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar	.369	.046	.326	8.063	.000			

**p<.01

Tablo 4 incelendiğinde çoklu hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre tasarlanan modelin anlamlı olduğu görülmektedir. Modele ilk olarak toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar değişkeni katılmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar, evliliğe ilişkin tutumların %2.5'ini açıklamaktadır. İkinci adımda romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar modele katılmaktadır. Bu adımda romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar diğer değişkenlerle birlikte, evliliğe ilişkin tutumların %11.2'sini açıklamaktadır. Açıklayıcılık %2.5'ten %11.2'ye yükseldiği için modelin açıklayıcılık oranının artış gösterdiği söylenebilir. Model incelendiğinde modele anlamlı katkı sağlayan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların ($\beta=-.162$, $t=-4.204$, $p<.01$) ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ($\beta=.326$, $t=8.063$, $p<.01$) evliliğe ilişkin tutumları anlamlı şekilde yordamakta olduğu sonucuna varılmıştır. Bu iki değişkenden evliliğe ilişkin tutumları en fazla yordayan değişkenin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamına dâhil edilen bu iki değişkenin evliliğe ilişkin tutumların %11.2'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları

Üniversite öğrencilerinin cinsiyeti açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? Araştırma sorusuna ilişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analizi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5.

Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonucu

Gruplar	n	\bar{x}	S	sd	t	p
Kadın	426	75.40	17.44	652	-2.80	.005*
Erkek	228	79.37	16.84			

*p<.05

Tablo 5 incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir, $t(652)=-2.80$, $p<.05$. Ortalama değerleri incelendiğinde, erkeklerin ($\bar{x}=79.37$), kadınlara ($\bar{x}=75.40$) göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir.

4.4. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyleri Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları

Üniversite öğrencilerinin yaş düzeyi açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? Araştırma sorusuna ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 6 ve Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 6.

Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyleri Açısından Evlilik Tutumu Ölçek Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Yaş Düzeyleri	n	\bar{x}	ss
18-21 yaş	471	75.80	17.46
22-25 yaş	160	78.96	16.55
26 yaş ve üzeri	23	81.73	18.44

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya 18-21 yaş aralığında 471 öğrencinin katılım gösterdiği, 22-25 yaş aralığında 160 öğrencinin katılım gösterdiği, 26 yaş ve üzeri yaş aralığında ise 23 öğrencinin katılım gösterdiği görülmektedir. 26 yaş ve üzeri grupta yer alan öğrencilerin ($\bar{x}= 81.73$) en yüksek evlilik tutumu ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. En düşük evlilik tutumu ortalamasına sahip yaş düzeyinin ise 18-21 yaş ($\bar{x}= 75.80$) olduğu görülmektedir. Yaş düzeyleri ortalamalarına bakılarak, katılımcıların yaş düzeyinin arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumlarında da artış meydana geldiği söylenebilir.

Tablo 7.

Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyleri Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Analiz Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	1778.184	2	889.092	2.978	.052	-
Gruplar içi	194338.697	651	298.523			
Toplam	196116.881	653				

$p>.05$

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların yaşları açısından evliliğe ilişkin tutumlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olmadığı görülmektedir, $F(2, 651)=2.97, p>.05$.

4.5. Üniversite Öğrencilerinin Yaşamının Çoğunun Geçtiği Yer Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları

Üniversite öğrencilerinin yaşamının çoğunun geçtiği yer açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? Araştırma sorusuna ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Öğrencilerin yaşamlarının çoğunun geçtiği yer açısından

evlilik tutumu ölçek puanlarına ilişkin betimsel istatistik sonuçlarına Tablo 8’de, Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına ise Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 8.

Üniversite Öğrencilerinin Yaşamlarının Çoğunun Geçtiği Yer Açısından Evlilik Tutumu Ölçek Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Yaşamlarının Çoğunun Geçtiği Yer	n	\bar{x}	Ss
Köy (A)	101	82.05	13.49
İlçe (B)	192	77.31	16.22
İl (C)	228	76.32	18.77
Büyükşehir (D)	133	72.81	17.95

Tablo 8 incelendiğinde puan ortalamaları dikkate alındığında, yaşamlarının çoğunu köyde geçirenlerin ($\bar{x}=82.05$); yaşamlarının çoğunu ilçede geçirenlere ($\bar{x}=77.31$), yaşamlarının çoğunu ilde geçirenlere ($\bar{x}=76.32$) ve yaşamlarının çoğunu büyükşehirde geçirenlere ($\bar{x}=72.81$) göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Bir diğer ifadeyle, yaşamlarını büyük ölçüde köyde geçiren katılımcıların, yaşamlarını büyük ölçüde ilçede geçiren katılımcılara göre, yaşamlarını büyük ölçüde ilçede geçiren katılımcıların ise yaşamlarını büyük ölçüde ilde geçiren katılımcılara göre, yaşamlarını büyük ölçüde ilde geçiren katılımcıların ise yaşamlarını büyük ölçüde büyükşehirde geçiren katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda yaşanılan yerin gelişmişlik düzeyi arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumun azaldığı söylenebilir.

Tablo 9.

Üniversite Öğrencilerinin Yaşamlarının Çoğunun Geçtiği Yer Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Gruplar arası	5010.98	3	1670.329	5.681	.001	.026	A-C, A-D
Gruplar içi	191105.893	650	294.009				
Toplam	196116.881	653					

*p<.05

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların yaşamlarının çoğunun geçtiği yer açısından evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir, ($F(3, 650)=5.68, p<.05$). Yaşamlarının çoğunun geçtiği yer gruplarının arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla Tukey testi kullanılmıştır. Köyde yaşayan katılımcılar ile ilde yaşayan katılımcıların ve köyde yaşayan katılımcılar ile büyükşehirde yaşayan katılımcıların evliliğe ilişkin tutum puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu bağlamda evliliğe ilişkin tutumların köyde yaşayanlarda daha olumlu olduğu söylenebilir. Bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde ne derece etkili olduğu etki büyüklüğü (eta kare) değerine bakılarak incelenmiştir. Buna göre ise üniversite öğrencilerinin yaşamlarını büyük ölçüde geçirdikleri yer evliliğe ilişkin tutum puanlarında gözlenen varyansın yaklaşık %2.6'sını açıklamaktadır.

4.6. Üniversite Öğrencilerinin Şu An Romantik İlişki Yaşayıp Yaşamamaları Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları

Üniversite öğrencilerinin şu an romantik ilişki yaşayıp yaşamamaları açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? Araştırma sorusuna ilişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analizi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10.

Üniversite Öğrencilerinin Şu An Romantik İlişki Yaşayıp Yaşamamaları Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonucu

Şu Anki İlişki Durumu	n	\bar{x}	S	sd	t	p
Evet	285	78.60	17.03	652	2.357	.019*
Hayır	369	75.39	17.44			

*p<.05

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların şu an romantik bir ilişki yaşayıp yaşamamaları açısından evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir, $t(652)=2.35$, $p<.05$. Ortalamalar incelendiğinde, şu an ilişki içerisinde olan katılımcıların ($\bar{x}=78.60$), şu an ilişkisi olmayan katılımcılara ($\bar{x}=75.39$) göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir.

4.7. Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Aile Tipi Açısından Evliliğe İlişkin Tutumları

Üniversite öğrencilerinin aile tipi açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? Araştırma sorusuna ilişkin Bağımsız Örneklem t Testi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11.

Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Aile Tipi Açısından Evlilik Tutumu Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonucu

Aile (Ebeveynlerin Durumu)	Tipi	n	\bar{x}	S	sd	t	p
Bir Arada		608	77.27	16.97	652	2.644	.008*
Boşanmış		46	70.30	20.56			

*p<.05

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların aile tipi (ebeveynlerinin ilişki durumu) açısından evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir, $t(652)=2.64$, $p<.05$. Ortalamalar incelendiğinde, ebeveynleri bir arada olan katılımcıların ($\bar{x}=77.27$), ebeveynleri boşanmış olan katılımcılara ($\bar{x}=70.30$) göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik evlilik tutumu, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler tartışılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular, alan yazında yer alan araştırmaların bulgularıyla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Evlilik tutumu, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar, araştırmanın temel değişkenleri olduğundan bu temel değişkenler arasındaki ilişkilere ve yordama düzeyine ardından da evlilik tutumunda cinsiyet, yaş, hayatın çoğunun geçtiği yer, şu an romantik ilişki içinde olup olmama ve aile tipi değişkenlerine göre evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakılmıştır. Evlilik tutumu, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evliliğe ilişkin tutumları yordadığı sonucuna varılmıştır. Evlilik tutumu ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar arasında negatif anlamlı ilişki, evlilik tutumu ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında ise pozitif anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre evliliğe ilişkin olumlu tutum düzeyi arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum düzeyi azalmakta ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inanç düzeyleri artmaktadır. Bu bulgulara ek olarak evliliğe ilişkin tutumların cinsiyet, yaş, yaşamın çoğunun geçtiği yer, romantik ilişki durumu ve aile birlikteliği değişkenlerine göre farklılaşma durumu incelenmiştir. Katılımcıların yaş düzeyleri açısından evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunamamış ancak erkeklerin kadınlara göre, kırsal bölgelerde yaşayanların kentsel bölgelerde yaşayanlara göre, şu an ilişkisi olanların olmayanlara göre ve ebeveynleri bir arada olanların ebeveynleri boşanmış olanlara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Kısacası evlilik tutumunun belirtilen değişkenlerden yaş değişkeni hariç diğer değişkenlere göre incelenmesi sonucunda değişkenlerle arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın araştırma sorularına ilişkin sonuçlar ve tartışma sırasıyla aşağıda verilmiştir.

1) Çalışmanın ilk araştırma sorusu olan “Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasında anlamlı ilişki var mıdır?” sorusuna ilişkin yapılan analiz sonucuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puanların arttıkça evlilik tutumu puanlarının azaldığı, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inanç puanları arttıkça ise evlilik tutumu puanlarının da arttığı sonucuna varılmaktadır. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanları arttıkça da romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar puanlarının azaldığı görülmektedir(ölçek puanı ifadesini çıkardım sadece puan yazdım). Bir başka deyişle evliliğe ilişkin olumlu tutumun arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun azalmakta ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların artmakta olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın alan yazın taramasında evlilik tutumu, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların birlikte ele alındığı çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu sebeple değişkenlerin ayrı ayrı ele alındığı çalışmalara yer verilmiştir. Bazı araştırmaların bulgusu ile bu çalışmanın bulgusu benzerlik göstermekte ancak kimi araştırma bulguları ile bu çalışmanın bulguları benzerlik taşımamaktadır. Sırasıyla araştırma sonuçları benzerlik gösteren ve benzerlik göstermeyen çalışmalar şeklinde aşağıda verilmiştir. Araştırma sonuçları benzerlik gösteren çalışmalar kapsamında; Artukoğlu'nun (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre psikoloji bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutum düzeyleri arttıkça gerçekçi olmayan ilişki beklentisi, zihin okuma ve bilişsel çarpıtmalar düzeyinde de artış görülmektedir. Karabacak ve Çiftçi'nin (2016) yaptığı çalışmaya göre, evlilik tutumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu anlamlı ilişki aşırı beklentiler, sosyal zaman kullanımı, zihin okuma ve fiziksel yakınlık boyutları için pozitif yönde iken cinsiyet farklılıkları ve farklı düşünme boyutları için negatif yöndedir. Çavdar'ın (2013) yaptığı araştırmanın sonucuna göre, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlarının arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının azaldığı sonucuna varılmıştır.

Araştırma sonuçları benzerlik göstermeyen çalışmalar kapsamında; Öcal Yüceol'un (2016) yaptığı araştırma sonucuna göre, üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin olumlu tutumları arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının azaldığı sonucuna varılmıştır. Yalçın vd. (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre ise toplumsal cinsiyet rolleri ölçeği alt boyutlarından eşitlikçi cinsiyet rolüne yönelik tutumlar ve evlilikte cinsiyet rolüne yönelik tutumlar ile evliliğe ilişkin tutumlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Keldal'ın (2015) yaptığı araştırma sonucuna göre de kadın cinsiyet rolüne sahip katılımcı grubunun evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmanın sonucu için toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum düzeyleri arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutum düzeylerinin azalması ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inanç düzeyleri arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutum düzeylerinin de artması geleneksel yapının etkisiyle açıklanabilir. Geleneksel yapıya sahip toplumlarda evliliğin önemi ve gerekliliği kabul görmekte ancak evlilikle birlikte sorumluluklar artmakta ve bu sorumluluklar eşler açısından dengeli şekilde dağılmamaktadır. Yaşanan bu dengesiz sorumluluk dağılımından dolayı toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumun azalmış olduğu düşünülebilir. Çalışma eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirildiğinden kadın öğrenci sayısının fazlalığı dikkati çekmektedir. Araştırma grubunun büyük ölçüde kadınlardan oluşması ve geleneksel toplumlarda kadınların ev içi sorumlulukları vb. cinsiyet rollerini fazlaca kanıksamaları araştırma sonucunu etkilemiş olabilir. Kadın grubun toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olmakla birlikte evliliğin gerekliliğine ilişkin inançları ve cinsiyet rollerini fazlaca benimsemeleri onların aynı zamanda evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu oluşunda da önemli etkiye sahip olabileceği öngörülebilir. Sosyal yapı içinde yer alan erkekler ve kadınlar evliliğin gerekliliğine ilişkin inançla sosyalleşmektedir (Dedeoğlu, 2000). Toplumsal cinsiyete ilişkin algı toplum dilinde, 'Evde kalmış kız. Kızın ayağı yere değıyorsa evlilik zamanı gelmiştir. Kızı gözü açılmadan evlendir ki, uyumlu ve itaatkâr olsun.' gibi inanışlar şeklinde evlilikte kendisini göstermektedir (Ceylan Enez, 2015). Buna göre özellikle geleneksel toplumlarda kadınların evlenmenin gerekliliğine yönelik daha fazla baskıya maruz kaldıkları söylenebilir. Çavdar'a göre (2013) erkekler kadınlara göre daha geleneksel toplumsal cinsiyet bakış açısına sahiptir. Bu bağlamda kadın katılımcı sayısının fazla oluşunun ve kadınların

erkekler göre daha eşitlikçi bakış açısına sahip olmalarına rağmen evliliğin gerekliliğine ilişkin inançlarının, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumun azaldığı sonucu üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Evliliğe ilişkin olumlu tutumlar arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların artması da kültürel faktörler yani geleneksel toplum yapısıyla ve bu yapıdaki koruyucu aile tutumu ile ilişkilendirilebilir. Nitekim Goodwin ve Gains (2004) yılında yaptıkları araştırmalarında batı toplumları ile doğu toplumları arasında romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında farklılıklar olduğunu ortaya koymuşlardır (akt. Sarı, 2008). Batı toplumları ayrışmadan yana doğu toplumları bütünleşmeden yanadır. Doğal olarak bu kültürel öğretiler evlilik ilişkilerine de yansımaktadır. Batı toplumlarında eşin denetleyici oluşu ya da bağımlı davranışlar güvensizlik olarak algılandığından evlilikteki mutluluğu olumsuz etkilerken, doğu toplumlarında sevgi gösterisi olarak algılandığından evlilik ilişkisini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Sunbas, 2010). Koruyucu aile tutumuna sahip geleneksel toplumlarda çocuğun ihtiyaçları uzunca bir süre aile tarafından karşılanmakta ve aile kendisini belli bir yaşa kadar -hatta sınırsız yaş aralığında- kendini sorumlu hissetmektedir. Ne yapıp ne ettiğini bilmek istemekte ve bireye özgürlük alanı tanınamaktadır. Bu yaşantıların, bireyler büyüseler bile yetişkinlik dönemine gelip evlilik kurmak istediklerinde partnerlerine yönelik bu tür aşırı beklentilerin(eşler birbirinin zihnini okuyormuşçasına birbirlerinin ihtiyaçlarını anlayabilmeli, birlikte olduğum kişi benim ne düşündüğümü bilmeli, karşı cinsten arkadaşı olması benimle mutlu olmadığını gösterir, nereye gittiği ve ne yaptığı konusunda ben sormadan bilgi vermeli...) oluşmasına zemin hazırladığı söylenebilir. Ayrıca romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların artmasıyla evliliğe ilişkin olumlu tutumun artması, evliliğe ilişkin olumlu tutuma sahip bireylerin romantik ilişkilere ilişkin akılcı olmayan inançlarının farkında olmaması ya da bu inançların o birey tarafından olağan, normal algılanması ile ilişkilendirilebilir. Ya da üniversite öğrencileri ile bu çalışmanın yapılmış olması(evlilikten ziyade flört ilişkisi içerisinde olan katılımcı grubun oluşu) sonucu etkilemiş olabilir. Nitekim Sarı ve Korkut Owen'a göre (2016), üniversite öğrencileri içinde buldukları gelişim dönemi itibarıyla romantik ilişkilerini evli bireylere göre daha tutkulu yaşamakta ve dolayısıyla da ilişkilerinde farklı düşünmek ve hareket etmek yerine bir hareket etmeyi ve benzer düşünceler geliştirerek birbirlerini sahiplenmeyi tercih edebilmektedir. Karabacak ve

Çiftçi'ye göre (2016) de bireylerin romantik ilişkilerde birbirlerinden yüksek beklentilere sahip olmaları Türk kültürünün toplulukçu kültür özelliklerine sahip olma durumundan kaynaklanmaktadır. Toplumcu kültürlerde kişiden kendisini bağımsız bir birey olarak görmesinden ziyade bir grubun parçası olarak görmesi ve duygusal bağ kurduğu kişiye bağımlı yaşaması beklenmektedir. Çiftlerin yüksek beklentiler içine girmesi ve bu beklentileri evlilik kurumu vasıtasıyla karşılayacağına inanmasının evlilik hakkında olumlu tutumların ortaya çıkmasına zemin hazırladığı şeklinde yorumlanmıştır. Benzer durumun bu çalışmanın bulgusu için de geçerli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda kültürel faktörlerin, toplulukçu bakış açısının özellikle evliliğe ilişkin olumlu tutumların arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların da artış göstermesi bulgusu üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Çavdar (2013), geleneksel toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip bireylerin ilişki kurma ve sürdürmede sorun yaşadıklarını ya da ilişkilerine yönelik akıldışı inançlara daha fazla sahip olduklarını belirtmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar yoluyla romantik ilişkileri etkilediği ve geleneksel toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip bireylerin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançlar geliştirme olasılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda bu araştırmanın bulgusunun toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum düzeyi arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların azalması yönünde olmasının beklendik bir sonuç olduğu söylenebilir.

2) Çalışmanın ikinci araştırma sorusu olan 'Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları tarafından anlamlı olarak yordanmakta mıdır?' sorusuna ilişkin analiz sonucuna göre, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar evliliğe ilişkin tutumları anlamlı düzeyde yordamaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların evliliğe ilişkin tutumların %2.5'ini açıkladığı; romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ise evliliğe ilişkin tutumların %11.2'sini açıkladığı sonucuna varılmıştır. Bu iki değişkenden evliliğe ilişkin tutumları en fazla yordayan değişkenin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar olduğu görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evliliğe ilişkin tutumlarını yordama

düzelelerini inceleyen araştırmaya rastlanmamaktadır. Sadece Karabacak ve Çiftçi'nin (2016) romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evliliğe ilişkin tutumları ne derece yordadığına ilişkin çalışmasına ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeğinin aşırı beklenti, cinsiyet farklılıkları, sosyal zaman kullanımı, farklı düşünme ve zihin okuma alt boyutlarının evlilik tutumunu anlamlı olarak yordadığı ancak fiziksel yakınlık alt boyutunun evlilik tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna varılmıştır. Genel itibariyle araştırmanın bulgusunun bu çalışmanın bulgusuyla örtüştüğü söylenebilir. Alt boyutlara göre yordama düzeyi analize alınmadığından boyutların evliliğe ilişkin tutumları ne derece yordadığı bilinmemektedir.

3) Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu olan "Üniversite öğrencilerinin cinsiyeti açasından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? sorusuna ilişkin yapılan analiz sonucuna göre erkeklerin evliliğe ilişkin tutumlarının kadınlara göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Alan yazın incelendiğinde evliliğe ilişkin tutumların cinsiyet değişkenine göre net bir sonucunun olmadığı görülmektedir. Bazı araştırmalarda anlamlı farklılaşmaya ulaşılamamışken bazılarında ise bu çalışmanın bulgusuyla aksi yönde sonuca (kadınların erkeklere göre evliliğe ilişkin daha olumlu tutumlara sahip olmaları) varılmıştır. Sırasıyla araştırma sonuçları benzerlik gösteren ve benzerlik göstermeyen çalışmalar şeklinde aşağıda verilmiştir. Araştırma sonuçları benzerlik gösteren çalışmalar kapsamında; Keldal'ın (2015) yaptığı araştırma sonucuna göre, erkek üniversite öğrencilerinin kadın üniversite öğrencilerine göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Wood vd. (2008) yaptığı araştırma sonucuna göre de erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçları benzerlik göstermeyen çalışmalar kapsamında; Yalçın vd. (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre kadınların evliliğe ilişkin tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Alqashan ve Alkadri'nin (2010) yaptığı araştırma sonucuna göre, kadınların erkeklere göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Goslin'in (2014) yaptığı araştırma sonucuna göre, kadınların evliliğe ilişkin tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Koç'un (2007) yaptığı araştırmanın sonucuna göre de kadınların evliliğe ilişkin atıf ve beklentilerinin erkeklere göre daha olumlu

olduğu sonucuna varılmıştır. Kimi araştırma sonucuna göre cinsiyet açısından evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşmaya ulaşılmamıştır. Bu çalışmalar; Arslan'ın (2019) yaptığı araştırma sonucuna göre, kadın üniversite öğrencileri ile erkek üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Doğru'nun (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre kadın üniversite öğrencileri ile erkek üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Üsküp Koca'nın (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre, kadın üniversite öğrencileri ile erkek üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Artukoğlu'nun (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre, kadın psikoloji öğrencileri ile erkek psikoloji öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Bener ve Günay'ın (2013) yaptığı araştırma sonucuna göre kadın üniversite öğrencileri ile erkek üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Servaty Weber'in (2011) yaptığı araştırma sonucuna göre de evliliğe ilişkin tutumlarda cinsiyet açısından anlamlı farklılaşma bulunmamıştır.

Bazı araştırmalarda evlilik tutumunun cinsiyet açısından kadınlarda erkeklere göre daha olumlu oluşu geleneksel toplumlarda özellikle kadının geç evlenmesinin kabul görmemesi ve bu durumun kadınların evliliğe ilişkin algılarını şekillendirmesiyle açıklanabilir. Nitekim Aktepe ve Atay (2017), cinsiyetçi bakış açısının ve geleneksel uygulamaların kız çocuklarının erken evlendirilmesi düşüncesine ortam hazırladığını belirtmektedir. Ayrıca Bener ve Günay'a göre (2013) de kız ve erkek öğrencilerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları farklılık göstermektedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre evlilik ve aile yaşamına yönelik olarak daha geleneksel bir bakış açısına sahip olduklarını belirtmektedir. Bu durum kız ve erkek öğrencilerin, evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları üzerinde toplumsal cinsiyet bakış açısının etkili olduğunu düşündürmektedir. Karabacak ve Çiftçi'ye göre (2016) de toplumsal cinsiyet bakış açısıyla cinsiyete farklı beklentilerin yüklenmesi, çiftler arasındaki iletişimi olumsuz etkileyebilmekte ve bireylerin evliliğe dair daha olumsuz düşünceler geliştirmesine neden olabilmektedir. Tam tersi erkeklerin evliliğe ilişkin tutumlarının kadınlara göre daha olumlu oluşu ise evliliğin getirdiği sorumlulukların erkeklerin lehine olması ve erkek için düzenli bir yaşam sağlaması ile açıklanabilir. Nitekim Yılmaz ve Avcı (2015) de kadınların evlilik kararını verirken ataerkil aile yapısının hâkim olduğu evlilik kararının aile tarafından verilmesi durumunun ortadan kalkmaya

başladığını ve evlilik kararını verirken kendi tercihlerinin ön planda olduğunu, bu nedenle evlilik yaşının kadınlar açısından artmaya başladığını ifade etmektedir. Kadınların bu bağlamda evliliğe erkeklere oranla daha az olumlu baktıkları söylenebilir. Akın ve Aydemir'in (2007) yaptığı araştırma sonucuna göre de kızların evlilik ve aile konularından ziyade işle ilgili konuları daha fazla önemsedikleri belirtilmiştir. İşmen Gazioğlu'nun (2006) yaptığı araştırma sonucuna göre de erkeklerin evliliğe yönelik görüşlerinin, kadınlardan daha geleneksel olduğu, kadınların ise daha modern eşitlikçi bir bakış açısına sahip oldukları belirtilmiştir. Kadınların evliliğe ilişkin eşitlikçi bakış açısına sahip olması bu bağlamda erkeklere göre evliliğe daha az olumlu bakmalarını etkilemiş olabilir.

4) Çalışmanın dördüncü araştırma sorusu olan “Üniversite öğrencilerinin yaşı açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin yapılan analiz sonucuna göre yaş düzeyine göre evliliğe ilişkin tutumlarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olmadığı sonucuna varılmıştır. Alan yazın incelediğinde bu çalışmanın bulgusunun diğer araştırma bulgularıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Doğru'nun (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre yaş değişkenine göre evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Üsküp Koca'nın (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Artukoğlu'nun (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre psikoloji öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında yaşa göre anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır.

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde yaş düzeyine göre evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşma olmaması da özellikle modern toplumlarda evliliğin öneminin önceki zamanlara göre azalması, evliliğin ertelenmesi ve evliliğin artık bir gereklilik ya da olmazsa olmaz olarak görülmemesi ile açıklanabilir. Nitekim Thornton ve Freedman (1982) de kadın ya da erkek oluşuna bakılmaksızın evliliğin artık hem kadınlar hem de erkekler tarafından ertelendiğini belirtmektedir. Üniversite yıllarının beliren yetişkinlik dönemine denk gelmesinin de evliliğe ilişkin tutumlarda yaş açısından anlamlı farklılaşma olmaması sonucu üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir. Yirmili yaşların başında bireyler kendilerini yetişkin olarak değil, yetişkinliğe giden yolda yürüyen bir birey olarak görmektedir. Çocuk sahibi olmak, evlenmek yerine okula devam etmekte, evliliği bu nedenle geciktirebilmektedir

(Arnett, 2000). Toplumsal değişmelerle birlikte beliren yetişkinlik dönemi gibi yeni bir dönemin ortaya çıkışının ve evliliğin günümüzde her iki cins tarafında da ertelenmesinin tercih edilmesinin, yaş düzeyine göre evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşma olmadığı sonucunu etkileyebileceği söylenebilir.

5) Çalışmanın beşinci araştırma sorusu olan ‘‘Üniversite öğrencilerinin yaşamının çoğunun geçtiği yer açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?’’ sorusuna ilişkin yapılan analiz sonucuna göre yaşamını köyde geçirenlerin evliliğe ilişkin tutumları ile yaşamını ilde ve büyükşehirde geçirenlerin evliliğe ilişkin tutumları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ise yaşanan yerin gelişmişlik düzeyi arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumun da azaldığı görülmektedir. Yaşamlarını büyük ölçüde köyde geçiren katılımcıların, yaşamlarını büyük ölçüde ilçede geçiren katılımcılara göre, yaşamlarını büyük ölçüde ilçede geçiren katılımcıların ise yaşamlarını büyük ölçüde ilde geçiren katılımcılara göre, yaşamlarını büyük ölçüde ilde geçiren katılımcıların ise yaşamlarını büyük ölçüde büyükşehirde geçiren katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Alan yazın incelendiğinde yapılan araştırma sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları benzerlik göstermektedir. Keldal’ın (2015) yaptığı araştırma sonucuna göre yaşamlarını büyük ölçüde köyde geçiren üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının, yaşamlarını diğer(kasaba, ilçe, şehir, büyükşehir) yerlerde geçiren üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarına göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Wood vd. (2008) yaptığı araştırma sonucuna göre de yaşamlarının büyük ölçüde kırsal bölgelerde geçiren katılımcıların diğer katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmanın bulgusundan elde edilen ve diğer araştırma bulguları ile örtüşen kırsal bölgelerde kentsel bölgelere göre evliliğe ilişkin tutumların daha olumlu oluşu özellikle kırsal bölgelerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun azlığı, anne-baba sosyo-ekonomik durumunun düşüklüğü, eğitime verilen önemin azlığı ve bu iki duruma bağlı olarak erken evliliklerin desteklenmesi ve boşanma oranlarının azlığı ile ilişkilendirilebilir. Nitekim Çavdar’a göre (2013) küçük yerleşim yerlerinde kadın ve erkeğin rollerine ilişkin bireylerde geleneksel bakış açısı (özellikle ev işlerini kadının görevi olması) hâkim olmakta ve bireyler bu yerleşim yerlerindeki kültüre

uyum sağlamaktadır. Bu sebeple de kırsal bölgelerde bireylerin rolleri kabullenmiş olmaları evliliğe yönelik tutumların olumlu oluşuna zemin oluşturabileceği düşünülebilir. Doğan'a göre (1998) de evlilik sağlıklı olsun ya da olmasın az kentleşmiş yerlerde boşanma daha az görülmektedir. Boşanma davalarının yaklaşık % 75'i kentlerde ve % 60'ı kadınlar tarafından açılmaktadır. Kentlerde kadınların boşanma davaları açma oranı, kırsal bölgelerde de erkeklerin boşanma davası açma oranı yüksektir. Okur-yazarlık her iki cins için de boşanmayı kolaylaştırıcı bir etken olarak görülmektedir. Ayrıca Kunt (2019), tarafından kentlerde yaşayan kadınların kırsal alanda yaşayan kadınlara göre daha eğitilmiş oldukları belirtilmektedir. Ayrıca eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik eğiliminin düştüğü ve boşanma eğilimlerinin arttığı belirtilmektedir. Bulut'a göre (1984) de sosyo-ekonomik düzeyi düşük olanlar ve geniş aileden gelenler daha çok yetişkin dönem evlilikleri yerine erken dönem adölesan evlilikleri yapmaktadır. Bu bağlamda kırsal bölgelerde erken dönem evliliklerinin desteklenmesinin, boşanma ve eğitim düzeyi azlığının bireylerin evliliğe yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceği düşünülebilir.

6) Çalışmanın altıncı araştırma sorusu olan "Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki yaşayıp yaşamamaları açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" sorusuna ilişkin yapılan analiz sonucuna göre şu an ilişki içerisinde olan katılımcıların, şu an ilişkisi olmayan katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Alan yazın incelendiğinde evliliğe ilişkin tutumlarda romantik ilişki yaşayıp yaşamama durumuna göre farklılaşma olup olmadığı ile ilgili net bir sonucunun olmadığı görülmektedir. Bazı araştırmaların bulgusu ile bu çalışmanın bulgusu benzerlik göstermekte ancak kimi araştırma bulguları ile bu çalışmanın bulguları benzerlik taşımamaktadır. Sırasıyla araştırma sonuçları, benzerlik gösteren ve benzerlik göstermeyen çalışmalar şeklinde aşağıda verilmiştir. Araştırma sonuçları benzerlik gösteren çalışmalar kapsamında; Keldal'ın (2015) yaptığı araştırma sonucuna göre, romantik ilişkiye sahip üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının, romantik ilişkisi olmayan üniversite öğrencilerine göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Karabacak ve Çiftçi'nin (2016) yaptığı araştırmanın sonucuna göre de romantik ilişki içerisinde olan üniversite öğrencilerinin romantik ilişki içerisinde olmayan üniversite öğrencilerine göre evliliğe ilişkin tutumları daha olumlu bulunmuştur. Araştırma sonuçları benzerlik göstermeyen çalışmalar kapsamında; Artukoğlu'nun (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre

romantik ilişkisi olan ve olmayan öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır.

Bu çalışmanın bulgusu olan romantik ilişki içinde olan öğrencilerin romantik ilişkisi olmayan öğrencilere göre evlilik tutumunun daha olumlu oluşu, katılımcıların romantik ilişki içinde oluşlarının evliliğe kendilerini daha yakın hissetmelerini sağlaması ve evliliği kabullenmeleri ile açıklanabilir. Romantik ilişki içinde olmanın evlilik beklentisini arttırdığı söylenebilir. Tunç'a göre (2019) de evlilik beklentisi arttıkça evlilik tutum da olumlu olarak artmaktadır. Romantik ilişkilerin evliliğe yönelik olumlu tutumu arttırdığı söylenebilir. Nitekim Sezer (2019) tarafından da romantik ilişkisi olmayan bireylerin evlilik kaygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda romantik ilişki içinde olmanın bireylerin evlilik beklentisine sahip olmalarını destekleyerek evliliğe yönelik daha az kaygı duymalarına ve evliliğe ilişkin olumlu tutum geliştirmelerine ortam sağladığı düşünülebilir.

7) Çalışmanın yedinci araştırma sorusu olan "Üniversite öğrencilerinin aile tipi açısından evliliğe ilişkin tutumları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" sorusuna ilişkin yapılan analiz sonucuna göre ebeveynleri bir arada olan katılımcıların evliliğe ilişkin tutumlarının ebeveynleri boşanmış olan katılımcılara göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Goslin'e göre (2014) de özellikle ebeveynlerin evlilikleri son bulduğunda taraflar evliliğe ilişkin olumsuz tutum geliştirebilmekte ve bu tutum çocuklarının evliliğe ilişkin tutumlarını da olumsuzlaştırabilmektedir. Alan yazın incelendiğinde evliliğe ilişkin tutumların aile tipi değişkenine göre net bir sonucunun olmadığı görülmektedir. Bazı araştırmaların bulgusu ile bu çalışmanın bulgusu benzerlik göstermekte ancak kimi araştırma bulguları ile bu çalışmanın bulguları benzerlik taşımamaktadır. Sırasıyla araştırma sonuçları benzerlik gösteren ve benzerlik göstermeyen çalışmalar şeklinde aşağıda verilmiştir. Araştırma sonuçları benzerlik gösteren çalışmalar kapsamında; Maden'in (2015) yaptığı araştırma sonucuna göre, anne ve babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları olumsuz, anne babası evli olan üniversite öğrencilerinin ise evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Artukoğlu'nun (2017) yaptığı araştırma sonucuna göre anne ve babası evli olan psikoloji öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının, anne babası boşanmış olan psikoloji öğrencilerine göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Wood vd. (2008) yaptığı

araştırma sonucuna göre, ailesi evli olan katılımcıların ailesi boşanmış olan katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Alqashan ve Alkadri'nin (2010) yaptığı araştırma sonucuna göre ebeveynleri evli olan katılımcıların ebeveynleri boşanmış olanlara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Shimkowski vd. (2017) yaptığı araştırma sonuçlarına göre de ebeveynleri evli olan katılımcıların ebeveynleri boşanmış olan katılımcılara göre evliliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçları benzerlik göstermeyen çalışmalar kapsamında; Arslan'ın (2019) yaptığı araştırma sonucuna göre anne ve babası boşanmış üniversite öğrencileri ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarına anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır. Goslin'in (2014) yaptığı araştırma sonucuna göre de ebeveynleri evli ve ebeveynleri boşanmış olan katılımcılar arasında evliliğe ilişkin tutumlarda anlamlı farklılaşma bulunmamıştır.

Alan yazın incelemesinden elde edilen araştırma bulguları da bu çalışmanın bulgusu da büyük ölçüde ebeveyni evli olan katılımcıların evliliğe ilişkin tutumlarının ebeveyni boşanmış olan katılımcılara göre daha olumlu olduğu şeklindedir. Bu durumun anne baba arasındaki yaşanan huzursuz evliliğin çocuğu olumsuz etkilemesinden ve yetişkinlik döneminde kendi evliliğinde de benzer huzursuzlukları yaşayabileceğine ilişkin inançlarından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Nitekim Goslin'e göre (2014) özellikle ebeveynlerin evlilikleri son bulduğunda taraflar evliliğe ilişkin olumsuz tutum geliştirebilmekte ve bu tutum çocuklarının evliliğe ilişkin tutumlarını da olumsuzlaştırabilmektedir. Çünkü boşanmış aile çocukları anne babalarından ilişkilerinden, ilişkilerin kalıcı olmadığı, ilişkilere şüphe ile yaklaşmak gerektiği, sadakatsiz ilişkilerin olduğu ve ilişkilere güvenilemeyeceğine ilişkin mesajlar aldıklarından bu bireyler ilişkilerdeki sevgi, güven ve saygının getireceği mutluluğa daha az aşına olmaktadır. Kılınç Kunt (2004) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de ebeveyn boşanması/ayrılması sonrası dönemde ebeveynlerin arasındaki ilişkinin iyi olduğunu bildiren katılımcıların erken flört etmeye başladıkları ve 2 aydan daha uzun süren ilişkilerinin fazla olduğu ve genelde ilişkilerinin uzun sürdüğü bulunmuştur. Tunç (2019) tarafından da anne ve babası birlikte olan öğrencilerin, anne babası boşanmış olan öğrencilere göre evlilik beklentilerinin de daha iyimser olduğu belirtilmiştir. Özellikle ebeveynleri boşanmış bireylerin anne-baba çatışması/huzursuzluğunun gözlemlenmesinin, aile tipi değişkenine göre evliliğe

yönelik tutumun, anne-babası bir arada olanların anne-babası ayrı olanlara göre daha olumlu oluşuna etki edebileceği düşünülebilir.

5.2. Öneriler

- 1) Bu çalışma sadece 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 654 üniversite öğrencisi ile sınırlıdır. Farklı fakülte ve bölümler dâhil edilerek örneklem sayısı artırılıp daha kapsamlı araştırma yapılabilir.
- 2) Bu çalışma üniversite öğrencilerinin sadece cinsiyet, yaş, yaşamın çoğunun geçtiği yer, romantik ilişki durumu ve aile tipi değişkenlerine göre evliliğe ilişkin tutumlarını içermektedir. Benzer çalışma evli olan bireylerle de gerçekleştirilebilir. Evli olan ve evli olmayan bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarında farklılık olup olmadığı incelenebilir. Ayrıca bölüm, sınıf, anne-baba öğrenim düzeyi gibi farklı değişkenler de dâhil edilerek daha kapsamlı araştırma yapılabilir.
- 3) Araştırmanın bulgusuna göre evliliğe ilişkin tutumlar olumlu yönde arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum azalmakta romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar artmaktadır. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumların geliştirilmesi ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların azaltılabilmesi için psikoeğitim programları hazırlanabilir.
- 4) Araştırmanın bulgusuna göre aile birlikteliği açısından anne babası bir arada olanların anne babası boşanmış olanlara göre evliliğe ilişkin tutumları daha olumlu bulunmuştur. Gençlerin evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu hale getirilebilmesi için öncelikle kendi anne babalarının evliliklerinin de sağlıklı şekilde devam etmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik (evliliğin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için) seminerler ve eğitim programları hazırlanabilir. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ele alındığı psiko-eğitim programları hazırlanabilir. Toplumun genelini kapsayıcı şekilde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Aile Danışma Merkezleri açılarak toplumun genelinin

danışmanlık hizmetlerinden yararlanması sağlanabilir. Anne babası boşanmış kişilerin anne-babalarının evlilik ilişkilerini nasıl algıladıkları ile ilgili çalışma yapılabilir.

- 5) Üniversitelerde bulunan psikolojik danışma merkezleri tarafından evlilik öncesi karşı cinsle romantik ilişkileri konu alan programlar hazırlanabilir. Evliliğe ilişkin olumsuz düşünceler, evliliğe ilişkin tutumları etkileyen faktörler ve evlilik ve aile hayatı konusunda üniversite öğrencilerine bilgilendirme ve destek hizmetleri sağlanabilir.
- 6) Aynı konu nitel araştırma yöntemleri kullanılarak çalışmaya farklı bir boyut katılabilir.

KAYNAKLAR

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2017). *Evlilik öncesi eğitim el rehberi*. <https://ailetoplum.aile.gov.tr/evlilik-oncesi-egitim-programi> sayfasından erişilmiştir.
- Akbaş, M., Sürücü, Ş. G., Köroğlu, C. O. ve Öztürk, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler. *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 1(44), 93-100.
- Akın, M. H. ve Aydemir, M. A. (2007). Üniversitede okuyan kız öğrencilerin cinsiyet rolü tutumları bağlamında aile ve evlilik kurumlarına bakışları. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Dergisi*, 18, 43-60.
- Akiner, N. ve Eren, Ş. (2013). Toplumsal cinsiyet bağlamında evlilik programları. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 56, 2-20.
- Akyüz, E. (1978). Boşanmanın çocuk üzerindeki etkileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-6.
- Altan Arslan, Ş. (2000). *Eğitim düzeyi, cinsiyet, boşanma nedeni ve sosyal statünün kadının boşanma isteğine ilişkin algıları üzerine etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Alqashan, H. & Alkadri, H. (2010). Attitudes of Kuwaiti young adults toward marriage and divorce: A Comparative study between young adults from intact and divorced families. *Advances in Social Work* Vol. 11 No. 1 (Spring 2010), 33-47.
- Arıcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>.
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging Adulthood: The Winding Road from Late Teen through the Early Twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arslan, S. (2019). *Öğretmen adaylarında kişiler arası tarz, affetme ve evlilik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Artukoğlu, F. G. (2016). *Psikoloji öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aşılı, G. (2001). *Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve ego (ben) durumları arasındaki ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Atabek, E. (1989). *Kıskırtılmış kadınlık bastırılmış erkeklik*. (9. Baskı). İstanbul: Altın kitaplar
- Ateş, R. (2009). Evlilikte ilk yıllar, çatışmalar ve güç kavramı. H, Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu* (s. 67-77). İstanbul: Remzi.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/Hemşirelik 1. Ve 4. Sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bacanlı, H (2001). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Balkan, İ. K. (2010). Romantik ilişkiler, evlilik ve anne-baba çocuk ilişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Evlilik Sorunları ve ebeveyn-çocuk ilişkileri* (s. 101-112). İstanbul: Nobel.

- Başar, F. (2012). *Türkiye 'deki Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Başay, A. C. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bayoğlu, F. ve Atli, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415.
- Bener, Ö. ve Günay, G. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16.
- Bingham, J. (2013). *Marriage 'no longer the foundation stone of family life'*. <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/10296611/Marriage-no-longer-the-foundation-stone-of-family-life.html> sayfasından erişilmiştir.
- Bozkurt, V. (2015). *Değişen dünyada sosyoloji*. (12. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi
- Bulut, I. (1984). *Adölesan evliliklerinin ve doğurganlıklarının sosyo-ekonomik belirleyiciler açısından yetişkin evlilikleri ile karşılaştırılması*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Can, Ö. (2009). *Üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve karar verme stillerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Campbell, G. (2012). *Evliliğe karşı*. (H. Şentürk, Çev.) . İstanbul: Geoaktif.
- Ceylan Enez, S. (2015). Erken yaşta evlilik. *Psiko Çocuk Dergisi*, 1, 28-31.
- Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları*. (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis.
- Çankırılı, A. (2011). *Gençler için evlilik okulu*. (1. Baskı). İstanbul: Zafer Yayınları.

- Çavdar, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumu: Cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye’de aile ve kadın emeği. *Birikim Dergisi*, 86, 139-170.
- Diener, E. & Seligman, M. (2002). Very happy people. *American Psychological Society Dergisi*, 13(1), 81-84.
- Doğan, C. (1998). Türkiye’de boşanma sorununun sosyolojik ve istatistiki açıdan değerlendirilmesi. *Journal of Economy Culture and Society Dergisi*, 25, 59-69.
- Doğru, D. (2017). *Üniversite öğrencilerinde algılanan anne baba tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dökmen, Z. Y. (2010). *Toplumsal cinsiyet*. (2. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme*. (1. Baskı). Ankara: Nobel.
- Eryorulmaz, A. (2010). Evlilik ve boşanma sürecinde bağlanma. T, Solmuş (Ed.), *Bağlanma, evlilik ve aile psikolojisi* (s. 296-306). İstanbul: Sistem.
- Eryorulmaz, A. (2010). Romantik ilişkiler, evlilik ve anne-baba çocuk ilişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Evlilikte ve ailede güç dengesi/dengesizliği* (s. 83-90). İstanbul: Nobel.
- Evren Turan, E. (2014). *9-10 yaş çocukların evlilik çatışması algıları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *American Psychological Society*, 11, 177–180.
- Goslin, O. (2014). *Gender Differences in Attitudes Towards Marriage Among Young Adults*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://esource.dbs.ie/bitstream/handle/10788/2300/bagoslino2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y> sayfasından erişilmiştir.
- Göknar, Ö. (2011). *Aşk ve evlilik*. (1. Baskı). Ankara: Arkadaş.
- Göral Alkan, S. (2010). Romantik ilişkiler, evlilik ve anne-baba çocuk ilişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Sevginin aynasında kendini görmek* (s. 37-52). İstanbul: Nobel.
- Gray, J. (2003). *Erkek, kadın ve ilişkileri*. (F. Doruker, Çev.). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Gunzburg, F. (2018). *Attitude is everything in marriage*. <https://marriage-counselor-doctor.com/attitude-is-everything> sayfasından erişilmiştir.
- Güden, M. P. (2006). *Dilde cinsiyet ayrımcılığı: Türkçe'nin içerdiği eril ve dişil ifadeler bakımından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gül, G. (2010). Aile ve evlilik kurumu. H, Yavuzer (Ed). *Evlilik okulu* (s. 9-17). İstanbul: Remzi.
- Günay, S. (2007). *Evlilik çatışması, nedensellik-sorumluluk yüklemeleri, eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyuma ilişkin görüşleri ve evliliğe ilişkin değerlendirmeler arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Günayer Şenel, H. (2009). Eş seçimi kararı. H, Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu* (s. 53-66). İstanbul: Remzi.
- Gülsün, M., Ak, M. ve Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1), 68-79.

- Gürel, B. (1996). *Aile, evlilik türleri ve akrabalık yapısı üzerine bir çalışma ve Kacerdoğanşalı köyünde monografik bir uygulama örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Hales, E. (2014). *The national marriage age ise increasing, but not fort his group of people*. <https://www.deseretnews.com/article/865606706/Millennial-women-who-marry-younger-are-religious-and-see-no-reason-to-wait.html> sayfasından erişilmiştir.
- Hare, A. L., Miga, E. M., & Allen, J. P. (2009). Intergenerational transmission of aggression in romantic relationships: The moderating role of attachment security. *Journal of Family Psychology*, 23(6), 808-818. <http://dx.doi.org/10.1037/a0016740>.
- Harper, A. R. & Ellis, A. (2017). *Akılci yaşam kılavuzu*. (S. Kunt Akbaş, Çev.). Ankara: Eksi Kitaplar
- Hendrick, S. S. (2016). *Yakın ilişkiler psikolojisi*. (A. Dönmez, Çev.). Ankara: Nobel.
- Hippen, K. A. (2016). *"Attitudes Toward Marriage and Long-term Relationships across Emerging Adulthood."* (Yüksek lisans tezi). http://scholarworks.gsu.edu/sociology_theses/59 sayfasından erişilmiştir.
- İlgar, L. (2009). Evlilikte ileri yıllar: Büyükanne-büyükbabalık, boş yuva sendromu, yaşlılık ve emeklilik. H, Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu* (s. 127-143). İstanbul: Remzi.
- İşmen, E. (2009). Aile yaşam döngüsü. H, Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu* (s. 19-37). İstanbul: Remzi.
- Jennings MS, A. M., Salts PhD, C. & Smith, T. A. (2008). Attitudes Toward Marriage. *Journal of Divorce ve Remarriage*. https://doi.org/10.1300/J087v17n01_05

- Kalkan, M., Hamamcı, Z. ve Yalçın, İ. (2012). Eş seçimi ve eş seçiminde önemli faktörler. M. Kalkan ve Z. Hamamcı (Eds.). *Evlilik öncesi psikolojik danışma* (s. 9-21). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karabacak, A. ve Çiftçi, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları İle romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 36(2), 25-43.
- Karaosmanoğlu, A., Şaşıoğlu, M. ve Azizlerli, N. (2018). *İlişkiler(Başlatmak, Sürdürmek, Bitirmek)*. (5. Baskı). İstanbul: Psikonet Yayınları
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (30. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kargın Güner, Z. (2014). *Erken dönem uyumsuz şemalar, ilişkilerdeki bilişsel süreçler, yüklemeler, evlilikte sorunlarla başa çıkma yollarının evlilik uyumu ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, C. (2003). *Evlilikte mutluluğun sırları*. (1. Baskı). Manisa: Renk Yayınları.
- Keldal, G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak eş seçme stratejileri ve cinsiyet rol algıları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kılınç Kunt, H. (2004). *Ailedeki boşanmanın ve boşanmamış/ayrılmamış ebeveynler arasındaki çatışmanın genç Türk kadınlarının karşı cinsle ilişkileri üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kozuch, P. & Cooney, T. M. (2008). Young Adults' Marital and Family Attitudes. *Journal of Divorce ve Remarriage*. https://doi.org/10.1300/J087v23n03_03.
- Kumcağız, H. ve Ertuğ, K. (2016). Evlilik hoşnutsuzluğu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 11(19), 601-620.
- Kunt, G. (2019). *Kadınlarda eğitim, çalışma durumu, sosyal medya kullanımı, evlilik eğilimi, boşanma eğilimi arasındaki karşılıklı ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Küçük, N. ve Topkara, M. (2010). *Herkes için mutlu evlilik*. (1. Baskı). İstanbul: Yolculuk.
- Koç, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin evlilik kavramına attıkları anlamlar. *Atatürk Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (3), 110-123.
- Landis-Kleine, C., Foley, L., Nall, L., Padgett, P. & Walters-Palmer, L. (2008). Attitudes Toward Marriage and Divorce Held by Young Adults. *Journal of Divorce ve Remarriage*. https://doi.org/10.1300/J087v23n03_04
- Macit, M. (2016). *20-25 yaş arası görücü usulü ve flört ederek evlenen kadınların evlilik uyumları ile cinsel doyumlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Maden, H. (2015). *Anne babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evlilik tutumunun karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Miles, N. J. & Servaty-Seib, H. L. (2010). Parental Marital Status and Young Adult Offspring's Attitudes About Marriage and Divorce. *Journal of Divorce ve Remarriage*. <https://doi.org/10.1080/10502551003597865>.
- Ogletree, S. M. (2015). Gender role attitudes and expectations for marriage. *Journal of Research on Women and Gender*, (5),71-82. [https://journals.tdl.org/jrwg/index.php/jrwg/article /viewFile/8/8](https://journals.tdl.org/jrwg/index.php/jrwg/article/viewFile/8/8) sayfasından erişilmiştir.
- Ondaş, B. (2007). Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ovalı, H. (2010). *Farklı coğrafi bölgelerde yaşayan bireylerin evlilik çatışmalarının çeşitli demografik özelliklere göre karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ozankaya, Ö. (1984). *Toplumbilim*. (6. Baskı). Ankara: Tekin Yayınevi

- Öcal Yüceol, S. E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 48, 1-18.
- Özabacı, N. (2009). Evlilik öncesi ilişkiler. H. Yavuzer(Ed.), *Evlilik okulu* (39-51). İstanbul: Remzi.
- Özcan, A. (2012). *Toplumsal cinsiyet eğitiminin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özen, A. (2010). Romantik ilişkiler, evlilik ve anne-baba çocuk ilişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Evlilik uyumu ve evlilikte çatışma yönetimi* (s. 133-150). İstanbul: Nobel.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. (1. Baskı). Ankara: PDREM.
- Özgüven, İ. E. (2017). *Evlilik ve aile terapisi*. (4. Baskı). Ankara: Nobel.
- Pınar, G. (2008). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakışı. *Aile ve Toplum*, 4(14), 49-60.
- Richo, D. (2007). *Olgun İlişkiler*. (R. Koray, Çev.) (1. Baskı). İstanbul: Kuraldışı .
- Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Sarı, T. ve Korkut Owen, F. (2015). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeği'nin geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12 (1), 255-273.
- Sarı, T. ve Korkut Owen, F. (2015). Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ve bağlanma boyutlarının ilişki doyumu üzerindeki yordayıcı rolünün incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 204-216.
- Servaty, L. & Weber, K. (2011). *The relationship between gender and attitudes toward marriage*.
<https://minds.wisconsin.edu/bitstream/handle/1793/53228/GenderandAttitudestowardsMarriage.pdf?sequence=1> sayfasından erişilmiştir.
- Shimkowski, J. R., Punyanunt-Carter, N. , J. Colwell, M. L. & Norman, M. S. (2017). Perceptions of Divorce, Closeness, Marital Attitudes, Romantic Beliefs, and Religiosity Among Emergent Adults From Divorced and Nondivorced Families. *Journal of Divorce ve Remarriage*.
<https://doi.org/10.1080/10502556.2017.1403820>.
- Smith, S. (2017). *How A Positive Attitude Will Help Your Marriage Succeed*.
<https://thriveglobal.com/stories/how-a-positive-attitude-will-help-your-marriage-succeed/> sayfasından erişilmiştir.
- Solmuş, T. (2010). Romantik ilişkiler, evlilik ve anne-baba çocuk ilişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Eş seçiminden boşanmaya romantik ilişkiler, evlilik ve aile* (s. 1-24). İstanbul: Nobel.
- Sunbas, A. G. (2010). Romantik ilişkiler, evlilik ve anne-baba çocuk ilişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Eşlerin birbirlerine yönelik kontrolcü ve bağımlı algıları ve evlilik doyumu* (s. 73-82). İstanbul: Nobel.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.
- Tarhan, N. (2005). *Kadın psikolojisi*. (70. Baskı). İstanbul: Nesil.

- Tarhan, N. (2012). *Evlilik psikolojisi*. (12. Baskı). İstanbul: Timaş.
- Tarhan, N. (2009). *Bilinçli genç olmak*. (1. Baskı). İstanbul: Timaş.
- Tekdoğan, I. S. (2014). *Evlilik dışı birlikte yaşam modellerine uygulanacak hukuk*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Thornton, A. & Freedman, D. (1982). Changing attitudes toward marriage and single life. *Fam Plann Perspect*, 14(6), 297-303. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/7151986#> sayfasından erişilmiştir.
- Timur, S (1972). *Türkiye'de Aile Yapısı*. (1. Baskı). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları
- Timurturkan, M. (2012). Aile birliğinin bozulması: Boşanma ve yeniden evlenme. N. Adak (Ed.), *Değişen toplumda değişen aile* (s. 201-219). Ankara: Siyasal.
- Toit, T. (2005). *Marriage in the 21st Century: Attitudes and Perceptions of University Students*. http://www.psychology.uct.ac.za/sites/default/files/image_tool/images/117/Tehilla.du_.Toit_.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Topaloğlu, M. (2008). *Evliliğin yol haritası*. (1. Baskı). İstanbul: Yakamoz Yayınları.
- Treas, J., Lui, J. & Gubernskaya, Z. (2014). Attitudes on marriage and new relationships: Cross-national evidence on the deinstitutionalization of marriage. *HHS Public Access*, 30, 1495–1526. <http://dx.doi:10.4054/DemRes.2014.30.54>.
- Tunç, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Türkmenoğlu, M. D. (2016). *Hemşirelik öğrenimi gören birinci ve son sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Üsküp Koca, B. (2017). *Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 35, 29-56.
- Wolfinger, N. H. (2015). *Want to avoid divorce? Wait to get married, but not too long*. <https://ifstudies.org/blog/want-to-avoid-divorce-wait-to-get-married-but-not-too-long/> sayfasından erişilmiştir.
- Wood, R. G. , Avellar, S. & Goesling, B. (2008). *Pathways to Adulthood and Marriage: Teenagers' Attitudes, Expectations, and Relationship Patterns* (Rapor No: 6306-005). Washington: Princeton.
- Yalçın, Arslan Kılıçoğlu ve Acar (2017). Gençlerin evlilik ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 858-865.
- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 3 (27), 15-30.
- Yılmaz Bingöl, T. (2015). Evlilik öz-yeterliği. A. Akın ve E. Çelik (Eds.). *Psikolojide güncel kavramlar-3-aile-evlilik* (s. 66-72). Ankara: Nobel.
- Yörükoğlu, A. (1991). *Çocuk ruh sağlığı*.(16. Baskı). İstanbul: Özgür.
- Zeybekoğlu Dünder, Ö. (2012). Değişen ve değişmeyen yönleriyle aile: Yapısı, türleri, işlevleri. N, Adak (Ed.), *Değişen toplumda değişen aile* (s. 39-64). Ankara: Siyasal.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.

EKLER

EK-1
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırmada sizden beklentim ‘Kişisel Bilgi Formu’ nu ve ilgili ölçekleri durumunuzu yansıtacak şekilde cevaplandırmanızdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz ve işaretleyiniz. Sonuçlar gizli tutulacak olup sadece araştırma amacı ile kullanılacaktır. Bu yüzden formlarda isim ve soy isim bilgileri istenmemektedir. Ölçeklerde yer alan cümlelerden hiçbirinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş kişiden kişiye değişim gösterebilir. Araştırmanın doğru sonuca ulaşabilmesi için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Lütfen, tüm soruları yanıtlayınız, bir soruya birden fazla yanıt vermeyiniz.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Gözde ARIKAN

MAKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

Yaşınız: 18-21 () 22-25 () 26 ve üstü ()

Lisans Programınız/ Bölüm: (.....)

Sınıfınız : 1.sınıf () 2.sınıf () 3.sınıf () 4.sınıf ()

Hayatınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer: Köy() İlçe() İl() Büyükşehir()

Anne ve babanızın öğrenim düzeyi:	Anne	Baba
Okuryazar değil	()	()
Okuryazar	()	()
İlkokul mezunu	()	()

Ortaokul mezunu	()	()
Lise mezunu	()	()
Lisans mezunu	()	()
Lisansüstü mezunu	()	()

Şu an erkek ya da kız arkadaşınız (sevgiliniz) var mı? : Evet () Hayır ()

En uzun süren ilişkiniz (sevgililik) ne kadar sürdü? : Hiç olmadı ()

3 aydan az ()

3 ay-6 ay arası ()

6 ay-1 yıl arası ()

1 yıldan fazla ()

Anne ve babanızın birliktelik durumu: Boşanmış () Bir arada ()

EK-2

İNÖNÜ EVLİLİK TUTUM ÖLÇEĞİ (İETÖ)

Aşağıda evliliğe ilişkin ifadeler yer almaktadır. Hiç bir sorunun doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sadece sizin nasıl düşündüğünüz önemlidir. Sizin görüş ve düşüncelerinize karşılık gelen seçeneği 1'den(hiç katılmıyorum), 5'e (kesinlikle katılıyorum) kadar derecelendirilmiş ölçek üzerinde (X) işareti ile belirtiniz. Lütfen ölçekte bulunan tüm ifadeleri değerlendiriniz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Madde No		Hiç Katılmıyorum	Nadiren Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Evlilik, hayatta karşılaşılan sorunları birlikte çözmeyi sağlar.	1	2	3	4	5
2	Evliliğin, çiftler arasındaki sevgiyi artırdığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
3	Evlilik, duygularımı paylaşacak birinin olmasını sağlar.	1	2	3	4	5
4	Evliliğin, çiftler arasındaki güveni artırdığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
5	Evlilik, duygusal açıdan doyurucu bir yaşam sunar.	1	2	3	4	5
6	Evliliğin, çiftlere mutluluk getirdiğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
7	Evlilik, iki kişi arasında bağlılığın bir göstergesi olarak önemlidir.	1	2	3	4	5
8	Evlilik, düzenli bir cinsel yaşam sağlar.	1	2	3	4	5
9	Evliliğin, bana huzur getireceğine inanırım.	1	2	3	4	5
10	Evliliğin, neslin devamı için önemli olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5

11	Evlilikle birlikte, kişinin sosyal çevresi genişler.	1	2	3	4	5
12	Evliliğin, bireyin toplum içerisindeki saygınlığını artırdığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
13	Evlilik, düzenli bir hayat sağlar.	1	2	3	4	5
14	Evlilik, gereksiz harcamalar yapmayı engeller.	1	2	3	4	5
15	Evlilik, sağlıklı bir cinsel yaşam sağlar.	1	2	3	4	5
16	Evlilik, toplum içinde kendimi güvende hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5
17	Evlilik olmadan tamamlanacak bir hayatın eksik olacağını düşünürüm.	1	2	3	4	5
18	Evlilik, gelirin planlı kullanılmasını sağlar.	1	2	3	4	5
19	Evliliğin, rahat bir hayat sağlayacağını düşünürüm.	1	2	3	4	5
20	Evliliğin her insanın yaşaması gereken bir deneyim olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
21	Evliliğin, insanı olgunlaştırdığını düşünürüm.	1	2	3	4	5

EK-3

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ (TCRTÖ)

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
01.Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
02.Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
03.Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
04.Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
05.Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
06.Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
07.Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
08.Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
09.Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10.Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11.Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12.Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					

13.Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14.Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15.Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16.Kadının temel görevi anneliktir.					
17.Evin reisi erkektir.					
18.Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19.Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20.Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21.Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22.Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23.Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24.Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25.Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26.Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27.Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28.Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29.Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					

30.Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31.Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32.Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33.Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34.Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35.Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36.Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37.Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38.Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

EK-4

ROMANTİK İLİŞKİLERDE AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR (RAİNÖ)

Hiç katılmıyorum (1)

Katılmıyorum (2)

Kararsızım (3)

Katılıyorum (4)

Tamamen katılıyorum (5)

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Birlikte olduğum kişi benimkilerden farklı düşünceler taşır ve bunu rahatlıkla ifade ederse bu hoşuma gider.	1	2	3	4	5
2.Birlikte olduğum kişi benimle herhangi bir konuda zıt fikirlerini tartışırsa buna dayanmam.	1	2	3	4	5
3.Ben ve birlikte olduğum kişi farklı düşünüyorsa, ilişkimizin iyi gitmediğini ve bitebileceğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
4.Olaylar hakkında aynı şekilde düşünmüyorsa bu ilişkinin yürütülmesi anlamsızdır.	1	2	3	4	5
5.Birlikte olduğum kişinin benim bütün duygularımı anlamasını beklerim.	1	2	3	4	5
6.Eğer birlikte olduğum kişi benim duygularımı kendiliğinden anlamazsa, bu benim için hayal kırıcı olur.	1	2	3	4	5

7. İlişki içinde olan insanlar sanki birbirlerinin zihinlerini okuyormuşçasına birbirlerinin ihtiyaçlarını anlarlar ve duyarlıdırlar.	1	2	3	4	5
8. Birlikte olduğum kişinin duygularıma karşı son derece duyarlı olması ve değişen ihtiyaçlarımı kendiliğinden fark etmesi benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5
9. Birlikte olduğum kişi ben ona anlatmadan ne düşündüğümü ve hissettiğimi anlayabilmelidir.	1	2	3	4	5
10. Birlikte olduğum kişi her zaman benim düşündüğümü ben söylemesem de bilmelidir.	1	2	3	4	5
11. Kadın ve erkek muhtemelen karşı cinsi hiçbir zaman yeteri kadar anlayamayacaktır.	1	2	3	4	5
12. Kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklar çiftler arasındaki sorunların temel sebebidir.	1	2	3	4	5
13. Çiftler arasındaki en önemli sorunlardan biri kadın ve erkeğin farklı duygusal ihtiyaçlara sahip olmasıdır.	1	2	3	4	5
14. Birlikte olduğum kişiyi görür görmez heyecanlanmazsam bu ona karşı derin duygular beslemediğim anlamına gelir.	1	2	3	4	5
15. Yakın fiziksel temas asla evlilikten önce yaşanmamalı, yaşanıyorsa o ilişki evliliğe gitmez.	1	2	3	4	5
16. Eğer birlikte olduğum kişi beni gerçekten seviyorsa benden başkalarıyla arkadaşlık etmekten zevk almamalı.	1	2	3	4	5

17. Birlikte olduğum kişi dışında çok sayıda arkadaşım ve serbest zaman etkinliklerim olursa bu ilişkimin iyi gitmediğini gösterir.	1	2	3	4	5
18. Birlikte olduğum kişi bensiz serbest zaman etkinliklerinde bulunmak isterse bu beni yeterince sevmediğini gösterir.	1	2	3	4	5
19. Birlikte olduğum kişi her sosyal faaliyete benimle katılmayı istemeli.	1	2	3	4	5
20. Birlikte olduğum kişinin karşı cinsten sosyal arkadaşları olması benimle mutlu olmadığı gösterir.	1	2	3	4	5
21. Birlikte olduğum kişi benimle beraberken her zaman kendini mutlu hissetmeli.	1	2	3	4	5
22. Birlikte olduğum kişi beni çok sevse bile bütün zamanını benimle geçirmek istememesi doğaldır.	1	2	3	4	5
23. Birlikte olduğum kişi bana gittiği yerler ve yaptıkları hakkında ben ona sormadan bilgi vermesini beklerim.	1	2	3	4	5
24. Birlikte olduğum kişi benim istediğim bir şeyi kendisi istemese bile beni mutlu etmek için yapmasını beklerim.	1	2	3	4	5
25. Birlikte olduğum kişiyle konuştuğum zaman bütün yorgunluğum, üzüntüm bitmeli.	1	2	3	4	5
26. Birlikte olduğum kişi bana ihtiyacı olduğu her zaman yanında olmalıyım.	1	2	3	4	5
27. Birlikte olduğum kişi ben her istediğimde/ihtiyaç duyduğumda benim yanımda olabilmeli.	1	2	3	4	5

28. Birlikte olduğum kişiyle her zaman her türlü duygumu ve düşüncemi paylaşmalıyım.	1	2	3	4	5
29. Birlikte olduğum kişi benimle maddi ve manevi her şeyini paylaşmalı.	1	2	3	4	5
30. Eğer birlikte olduğum kişi ilişkiye ciddi yaklaşıyorsa asla cinsellik teklif etmez.	1	2	3	4	5

EK-5

ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

29.10.2019

Gmail - Ölçek Kullanım İzni

Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>

Ölçek Kullanım İzni

3 ileti

Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>
 Alıcı: abdullah.atli@inonu.edu.tr

20 Aralık 2018 17:14

Merhaba. İsmim Gözde ARIKAN. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım. Prof. Dr. Zeynep KARATAŞ Danışmanlığında Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Rolü başlıklı tez çalışmamda İbnü Evlâk Tutum Ölçeğinizi kullanmak üzere izin verebilir misiniz?

Abdullah ATLI <abdullahatli1@gmail.com>
 Alıcı: Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>

20 Aralık 2018 17:16

Gözde hanım ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz. Çalışmanızda başarılar dilerim
 20 Ara 2018 Per 17:14 tarihinde Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com> şunu yazdı:
 [Ayrıntıları metin gözetildi]

Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>
 Alıcı: Abdullah ATLI <abdullahatli1@gmail.com>

24 Aralık 2018 15:59

Teşekkür ederim. İyi günler.
 Abdullah ATLI <abdullahatli1@gmail.com>, 20 Ara 2018 Per, 17:17 tarihinde şunu yazdı:
 [Ayrıntıları metin gözetildi]

29.10.2019

Gmail - Ölçek Kullanım İzni

Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>

Ölçek Kullanım İzni

3 ileti

Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>
 Alıcı: sari_t@ibu.edu.tr

12 Aralık 2018 16:28

Merhaba. İsmim Gözde ARIKAN. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım. Prof. Dr. Zeynep KARATAŞ Danışmanlığında Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Rolü başlıklı tez çalışmamda Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeğinizi kullanmak üzere izin verebilir misiniz?

Tuğba SARI <sari_t@ibu.edu.tr>
 Alıcı: Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>

12 Aralık 2018 23:01

Uygundur. Başarılar dilerim.
 Doç. Dr. Tuğba Sarı

Kimden: "Gozde Arikan" <gzdarkn15@gmail.com>
Kime: "sari t" <sari_t@ibu.edu.tr>
Gönderilenler: 12 Aralık Çarşamba 2018 16:28:39
Konu: Ölçek Kullanım İzni
 [Ayrıntıları metin gözetildi]

RAINÖ-Tuğba Sarı.doc
 65K

Gozde Arikan <gzdarkn15@gmail.com>
 Alıcı: sari_t@ibu.edu.tr

14 Aralık 2018 20:00

Teşekkür ederim. İyi akşamlar.
 Tuğba SARI <sari_t@ibu.edu.tr>, 12 Ara 2018 Çar, 23:05 tarihinde şunu yazdı:
 [Ayrıntıları metin gözetildi]

29.10.2019

Gmail - Ölçek Kullanım İzni

Gozde Arıkan <gzdarkn15@gmail.com>

Ölçek Kullanım İzni

4 ileti

Gozde Arıkan <gzdarkn15@gmail.com>
Alıcı: fusun.terzioglu@atilim.edu.tr

21 Aralık 2018 15:36

Merhaba. İsmim Gözde ARIKAN. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım. Prof. Dr. Zeynep KARATAŞ Danışmanlığında Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Rolü başlıklı tez çalışmamda Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinizi kullanmak üzere izin verebilir misiniz?

Fusun TERZİOĞLU <fusun.terzioglu@atilim.edu.tr>
Alıcı: Gozde Arıkan <gzdarkn15@gmail.com>

23 Aralık 2018 18:52

Sn. Arıkan,

Yayıncınızı referans göstermek koşulu ile kullanabilirsiniz

İyi çalışmalar

Prof. Dr. Fusun TERZİOĞLU

Sağlık Bilimleri Fakültesi
Dekan

Tel : 0312-586-8597

Faks : 0312-586-8091

E-Posta : fusun.terzioglu@atilim.edu.tr

Adres : Atılım Üniversitesi, Incek-Ankara

ATILIM ÜNİVERSİTESİ

[Ayrıntıların metin gözetimi]

Gozde Arıkan <gzdarkn15@gmail.com>
Alıcı: Fusun TERZİOĞLU <fusun.terzioglu@atilim.edu.tr>

24 Aralık 2018 15:59

Teşekkür ederim. İyi günler.

Fusun TERZİOĞLU <fusun.terzioglu@atilim.edu.tr>, 23 Ara 2018 Paz, 18:52 tarihinde şunu yazdı:

[Ayrıntıların metin gözetimi]

Gozde Arıkan <gzdarkn15@gmail.com>
Taslak Alıcısı: Fusun TERZİOĞLU <fusun.terzioglu@atilim.edu.tr>

29 Ekim 2019 16:19

Gozde Arıkan <gzdarkn15@gmail.com>, 24 Ara 2018 Pzt, 15:59 tarihinde şunu yazdı:

[Ayrıntıların metin gözetimi]

<https://mail.google.com/mail/u/1/?ik=c96174b694&view=pt&search=all&permthid=thread-a%3A-2580124945043068773&siml=msg-a%3A-2568...> 1/2

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Gözde ARIKAN

Doğum Yeri ve Tarihi: Burdur 1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri:

İş Deneyimi

Stajlar:

Projeler: Küçük Adımlar Projesi, Zeka İstanbul Projesi

Çalıştığı Kurumlar: M.E.B. (İstanbul Sultanbeyli Hasanpaşa İlkokulu, 2012-2013 İstanbul Sultanbeyli Ahmet Yener Ortaokulu, 2013-2016 Burdur Özel Eğitim İlkokulu ve Ortaokulu, 2016-2017 Burdur Özel Eğitim Uygulama Okulu, 2017-)

İletişim

E-Posta Adresi: gzdarn15@gmail.com

Tarih: 13.12.2019

